ལམ་ཕྱོགས་དམར་པོ།

——— རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' །

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་།

དཀར་ཆག

སྔོན་གླེང་། III

དང་པོ། ཞིས་ཀྱི་དམར་ནོག ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’། 1

གཅིག སྤྱི་ཚོགས་རྒྱབ་ལྗོངས། 3

གཉིས། དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད། 5

གསུམ། དམར་ནོག་སྲིད་དབང་སྲ་བརྟན། 10

གཉིས་པ། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ངོ་གཉིས་མ། 15

གཅིག རྒྱལ་སྲུངས་ལ་ངོ་རྒོལ་ཐབ་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད། 16

གཉིས། དམངས་འཚོ་མཐུན་སྒྱུར་ཐབ་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད། 20

གསུམ་པ། བོད་ཁུལ་གྱི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ །..................... 25

གཅིག གཞི་རིམ་དུ་དམར་ནོག་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད། 28

ཀ ལས་ཞུགས་ཐབ་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད། 31

ཁ དཔལ་འབྱོར་ཁེ་ཕན་ཐབ་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད། 36

ག གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་ནང་དམར་ཤོག་རྒྱ་བསྐྱེད། 40

གཉིས། དྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས། 44

ཀ དྲ་མིག་ཅན་གྱི་དོ་དམ། 44

༡༽ དྲ་མིག་སྡེ་ཚན་དབྱེ་སྟངས། 47

༢༽ དྲ་མིག་ལས་བྱེད་ཀྱི་འགན། 49

༣༽ དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས་དང་དཔུང་རྟགས་དམར་པོ། 51

༤༽ཆ་འཕྲིན་དྲ་མིག་ཅན། 54

ཁ དུད་སྒྲིལ་དོ་དམ། 57

༡༽ དུད་དཔོན་གྱི་ལས་འགན། 58

༢༽ གཟེངས་བསྟོད་སྐུལ་སློང་། 59

གསུམ། ཛང་བརྟན་དམངས་ཕན་ལས་འགུལ། 61

གཅིག གྲོང་ཚེར་བཅའ་སྤྱོད་ལས་དོན་རུ་ཁག 61

ཁ དགོན་པར་བཅའ་སྤྱོད་ལས་དོན་རུ་ཁག 71

གསུམ། བཅའ་སྤྱོད་ལས་བྱེད་དང་དམངས་འཚོ་འགྲོ་གྲོན། 77

བཞི་པ། དམར་ཤོག་ལམ་ཕྱོགས་སློབ་གསོ། 81

གཅིག མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་དང་ཐ་སྙད་བྱུང་རིམ། 84

ཀ སྲིད་ཇུས་བྱུང་རིམ། 84

ཁ ཐ་སྙད་བྱུང་རིམ། 89

གཉིས། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་གོ་དོན། 94

གསུམ། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཇུག་འབྲས། 99

མཇུག་སྡོམ། 109

སྔོན་གླེང་།

ཞི་ཅིན་ཕིན་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་སྲིད་འཛིན་ཚགས་རྗེས། རྒྱ་ནག་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། ‘སྟག་དང་སྦྲང་མ་མཉམ་རྡུང’ གི་འབོད་ཚིག་འོག་དམར་ཤོག་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ ༧༠༠ ལ་ཞིབ་བཤེར་ཁྲིམས་གཅོད་ཀྱིས་རྡུལ་སྲུངས་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་། ‘སྤྱོད་ངན་བཞི’ ‘དབུས་དམར་ཤོག་གི་གཏན་འབེབས་བརྒྱད’ ཀྱི་འབོད་ཚིག་འོག གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་པར་ཞིབ་བཤེར་གྱིས་དམར་གཙང་སྲིད་གཙང་བཟོས་ཏེ། དམར་ཤོག་དང་མང་ཚོགས་བར་ཤ་དང་རུས་པ་ལྟ་བུའི་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་བཟོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། ཁྲིམས་སྐྱོང་སྤྱི་ཚོགས་འཛུགས་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་དྲིལ་སྒྲོག་ཤུགས་ཆེན་བྱས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་སྲིད་དབང་འཛུས་ཏེ་ལོ་ ༢ ལྷག་གི་སྲིད་སྐྱོང་དུས་ཡུན་རིང་། བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས་སྔར་བའི་ཉེ་ཅན་རྗེ་སྡུག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ དང་འབྲེལ་ཏེ་བོད་ནང་དམ་དྲག་སྲིད་ཇུས་མང་པོ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

འདི་ག་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གིས་ <<ལམ་ཕྱོགས་དམར་པོ>> ཞེས་པའི་སྙན་ཐོ་འདི་བརྒྱུད་ནས། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གཞུང་གིས་ཚ་ཚ་ཙུར་ཙུར་གྱི་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱབ་ལྗོངས་དང་དམིགས་ཡུལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་གྱི་ལས་གཞི་ཁག་ལ་ཉམས་ཞིབ་ཐོག རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ཐོག་འཛིན་པའི་དྲག་གནོན་དབང་སྒྱུར་གྱི་སྲིད་ཇུས་དང་། བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཇོག་རྡུལ་གྱི་གནས་སྟངས་བཅས་གསལ་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་ ‘སྤྱི་ཚོགས་བཙོན་ར’ བཟོས་ཏེ་ ‘དམར་པོའི་བྲན་གཡོག

སྤྱི་ཚོགས’ ཤིག་བསྐྲུན་བཞིན་པའི་ཐད་དཔྱེ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ཚོགས་མི་རྒྱལ་ཁབ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་སྲོལ་ཡིག་ཁག་རྩིས་མེད་རྫོག་རྡུལ་གཏོང་བཞིན་པའང་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད།

སྐབ་འདི་བརྒྱུད་ནས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གཙོས་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་ཚོགས་སྡེ་ཁག་དང་གསར་འགྱུར་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་གིས་སྔར་ལྷག་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས་ཐད་དོ་སྣང་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་རྒྱུ་དང་། དེ་བཞིན།འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་གཙུག་ཏུ་འཛིན་མཁན་གྱི་དམངས་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་ངོས་ནས་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་སྤྱེལ་བཞིན་པའི་ཛ་དྲག་གནས་སྟངས་འདི་མཚམས་འཛོག་ཆེད། དངོས་ཤུགས་བརྒྱུད་གསུམ་ནས་རྒྱ་གཞུང་ལ་གནོན་ཤུགས་སྤྲོད་རྒྱུར་རེ་བ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དང་པོ། ཞིས་ཀྱི་དམར་ཤོག་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་'།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༤ ཚེས་ ༡༩ ཉིན་དབུས་དམར་ལྷན་ཁང་གི་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཐོག་དང་པོར་ "མེ་ལོང་ལ་ལྟ་བ། ལུ་གྲལ་དག་བཟོ་བ། གཟུགས་པོ་བཀྲུ་བ། ན་ཚ་བཅོ་བ།"[1] བཅས་པའི་ཚིག་འདི་དག་བརྗོད་དེ་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དག་ཐེར་བྱ་དགོས་པའི་སྔོན་བརྡ་བཏང་བ་དང་། ཕྱི་ཟླ་ ༦ པའི་ཚེས་ ༡༨ ཉིན་དམར་ཤོག་དབུས་ཀྲུན་ལས་བདུན་གཙོས་པའི་རྒྱ་གཞུང་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་མཉམ་ཞུགས་ཀྱིས་ 'དམར་ཤོག་གི་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་སློབ་གསོ་ལག་བསྟར་བྱ་འགྲུལ་ལས་དོན་ཚོགས་འདུ' བསྐྱངས་ཡོད། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་ "རྣམ་པ་རིང་ལུགས། དཔོན་ཉམས་རིང་ལུགས། སྐྱིད་འདོད་རིང་ལུགས། བག་མེད་རིང་ལུགས།" བཅས་སྤྱོད་ངན་བཞི་དང་། རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་ཤོག་གི་གཏན་འབེབས་བརྒྱད་ཅེས་པ་བཏོན་ཏེ།[2] རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དངོས་སུ་ལས་འགུལ་གོ་སྒྲིག་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ཟླ་ ༦ པའི་ཚེས་ ༢༢ ནས་ཚེས་ ༢༥ བར་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་གཞུང་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གིས་ཆེད་དོན་ཚོགས་འདུ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཚོགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་ནང་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་དམར་ཤོག་སྤྱི་ལ་དག་ཐེར་བྱ་རྒྱུ་དེ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་སྲིད་གཞུང་གི་ཚེས་མཐོའི་གཏན་འབེབས་ཀྱི་རིམ་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ལོ་གཅིག་དང་ཕྱེད་ཀ་ཡས་མས་ཀྱི་དུས་བཅད་ནང་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་ཤོག་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གི་སྟེ་ཁྲིད་པའི་འོག་ནས། དམར་ཤོག་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་' ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་ཏེ་ཚ་ཚ་འུར་འུར་གྱིས་སྤེལ་མགོ་ཚུགས་ཡོད།

1 http://news.xinhuanet.com/politics/2013-04/19/c_115459770.htm
2 http://news.xinhuanet.com/politics/2013-06/18/c_116194026.htm

ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱི་སྐད་ཆ་དེ་དག་གི་སྐོར་ལ་རྒྱ་དམར་འབྲེལ་ཡོད་ཤེས་ལྡན་པ་དག་གིས་གཞུང་འབྲེལ་དྲ་རྒྱ་ཁག་ཏུ། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་བརྗོད་པའི་ ‘མེ་ལོང་ལ་ལྟ་བ’ ཞེས་པ་ནི་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ཏེ་རང་སྙེང་གི་སྐྱོན་ཆ་འཚོལ་དགོས་པའི་དོན་ཡིན་པ་དང་། ‘ལྦ་གྲལ་དག་བཟོ་བ’ ཞེས་པ་ནི་རང་སྙེང་གི་ནོར་འཁྲུལ་བསྒྱུར་བཅོས་བྱེད་དགོས་པ། ‘གཟུགས་པོ་བཀྲུ་བ’ ཞེས་པ་ནི་རིམ་པ་གཅིག་པ་དང་རིམ་པ་འོག་མའི་སྐྱོན་བརྗོད་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་པ། ‘ན་ཚ་བཅོ་བ’ ནི་ཚད་ལྡན་མིན་པའི་དམར་ཤོག་མི་སྣའི་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱས་ཏེ། དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཆད་གཅོད་དང་། དམར་ཤོག་ཚོགས་པ་ནས་ཕྱིར་ཕུད་བྱེད་དགོས་པ་བཅས་ཡིན་པར་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་གིན་ཡོད།

དེ་བཞིན། ནུབ་ཕྱོགས་གསར་ལམ་ཁག་གིས། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ བསྐྱར་དུ་གསལ་འདོན་བྱས་པ་དེ་ནི། སྔར་གྱི་དམར་ཤོག་པའི་ལམ་ཁ་རྙིང་བར་ཕྱིར་ལོག་འདུན་ཡིན་པ་དང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པར་དག་ཐེར་ལས་འགུལ་སྤེལ་བ་དེས། ཁོ་རང་ནི་མའོ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁ་དོག་གིས་ཁྱབ་པའི་མཐྲིགས་འཛིན་ཆབ་སྲིད་ཤོག་ཁག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གཅིག་བྱས་ན་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ལྟ་བུའི་ལས་འགུལ་ལ་མོས་འདུན་མེད་སྲིད་མོད། ཡིན་ནའང་། ཁོས་མའོ་ཙེ་ཏུང་དང་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་རིག་གསར་སྔོན་ལ་སྤེལ་བའི་ ‘དམར་ཤོག་དག་ཐེར’ ལས་འགུལ་ལྟ་བུའི་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་དང་མང་ཚོགས་གཉའ་གནོན་གྱི་ལས་འགུལ་ཞིག་སྤེལ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ། ཕྱོགས་མང་པོ་ཞིག་ནས་གསལ་པོར་མཐོང་ཐུབ་པའི་སྐོར་བརྗོད་ཡོད།

གཅིག སྤྱི་ཚོགས་རྒྱབ་ལྗོངས།

དེ་སྔོན་མའོ་ཡིས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཞེས་པའི་འབོད་ཚིག་འོག སྔ་ཕྱིར་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་ཐེངས་བཅུ་ལྷག་སྤེལ་མྱོང་ཡོད་ལ། ལས་འགུལ་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དུ་མའོ་ཙེ་ཏུང་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ཉམས་ཉེས་དང་དམར་ཤོག་སྒེར་གཅོད་སྲིད་དབང་ལ་ཉེན་ཁ་འཕྲད་སྐབས་སུ། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་འཐབ་རྩོད་དགག་རྒྱག་གི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ་སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོ་དྲག་སྤྱོད་དང་འཇིགས་སྐྲག་གི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཐོག ཁ་གཏད་དཔོན་རིགས་དག་ཆམ་ལ་ཕབ་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་སྲ་བརྟན་དང་། དྲག་གནོན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོ་བརྟན་ལྷིང་བཟོ་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཏེན་ཞོ་ཕིན་གྱིས་བཅོས་བསྒྱུར་སྒོ་འབྱེད་ཟེར་བའི་སྲིད་ཇུས་སྤེལ་བ་ནས་བཟུང་། སྲིད་སྐྱོང་ལམ་ལུགས་ཀྱི་ཆ་ནས་བཤད་ནའང་། མའོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་མི་གཅིག་རྐྱང་བའི་སྒེར་གཅོད་དབང་འཛིན་ལམ་ལུགས་ནས། ཧུའུ་ཅིན་ཐའོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་དབུས་དམར་ཤོག་རྒྱུན་ལས་དཔོན་རིགས་བདུན་གྱི་ཐུན་མོང་ཐག་གཅོད་དབང་འཛིན་ལམ་ལུགས་བར་འགྱུར་བ་ཕྱིན་ཡོད། དེ་བཞིན། དཔལ་འབྱོར་དང་དམག་དོན། ཕྱི་འབྲེལ་བཅས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་འཛམ་གླིང་སྟེང་རྒྱ་ནག་གི་གནས་བབས་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཕྱིན་ཡོད། དཀྲོགས་མཚམས་འདི་འདྲ་ཞིག་ནས་ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཚ་ཚ་ཝུར་ཝུར་སྒྲོས་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་དགོས་པའི་རྒྱབ་ལྗོངས་དང་དམིགས་ཡུལ་གང་ལ་ཐུག་ཡོད་དམ། འདི་ནི་ཐོག་མར་ཞིབ་ཏུ་དཔྱད་དགོས་པའི་དོགས་གནད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན།

འདས་པའི་ལོ་གཉིས་ཙམ་གྱི་དུས་ཡུན་རིང་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ སྲིད་ཇུས་སྤེལ་སྟངས་ཐད་དཔྱད་ཞིབ་བྱེད་སྐབས། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལས་

འགྲུལ་སྐྱེལ་དགོས་དོན་རྒྱུ་མཚན་གསུམ་ལ་ཐུག་ཡོད། གཅིག་ནི་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དབང་ཆ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་རྐྱེན་པས་ཞིས་ཀྱི་གོ་གནས་ལ་ཉེན་ཁ་འཕྲད་པ། གཉིས་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་སྲིད་གཞུང་གི་སྙེར་གཙོད་ཏུལ་སྲུངས་ལམ་ལུགས་ཀྱི་རྐྱེན་པས། མི་དམངས་མང་ཚོགས་དང་སྲིད་གཞུང་གཉིས་ཕན་ཚུན་དགྲ་ཟླར་གྱུར་ཏེ་སྲིད་སྐྱོང་རྨང་གཞི་འཐོར་བཤིག་གི་ཉེན་ཁ་འཕྲད་པ། གསུམ་ནི་དམངས་གཙོ་དང་རང་དབང་གིས་མཚོན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཡོངས་ཁྱབ་རིན་ཐང་གི་འདུ་ཤེས་དང་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤུགས་རྐྱེན་འོག རྒྱ་ནག་མི་དམངས་གཙོས་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་ཚོའི་ངོས་ནས་ཀྱང་ 'དམར་ཤོག་རིང་ལུགས' ལ་ཡིད་ཆེས་བརླགས་ཏེ། ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་དམར་ཤོག་ལམ་ལུགས་ལ་ཉེན་འཛིགས་འཕྲད་བཞིན་པ་བཅས་རེད།

ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་སྲིད་དབང་བཟུང་རྗེས། "སྐྱེས་ཕོ་རབས་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག"[3] ཅེས་པའི་ཁ་རྟང་གི་ཚིག་སྤྲད་ནས། དེ་སྔའི་ཨུ་རུ་སུ་དམར་ཤོག་འཐོར་བཤིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ལས་བསླབ་བྱ་ལེན་དགོས་སྐོར་བརྗོད་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན། མའོ་ཡིས་དབང་ཆ་གཅིག་སྡུད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དཔེ་ལྟའི་ཚུལ་དུ། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཀུའུ་ཐེན་དུ་དམག་དཔུང་གི་ཚོགས་འདུ་དང་། པེ་ཅིན་དུ་རིག་རྩེད་ལས་དོན་ཚོགས་འདུ་སོགས་བསྡུས་པ་དང་། ཡན་ཨན་དུ་ཁོས་ "ང་ཚོའི་དམར་པོའི་འཛིན་རྟེན་ནམ་ཡང་འགྱུར་མི་སྲིད"[4] སོགས་ཀྱི་གཏམ་བཤད་སོགས་བྱས་ཡོད། འདི་ཡིས་ག་རེ་གསལ་འདོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ཟེར་ན། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་ལ་འཕྲད་བཞིན་པའི་ཛ་དྲག་གནས་བབས་དེར་གདོང་ལེན་བྱེད་ཐབས་ཐད། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་གདམ་པའི་ལམ་ཕྱོགས་ནི་སྔར་གྱི་མའོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་སྙེར་གཙོད་དབང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ཁར་བསྐྱོད་ནས། དྲག་ལུགས་དང་སྙེར་སྡོམ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོ་བརྟན་

3 http://public2.soundofhope.org/node/317816/print

4 http://news.ifeng.com/mainland/special/qunzhongluxian/content-3/detail_2013_07/12/27455823_0.shtml

བརྙིང་བཟོ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད། དེ་ལྟའི་ཛ་དྲག་རྒྱབ་ལྡོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་གནས་བབས་ཞིག་གི་འོག ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཚ་ཚ་འུར་འུར་གྱིས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་སྤེལ་མགོ་ཚུགས་ཡོད།

གཉིས། དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད།

ཐེངས་འདིའི་དམར་ཤོག་གི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་དང་འབྲེལ་བའི་འཐོད་ཚིག་གལ་ཆེ་བ་གཅིག་ནི་ ‘སྟག་དང་སྦྲང་མ་མཉམ་རྡུང’ ཟེར་བ་དེ་རེད། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་འཐོད་ཚིག་འདིའི་འོག་ནས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྡུལ་སྒྲུངས་ལ་རྒོལ་རྡུང་བྱས་ཏེ། འདས་པའི་ལོ་གཉིས་ཙམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་ཀྲུག་ཡུང་ཁང་དང་པཽ་ཞིས་ལེ། ལིན་ཅིས་ཧྭ། ཞིས་ཀླེ་ཏཽ་བཅས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་རྒྱ་གཞུང་དབུས་དང་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་༧༠༠ལྷག་ཆམ་ལ་ཕབ་པ་དང་། དེ་བཞིན། ས་གནས་རིམ་པའི་དཔོན་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ལའང་ཞིབ་བཤེར་དང་ཆད་གཅོད་སྣ་ཚོགས་བྱས་ཡོད། རིག་གསར་རྗེས་ཀྱི་དམར་ཤོག་སྲིད་འཛིན་ཧུན་དང་ཐླང་། ཧུའུ་རིམ་པའི་སྐབས་སུའང་། དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ནང་ཁུལ་དུ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཞིབ་བཤེར་ལས་འགུལ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཏ་ལམ་བྱུང་མྱོང་མེད། གནས་ཚུལ་འདིའི་ཐད་རྒྱ་ནག་ནང་ལོག་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐད་གླེང་སློང་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་ནག་མང་ཚོགས་ཁྲིད་རྒྱབ་སྐྱོར་གྱི་རྣམ་པའང་གང་འཚམ་ཡོང་གི་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རང་གི་ཕྱོགས་གཏོགས་དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྡུལ་སྒྲུངས་བྱ་སྤྱོད་ལ་རྡུང་རྡེག་གཏོང་གིན་མེད་སྟབས། དེ་ནི་རྡུལ་སྒྲུངས་བཀག་སྡོམ་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་ཁོ་ན་ཞིག་མ་ཡིན་པར་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་ཅིག་ཡིན་པ་མངོན་གསལ་དོད་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༦ པའི་ཚེས་ ༢༢ ནས་ ༢༥ བར། སྤྱི་ཁྱེར་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དབུས་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དྲུག་ཚོགས་ཡོད་པ་རེད། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཚོགས་འདུའི་གཏམ་བཤད་ཅིག་གི་སྐབས་སུ། "རྒྱ་དམར་དབུས་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གི་དཔོན་རིགས་ཚོས་མགོ་ཁྲིད་ནས་རང་འགུལ་གྱིས་རྒྱ་གཞུང་དབུས་དམར་ཤོག་གི་དབང་ཆད་ལ་སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་དགོས"[5] ཞེས་དང་། "གཟབ་ནན་དང་འཆམ་མཐུན་གྱི་ཁོར་ཡུག་ཁྲིད། སེམས་འདུན་ཕྱིར་འདོན། བསམ་བློ་གཏོང་ཐུག་གནད་དོན་གླེང་མོལ། ལྟ་གྲུབ་བརྗེ་རེས་བཅས་བྱས"[6] ཞེས་བརྗོད་ཡོད། སྲིད་དོན་དཔྱད་བརྗོད་པ་མང་པོས་དེ་ནི་ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རྒྱ་དམར་དབུས་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་དཔོན་རིགས་ནང་ཁྲུལ་དབང་ཤུགས་རྩོད་རྙོག་ཡོད་པ་དེ་ཡོངས་བསྒྲགས་ཐོག་ངོས་ལེན་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཁ་གཏད་དཔོན་རིགས་ཚོར་ཆེད་དམིགས་ཉེན་བརྡ་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་ཐད་ཧོང་ཀོང་ཀུ་ཤུ་གསར་ཤོག་གིས་ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱི་སྐད་ཆའི་ཚིག་ཟུར་ལས། "དམར་གཞུང་དབུས་ལ་བློ་སེམས་གཅིག་མཐུན་མིན་པ། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཁྲིམས་བརྩི་སྲུང་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ། ཐུན་མོང་གི་ཐག་གཅོད་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ། ཡར་སྙན་སེང་མཆོག་མཆན་མི་ཞུ་བ།"[7] བཅས་ཆབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གི་ཚོགས་མིའི་ཁྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཆེན་པོ་བཞི་ཕྱིར་མདོན་ཡོད་པའི་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་དམར་དབུས་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཞིབ་བཤེར་ལྷན་ཁང་གི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོ་འཁོར་སྐྱན་ཐོའི་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཡང་བསྐྱར་ "དམར་ཤོག་ནང་ཁྲུལ་དུ་དཔུང་ཚོགས་ཤོག་སྒྲིག"[8] ལ་གྱུ་ཡངས་རྒྱ་བ་ནས་གཏོང་ཐབས་མེད་ཅེས་བསྒྲགས་ཡོད་པ་རེད།

5 http://www.dongtaiwang.com/do/zaaZ/oooLgZjxzaRXN3LxjX/yw/rU/4/s4/n3902901.htm
6 http://news.xinhuanet.com/2013-06/25/c_116286091.htm
7 http://www.dongtaiwang.com/do/zaaZ/oooLgZjxzaRXN3LxjX/yw/rU/4/s4/n3902901.htm
8 http://opinion.people.com.cn/n/2015/0122/c1003-26427881.html

སྲིད་མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་སྐབས་ནས་བཟུང་སྟེ་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་གྱི་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་དེ་མུ་མཐུད་གནས་ཡོད་ཀྱང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་སྣེ་ཁྲིད་པའི་དམར་གཞུང་མགོ་ཁྲིད་གསར་པ་ཐོག་མར་འདེམས་སྒྲིག་སྐབས་ནས་བཟུང་སྟེ། དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ནོ་དང་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཡོད། འདི་ཡིས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་སྐྱེར་གཅོད་སྲིད་དབང་གི་དཔོན་རིགས་གསར་རྙིང་བར་དབང་ཆ་རྩིས་སྤྲོད་ལམ་ལུགས་བརྟན་པོ་མེད་མ་ཟད། ད་ལྟའི་ཆར་ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་དམར་ཤོག་དབང་ཆ་རྒྱུན་འཛིན་ཐད་དཀའ་ཉེན་ཆེན་པོ་ཞིག་འཕྲད་བཞིན་པ་གསལ་པོར་མངོན་ཡོད། དེར་བརྟེན། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཆ་སྲ་བརྟན་བྱ་ཆེད། དེ་སྔའི་མའོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་དག་བསྐྱར་དུ་རྩེ་ལངས་རྒྱག་བཅུག་སྟེ། རང་ཉིད་ཀྱི་ཁ་གཏད་དམར་ཤོག་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ཚོ་གཙང་ཕྱུགས་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

སྲིད་བཏང་དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྣལ་སྲུངས་ནི་ཉེས་ཁྲིམས་དང་འགལ་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་ཆགས་ཡོད་སྐབས། རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་ཐག་གཅོད་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གི་རྩ་ཁྲིམས་དང་ཉེས་ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་ལྟར་ན། ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་རྣམས་འཛུ་བཟུང་དང་ཞིབ་བཤེར། ཐག་གཅོད་བཅས་བྱ་མཁན་སྡེ་ཚན་ནི། མི་དམངས་ཉེན་རྟོག་ཁང་དང་། མི་དམངས་ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་། མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གསུམ་ཆགས་ཡོད། ཉེས་ཁྲིམས་གཏུགས་བཤེར་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་ “མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་ལ་ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་སྐྱེར་ཚུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཁྲིམས་ཐག་གཅོད་པའི་དབང་ཆ་ཡོད། མི་དམངས་ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་ལ་ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་སྐྱེར་ཚུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཞིབ་དཔྱོད་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་ཡོད། སྲིད་འཛིན་སྡེ་ཁག་དང་ཚོགས་སྡེ། མི་སྒེར་གང་གིས་དེར་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་མི་ཆོག”[9] ཅེས་བཀོད་ཡོད།

9 http://www.gov.cn/flfg/2012-03/17/content_2094354.htm

ཞིས་ཀྱིས་སྔེ་ཁྲིད་པའི་ ‘སྡུག་དང་སྡུང་མ་མཉམ་རྟུང’ ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་ཁྲིད། དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྟུལ་སྲུངས་བྱ་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་བཤེར་དང་འཇུ་བཟུང་གི་རིམ་པ་ཡོད་ཚད། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཞིབ་བཤེར་ལྷན་ཁང་གི་བཀའ་རྒྱ་ལྟར་སྒྲུབ་ཀྱིན་ཡོད། ལྷན་ཁང་འདིའི་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོ་ནི་ཞིས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཏོགས་དཔོན་རིགས་ཕྱང་ཆིས་ཧྲན་ཡིན། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཞིས་ཀྱིས་རང་ཕྱོགས་དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྟུལ་སྲུངས་འགེབ་སྲུང་དང་། ཁ་གཏད་ཕྱོགས་གཏོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྟུལ་སྲུངས་ལ་རྟུང་རྟེག་དྲག་པོ་གཏོང་གིན་ཡོད། བྱེད་ཕྱོགས་འདི་ནི་ "རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དམངས་རྣམས་ཁྲིམས་ཀྱི་མདུན་སར་འདྲ་མཉམ་ཡིན"[10] ཞེས་པའི་རྒྱ་གཞུང་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་དང་འགལ་ཡོད།

དེ་བཞིན། རྟུལ་སྲུངས་དཔོན་རིགས་དག་གི་ནག་ཉེས་ཐག་གཅོད་ཀྱི་གོ་རིམ་ཐད་ནས་ཀྱང་། ཁ་གཏད་དཔོན་རིགས་ཚོའི་རྟུལ་སྲུངས་ནག་ཉེས་རྣམས་རྣམ་པ་འདྲ་མིན་གྱི་སྒོ་ནས་ཕྱི་ཕྱོགས་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་ཏུ་སྤེལ་ནས། སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་གླེང་སློང་ཤུགས་ཆེར་བྱེད་བཙུག་སྟེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་དོ་སྣང་ཚུར་བཀུག་རྗེས། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཁྲིམས་ཞིབ་བཤེར་ལྷན་ཁང་གི་གཞུང་འབྲེལ་དྲ་རྒྱ་དང་། རྒྱ་དམར་གཞུང་འབྲེལ་བརྒྱུད་ལམ་ཞིན་ཧྭ་གསར་ཁང་དང་མི་དམངས་ཉིན་རེའི་གསར་ཤོག་སོགས་ཀྱི་སྟེང་། ནག་ཉེས་གང་རྟུང་གཏན་འབེབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཁྲོད་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་ཏེ། མང་ཚོགས་ཁྲོད་ནག་ཉེས་དེ་དག་ངོས་འཛིན་ཡོང་ཐབས་བྱས་རྗེས། གཞི་ནས་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་རྣམ་པ་སྟོན་ཆེད་ཁྲིམས་ཁང་གི་རིམ་པ་བརྒྱུད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གི་ཉེས་དོན་གཏུགས་བཤེར་ཁྲིམས་ཡིག་ནང་ "མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་ཁྲིམས་གཞིར་བཟུང་ཐག་གཅོད་མ་བྱས་པའི་སྔོན་ལ། སྐྱེས་བོ་སུ་གང་ལའང་ནག་ཉེས་ཡོད་པར་

10 http://www.people.com.cn/GB/shehui/1060/2391834.html

ངོས་འཛིན་གཏན་ཁེལ་བྱེད་མི་ཚོག”[11] ཅེས་པའི་གཏན་འབེབས་དང་རྒྱབ་འགལ་ཆགས་ཡོད།

ཀུང་ནན་ནོར་སྲིད་སློབ་ཆེན་གྱི་སྲིད་གཙང་ཞིབ་འཇུག་གླིང་གི་དགེ་རྒན་ཚའོ་ཞིན་ཧྲེན་(乔新生)གྱིས། “རྒྱ་གཞུང་གི་ཐུལ་སྲུངས་གྲོལ་རྟུང་ནི་ཉེན་ཁའི་ས་མཚམས་ཤིག་ལ་སླེབས་ཡོད། གློ་བུར་མཚམས་འཛོག་བྱས་ཆེ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་དམངས་སེམས་འཚོར་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། གལ་སྲིད་སྲུ་མཐུད་སྟག་རྟུང་བྱས་ཆེ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ནང་ཁུལ་ཇ་དྲག་འཁྲུག་འཛིང་བྱུང་ངེས།”[12] ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་ལྟར། གོང་གསལ་གནད་དོན་འདི་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ནས། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱི་ ‘སྟག་དང་སྦྲང་མ་མཉམ་རྡུང’ ལས་འགུལ་ནི་ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་དཔོན་རིགས་ཚོའི་ཐུལ་སྲུངས་བྱ་སྤྱོད་དག་ཐེར་བྱེད་འདུན་ཁོ་ན་ཞིག་མ་ཡིན་པར། དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་གྱི་སོ་སོའི་ཁ་གཏད་ཤོག་ཁག་ལ་ཐུལ་སྲུངས་ཀྱི་ཞྭ་མོ་སྐོན་ཏེ། རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཆ་སྲ་བརྟན་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཐབ་རྩོད་ཅིག་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད།

སྤྱིར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་དཔོན་རིགས་ཚོའི་ཐུལ་སྲུངས་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་ནི། མི་སྣེར་ཀྱི་ནག་ཉེས་བྱ་སྤྱོད་ཀྱི་གནད་དོན་ལས་བརྒལ་ཏེ། དམར་ཤོག་རང་ཉིད་ཀྱིས་བརྗོད་ཀྱིན་པ་ལྟར་ ‘མ་ལག་རང་བཞིན་དང་། རྗེབ་བཤིག་རང་བཞིན’ གྱི་ཐུལ་སྲུངས་དང་། ‘ཁྲིམ་རྒྱུད་རང་བཞིན་དང་དཔུང་ཤོག་རང་བཞིན’ གྱི་ཐུལ་སྲུངས་རྣམ་པར་གྱུར་ཏེ། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པ་སྤྱི་ཡོངས་ལ་ཁྱབ་པའི་ཇ་དྲག་གི་གནད་དོན་ཞིག་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོའི་ལམ་ལུགས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་རྩའི་གནད་དོན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་བས། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་དངོས་གནས་རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཐུལ་སྲུངས་

11 http://www.gov.cn/flfg/2012-03/17/content_2094354.htm

12 http://www.boxun.com/news/gb/pubvp/2014/06/201406010559.shtml#.VS-6BWSeAXA

གནད་དོན་གཙང་སེལ་གྱི་འདུན་པ་ཡོད་ཚེ། ཁྲིམས་འཛིན་སྡེ་ཁག་སྒེར་ཚིགས་ཅན་དང་ཁྲིམས་ཞིབ་བརྒྱུད་རིམ་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་བཟོ་བ་དང་། དེ་བཞིན་སྨྲ་བརྗོད་ལ་རང་དབང་སྤྲོད་ནས་གསར་འགྱུར་རྒྱུད་ལམ་ཁག་ནས་ལྟ་ཞིབ་བྱེད་འཇུག་དགོས། དེ་ལྟར་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན་རྒྱ་ནག་སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོའི་རྡུལ་སྤུངས་གནད་དོན་གཙང་སེལ་ཐུབ་ངེས་ཡིན། ཡིན་ནའང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དམར་ཤོག་པའི་དབང་ཆ་གཅིག་སྡུད་སྡུར་བས་སྲ་བརྟན་དང་ཡོད་ཚད་མའོ་ལྟར་རང་ཉིད་གཅིག་པུས་སྒེར་སྒོམ་ཡོང་ཐབས་ལ་ཤུགས་རྒྱག་གིན་ཡོད། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་སྲིད་དབང་འཛུས་ནས་ལོ་གཉིས་ལྷག་ཕྱིན་པའི་དུས་ཡུན་ནང་། ད་ལམ་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་དབང་ཆ་མཐའ་དག་སྡངས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དབྱེ་ཞིབ་པ་དག་གིས་ཀྱང་། མའོ་དང་ཏུན་ཧྲེས་ཀྱི་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་འགོ་ཁྲིད་རིམ་པའི་ཁྲིད་ནས། ཞིས་ཅིན་ཕིན་ནི་དབང་ཤུགས་སྒེར་སྒོམ་པ་ཆེ་ཤོས་ཆགས་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལྟར། ཁོས་ 'སྟག་དང་སྦྲང་མ་མཉམ་རྡུང' ལས་འགུལ་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ཡང་། དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲིད་རང་ཕྱོགས་སུ་མང་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་ཐབས་དང་། སྒེར་གྱི་དབང་ཆ་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་སྲ་བརྟན་ཡོང་ཆེད་རེད།

གསུམ། དམར་ཤོག་སྲིད་དབང་སྲ་བརྟན།

ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱི་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ཀྱི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་གཅིག་ནི། 'ཁྲིམས་སྐྱོང་སྤྱི་ཚོགས་འཛུགས་སྐྲུན' ཟེར་བའི་འབོད་ཚིག་དང་འབྲེལ་བའི་སྲིད་ཇུས་ཁག་སྟེ།   གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་བཀག་སྡོམ་རང་བཞིན་གྱི་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་དང་སྒྲིག་སྲོལ་སྣ་ཚོགས་རིམ་པར་བཟོས་ཏེ།   ཞིབ་ཆགས་པོའི་སྒོ་ནས་མི་དམངས་མང་

ཚོགས་ལ་སྣང་འཛིན་དང་། ‘དམར་གཙང་སྲིད་གཙང’ དང་ ‘དམངས་ཕན་ཕྱུག་འགྱུར’ གྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། དམངས་སེམས་འགུག་ཐབས་ཀྱིས་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་དབང་སྲ་བརྟན་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཆགས་ཡོད། དམིགས་ཡུལ་འདིའི་ཐད་ཀྱི་ལས་གཞི་དག་ནི་ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་གསར་དུ་སྤེལ་བའི་ལས་འགུལ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་རིམ་པའི་སྐབས་སྲིད་ཇུས་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་གྱི་མིང་ཐོག་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་མཛོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ལས་འགུལ་རྣམ་པ་སྤྱོད་དེ་སྔར་བས་ཤུགས་ཆེ་རུ་དང་གཏིང་ཟབ་ཏུ་བཏང་ཡོད།

ཞིས་ཀྱི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་ཁྲིད་དམངས་སེམས་འགུག་ཐབས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ཐབས་ལམ་ནི། གཅིག་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཕོན་ཆེན་པོ་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་དེ། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་སྒྲོག་པའི་ ‘ཆང་བརྟན་དམངས་ཕན’ ཟེར་བའི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་ཏེ། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་ཆུང་ཆུང་རེ་བསྐྱུན་པའི་ཐོག་ནས་དམངས་སེམས་འགུག་ཐབས་དང་། གཉིས་ནས་ ‘སྦྱོད་དན་བཞི’ དང་ ‘དབུས་དམར་གཞུང་གི་གཏན་འབེབས་དོན་ཚན་བརྒྱད’ ཅེས་འབོད་ཚིག་འོག གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད་ཁག་ཅིག་གི་རྩལ་སྦུངས་བྱ་སྦྱོད་ལ་དག་ཐེར་གྱི་རྣམ་པའི་ཐོག་ནས་དམངས་སེམས་འགུག་ཐབས་བཅས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། [13]

ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་ནག་ནང་། རྒྱ་ནག་གི་མང་ཚོགས་ཁྲིད་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་གཞུང་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་རེ་བ་ཁྲོན་ཡོངས་ནས་བརླག་སྟེ། མང་ཚོགས་དང་དམར་གཞུང་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཁ་གཏད་དུ་འགྲེངས་པའི་དགྲ་བོ་ལྟ་བུར་འགྱུར་བཞིན་ཡོད། ༢༠༡༡ ལོར་རྒྱ་

13 http://tibet.people.com.cn/15459405.html

ནག་ནང་མི་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་གྲོལ་གྲངས་ཁྲི་ ༣༥ བྱུང་ཡོད་པ་དང་། མི་ཚོགས་རང་བཞིན་ངོ་གྲོལ་གྱི་ལོ་རེ་རེའི་འཕར་ཚད་ནི་བརྒྱ་ཆ་ ༢༥ སླེབས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་དམངས་ཁྲོད་ཕྱུག་ཤོས་བརྒྱ་ཆ་ ༢༠ ཡིས་རྒྱལ་ཡོངས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༥༠ བཟུང་ཡོད་པ་དང་། འཚོ་བ་དབུལ་སྐྱོར་གནས་སྟངས་འོག་ཡོད་པའི་མང་ཚོགས་དུང་ཕྱུར་ ༢ ལྷག་ཡོད་པ་བཅས། དབུལ་ཕྱུག་གི་ཧེ་བག་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གྲས་ནས་ཆེས་མཐོ་ཤོས་སུ་སླེབས་ཡོད། རང་བྱུང་འཁོར་ཡུག་འབོག་བཅོག་གི་རྐྱེན་པས་མང་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་དང་འཕྲོད་བསྟེན་གནོད་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་པ་སོགས། སྤྱི་ཚོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དཀའ་ཉེན་སྣ་ཚོགས་ཤིག་འཕྲད་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་རེད།

ཉེ་སྔོན་རྒྱ་གཞུང་མི་དམངས་ཉིན་རེའི་ཚགས་པར་གྱི་ཡན་ལག <<མི་དམངས་གླིང་སྟེགས>>ཞེས་པས་དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་གྱི་འོས་འདེམ་ཐབས་ལམ་སྤྱད་དེ། ༡༽ རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ལ་མགྱོགས་མྱུར་སྤྱི་ཚོགས་བཅོས་བསྒྱུར་ལག་ལེན་གྱི་བློ་སྤོབས་དང་རྣམ་དཔྱོད་འདང་ངེས་ཡོད་པར་ཁྱོད་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་བྱེད་དམ། ༢༽རྒྱ་ནག་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་རྒྱུན་འཁྱོངས་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱིས། རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ཁེ་ཕན་ལ་ཕན་པ་ཡོད་ཅེས་པའི་བཤད་སྟངས་དེར་མོས་མཐུན་ཡོད་དམ། ༣༽ རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་ད་གཟོད་མི་དམངས་ལ་སྣེ་ཁྲིད་དེ། རྒྱ་ནག་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་ཐུབ་ཅེས་པའི་བཤད་ཚུལ་ལ་མོས་མཐུན་ཡོད་དམ། ༤༽རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་སྲིད་དབང་འཛིན་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཚོགས་སྡེ་གཞན་མང་པོས་ཆབ་སྲིད་ལས་དོན་ཐད་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཐད་ལ་ལྟ་ཚུལ་ཅི་ཞིག་ཡོད། ཅེས་པའི་དྲི་བ་བཞི་བོར་ལན་འདེབས་བྱེད་དུ་བཅུག་སྟེ། རྒྱ་ནག་མང་ཚོགས་ཁྲོད་ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་

གི་མདུན་ལམ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མེད་ཐད་ཉམས་ཞོད་བླངས། དུས་ཡུན་ཚུ་ཚོད་འགའ་ཤས་རིང་རྒྱ་དམར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་བཅོས་བསྒྱུར་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་མཁན་བརྒྱ་༤༣ དང་། སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱིས་མི་དམངས་ལ་ཁེ་ཕན་མེད་ཟེར་མཁན་བརྒྱ་༡༧ ། དམར་ཤོག་པའི་སྣེ་ཁྲིད་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་མཁན་བརྒྱ་ཆ་ ༡༢ ། དམར་པོས་སྣེ་ཁྲིད་པའི་གཅིག་སྟུད་ལམ་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་མེད་མཁན་བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ བཅས་བྱུང་ཡོད་སྐབས། རྒྱ་གཞུང་གིས་དྲ་ལམ་གྱི་ཚོད་བགམ་འདིས་བསྟུ་དེ་མཚམས་འཛོག་དང་ནག་བསྒྱུབ་གཏོང་དགོས་ཆགས་ཡོད།[14]

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་མིའི་ཁྲོད་དུའང་དམར་ཤོག་པའི་ལྟ་གྲུབ་དང་ལམ་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཡོད་མཁན་ཉུང་ཉུང་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། ཐ་ན་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་དག་གི་ཁྲོད་དུའང་། གུང་བྲན་རིང་ལུགས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་རྨི་ལམ་ལ་སེམས་གཏིང་ནས་ཡིད་ཆེས་བྱེད་མཁན་དཀོན་པོ་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཚོགས་འདུ་རིམ་པའི་ཐོག “ལམ་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས། གཞུང་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས། ལམ་སྲོལ་ལ་ཡིད་ཆེས།” དགོས་སྐོར་ནན་བཤད་བྱ་དགོས་བྱུང་ཡོད། ད་དུང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་སྟང་གྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་བརྗོད་དོན་དག་གིས་མང་ཚོགས་ལ་བསླུ་འཁྲིད་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་མེད་སྐབས། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་པའི་སྐྱེང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྲོག་ཤིང་ལྟ་བ་ཟེར་བ་དྲིལ་བསྒྲགས་ཀྱིས་མང་ཚོགས་སེམས་འཕྲུལ་ཐབས་དང་། ‘རྒྱ་ནག་གི་ རླབས་ཆེན་བསྐྱར་དར’ དང་ ‘ལོ་འཁོར་བརྒྱ་གཉིས’ ཀྱི་འབད་བརྩོན་དམིགས་འབེན་ཞེས་པའི་འབོད་ཚིག་དང་། མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་བེད་སྤྱོད་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ཀྱི་

14 https://books.google.co.in/books?id=7wGNBQAAQBAJ&pg=PT7&lpg=PT7&dq=%E4%B8%BA%E4%B-B%80%E4%B9%88%E4%B9%A0%E8%BF%91%E5%B9%B3%E6%90%9E+%E7%BE%A4%E4%B-C%97%E8%B7%AF%E7%BA%BF%E6%B4%BB%E5%8A%A8&source=bl&ots=v6Gvbf1MGz&sig=rti_-PVclf_B1OC9zdwrWrv5pHI&hl=en&sa=X&ei=v5gPVdfcMdWeugSBhILoCA&ved=0CD4Q6AEwBTg8#v=onepage&q&f=true

རེ་བ་དང་ཡིད་ཆེས་འགྱུགས་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

གོང་གསལ་གནད་དོན་འདི་དག་གི་རྐྱེན་པས། རྒྱ་གཞུང་གིས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཁྲི་སྐྱོང་མང་པོ་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་ཆེད་གཏོང་གིས། གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་དམར་ཤོག་'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ཀྱི་ལས་འགུལ་འདི་སྤེལ་དགོས་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་ནག་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནད་དོན་འདི་དག་ཆང་མའི་འབྱུང་རྩ་ནི། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་གཅིག་སྤྱུད་སྣེ་ཁྲིད་བྱེད་པའི་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞི་ལ་ཐུག་ཡོད་སྐབས། དམར་པོའི་ལམ་ཕྱོགས་སུ་མང་ཚོགས་བཙན་གྱིས་འདེད་ཀྱིན་པའི 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' སྲིད་ཇུས་མཆམས་འཛོག་གིས། མང་ཚོགས་ཀྱི་འདོད་འདུན་གཞི་རྩར་བཟུང་བའི་ཁྲིམས་མཐུན་དམངས་གཙོའི་ལམ་ཏུ་བསྐྱོད་དགོས་རྒྱུ་ནི། "ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དང་། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པའི" མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ངོ་མ་དེ་ཡིན། །

གཉིས་པ། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ངོ་གཉིས་མ།

སྤྱིར་དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་དེ་ནི། “མེ་ལོང་ལ་ལྟ་བ། ལྭ་གྲལ་དག་བཟོ་བ། གཟུགས་པོ་བཀྲུ་བ། ན་ཚ་བཅོས་བ།” ‘སྤྱོད་ངན་བཞི’ དང་ ‘དབུས་དམར་ཤོག་གི་གཏན་འབེབས་དོན་ཚན་བརྒྱད།’[1] བཅས། རྩལ་སྦྱངས་དག་ཐེར་དང་དམངས་འཚོའི་ལས་དོན་སྒྲུབ་རྒྱུ་གཉིས་གཞིར་བཟུང་། རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་ཤོག་གི་གཅིག་གྱུར་བཀོད་འདོམས་འོག ཞིང་ལྗོངས་སོ་སོར་དབུས་དམར་ཤོག་གི་མཛུབ་སྟོན་ཚོགས་ཆུང་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་ལས་འགུལ་གོ་སྒྲིག་དང་། བར་དུ་དབུས་དམར་ཤོག་པའི་ས་གནས་སོ་སོར་ཆེད་གཏོང་བྱས་པའི་སྐོར་སྐྱོད་ལྟ་རྟོགས་ཚོགས་ཆུང་གི་ཞིབ་བཤེར་སྙན་ཐོ་གཞིར་བཟུང་ལས་འགུལ་གྱི་གྲུབ་འབྲས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ། ལས་འགུལ་གྱི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་ཆ་ཚང་དབུས་དམར་གཞུང་གི་གཅིག་གྱུར་ཚད་གཞིའི་འོག ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ས་ཁུལ་སོ་སོར་འདྲ་མཚུངས་སུ་སྤེལ་གྱིན་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དོན་དངོས་ལག་ལེན་གྱི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་བར་དབྱེ་བ་བགར་ཏེ། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་རྩལ་སྦྱངས་དག་ཐེར་དང་དམངས་འཚོའི་ལས་དོན་སྒྲུབ་རྒྱུ་ཕལ་བར་བཞག་སྟེ། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་གི་ལས་དོན་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ལོ་མཇུག་ཏུ་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆ་ཚང་ནང་། རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་གཞུང་གིས་སྐོར་སྐྱོད་ལྟ་རྟོགས་ཚོགས་ཆུང་རེ་རེ་ཆེད་གཏོང་གིས།

1 http://theory.people.com.cn/n/2015/0121/c392503-26425628.html

དུས་ཡུན་ཟླ་གཉིས་རིང་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་ནང་དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལག་བསྟར་ཐད་ཞིབ་བཤེར་ལས་སྒོམ་རེ་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད། ལས་སྒོམ་གྱི་ནང་དོན་ཁག་ཞིབ་བསྡུར་གྱིས་བལྟས་དུས། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་དང་རྒྱ་ནག་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་ལས་འགུལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གཅིག་གྱུར་མིན་པ་གསལ་པོ་རྟོགས་ཐུབ། རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་གཞན་དག་ནང་གི་ལས་སྒོམ་ཁྲོད་ ‘རྡུལ་སྲུངས་ལ་ངོ་རྒོལ’ དང་ ‘དམངས་འཚོ་ལེགས་བཅོས’ གཙོ་བོར་བཟུང་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་མཚོ་སྔོན་གཉིས་གཙོས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་། ‘ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ’ དང་ ‘སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་’ གཉིས་གཙོ་བོར་བཟུང་སྟེ་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད།

གཅིག རྡུལ་སྲུངས་ལ་ངོ་རྒོལ་ཐད་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ཆེད་མངགས་དབུས་དམར་ཤོག་སྐོར་སྐྱོད་ལྟ་རྟོགས་ཚོགས་ཆུང་གི་ཚོགས་གཙོ་ཡའེ་ཏུང་སུང་(叶冬松)གིས། ཚོགས་ཆུང་གི་འཐུས་ཚབ་ཐོག་ནས་བསམ་ཚུལ་བཞི་བརྗོད་ཡོད་པའི་ཁྲོད་ཀྱི་དོན་ཚན་དང་པོ་ནི། “ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་འབུར་དུ་བརྗོད་ནས། བོད་ཡུལ་ཡུན་རིང་བདེ་འཇགས་སྐྱོང་མཐའ་འགྱུར་བྱ་རྒྱུ”[2] དེ་ཡིན་པ་རེད། དེ་བཞིན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དམར་ཤོག་དྲུང་ཆེ་ཁྲིན་ཆོན་གོ་ཡིས་ཀྱང་། “རྡུལ་སྲུངས་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་ཁ་བྲལ་བར་ངོ་རྒོལ་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་ཐོག ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་ལས་འགུལ་ཁྲོད། ཏཱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པར་རེ་བ་འཆང་མཁན་དང་། ཏཱ་ལའི་ཤོག་ཁག་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་མཁན། མི་མངོན་པའི་ཐོག་ནས་ཁ་བྲལ་ལས་འགུལ་ཁྲོད་མཉམ་ཞུགས་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་ནན་མོ་བྱས་ཏེ། དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་དང་ལྷག་པར་དུ་རིམ་པ་སོ་སོའི་དམར་ཤོག་འགོ་ཁྲིད་ཚོས་རྒྱ་ནག་

2 http://politics.people.com.cn/n/2015/0131/c1001-26484929.html

གཅིག་གྱུར་སྲུང་སྐྱོབ་དང་། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་གལ་ཆེའི་ལངས་ཕྱོགས་ཐད། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་དང་ངེས་འཛིན་གཅིག་གྱུར་བྱེད་དགོས།”[3] ཞེས་ནན་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

དེ་བཞིན། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་གི་འགོད་ཆིག་འོག རྒྱ་གཞུང་གིས་ཀློག་ནས་བོད་རང་བཙན་གྱི་རྩ་འཛུགས་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་དང་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་གསང་བའི་གནས་ཚུལ་མཁོ་སྤྲོད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་གནོད་པའི་བྱ་འགུལ་ཐད་མ་དབུལ་བཏང་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉེས་མིང་འོག བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ ༧༥ ལ་དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་གི་སྒྲིག་གཞིའི་ངོས་ནས་ཆད་གཅོད་དང་། ལས་གནས་བརྟན་སྲུང་བྱས་པ་མི་ལེགས་པའི་ཉེས་མིང་འོག་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ ༩༩ ཐག་གཅོད་ནན་མོ་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་འཐབ་རྩོད་ཁྲིད་བསམ་བློའི་འཁྱེར་སོ་མགོ་མོག་ཡིན་པ་དང་། བོད་བརྟན་ལྷིང་ལ་གནོད་པའི་ལས་དོན་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་བྱས་པའི་ཉེས་མིང་འོག དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ ༥༡༩ ཕྱིར་འབུད་བཏང་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་རེབ་གོང་ས་ཁུལ་གྱི་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་གནས་ཚུལ་དང་འབྲེལ་ཡོད། གནས་ཚུལ་ ༡ དང་མི་ ༣༠ གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཐད། ཁུལ་དང་རིམ་པ་སོ་སོའི་སྤྱི་ཁག་གིས་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་ཏེ། རེབ་གོང་ཐུན་རིན་རྫོང་མདོ་བ་ཞང་གི་སྡེ་བ་ ༥ ཡི་འགོ་ཁྲིད་ཚོའི་གྲས་ནས། དེ་སྔོན་ཐག་གཅོད་ཡངས་མོ་བྱས་ཡོད་པའི་སྒྲོལ་མ་སྐྱབས་དང་། རྒྱ་རྡོ། ལོ་རྒྱ་བཅས་གསུམ་ལ་བསྐྱར་དུ་ཐག་གཅོད་བྱས་ཐོག དམར་ཤོག་པའི་གྲས་ནས་ཕྱིར་ཕུད་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

གོང་གསལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དག་ནི་རྒྱ་གཞུང་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་ནང་ཡོངས་བསྒྲགས་བྱས་ཟིན་པའི་གྲངས་འབོར་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་

3 http://politics.people.com.cn/n/2015/0131/c1001-26484929.html

རྣམས་ལ་ ‘མི་ངོ་གཉིས་མ’ ཞེས་པའི་མིང་ཆད་བཏགས་ཏེ། ཆབ་སྲིད་གནད་དོན་ཐད་ནས་བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཚོར་དམིགས་བསལ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ནི་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ནང་ཁུལ་ཏུ་བོད་རྒྱ་མི་རིགས་བར་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། བརྒྱུད་ལམ་ཁག་ཏུ་ཆབ་སྲིད་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་མེད་པའི་‘དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཅུང་ཤོས’ ཤིག་ཅེས་བརྗོད་ཀྱིན་ཡོད་མོད། དོན་ལ་བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་སྤྱི་ཡོངས་ལ་དོགས་ཟོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། མ་གཞི་བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་དག་གིས་ཐོག་མར་དམར་ཤོག་པའི་ཁྲིད་འཛུལ་ཞུགས་སྐབས། དམར་ཤོག་པའི་ཆེད་སོ་སོའི་ཚེ་སྲོག་ཚུན་ཆད་འབུལ་རྒྱུ་ཡིན་པའི་དམ་བཅའ་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད་མོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ཡོངས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་རེད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གཙོས་བོད་ཁུལ་གྱི་རྫོང་རིམ་པ་ཡན་གྱི་ཆེས་མཐོའི་དམར་ཤོག་བྱུང་ཆེ་ཡི་གོ་གནས་སུ་རྒྱ་རིགས་རྐྱང་པ་བསྐོ་བཞག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

རྟུལ་སྤྱངས་བྱ་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་བཤེར་ཐད་ནས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ་ལས་བྱེད་ ༥༢ ལ་དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་གི་སྒྲིག་གཞིའི་ངོས་ཐད་ཆད་གཅོད་དང་། དབུས་དམར་ཤོག་གི་གཏན་འབེབས་དོན་ཚན་བརྒྱད་དང་འགལ་བའི་ལས་བྱེད་ ༢༩༠ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་གྲས་ནས། མི་ ༡༣༡ ལ་དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་གི་སྒྲིམ་ལམ་ངོས་ཐད་ནས་ཆད་གཅོད་བྱས་པ་ཙམ་ལས། དེ་འཕྲོས་གཞན་དག་ལ་ཆད་གཅོད་བྱས་ཡོད་མིན་ཀྱང་གསལ་པོ་མི་འདུག གོང་གསལ་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་གྱི་ལས་བྱེད་ཆགས་ཡོད། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཁོངས་སུ་རྟུལ་སྤྱངས་གནད་དོན་ཐད་ལས་བྱེད་ ༢༧༧ ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྲིད་ཁུལ་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་ ༡༠ དང་། རྫོང་རིམ་པའི་ལས་བྱེད་ ༩༥ ། ཞང་

རིམ་པའི་ལས་བྱེད་ ༣༣༣ ཙམ་ཡོད། དེའི་ཁྲོད་དངོས་སུ་ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་ཐག་གཅོད་ནན་མོ་བྱས་པའི་ལས་བྱེད་ ༧༥ མ་གཏོགས་མི་འདུག དེར་མ་ཟད་ཞིབ་བཤེར་བྱས་པའི་ལས་བྱེད་སྤྱི་འབོར་གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༦༠ ནི་ཞང་རིམ་པའི་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་གྱི་ལས་བྱེད་ཚགས་ཡོད།

སྤྱིར་ཐེངས་འདིའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་གྱི་ནང་དོན་གཙོ་གྲས་གཅིག་ནི། དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་དངུལ་སྲུངས་བྱ་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་སྟབས། རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་ཁག་གི་ནང་དངུལ་སྲུངས་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་ཐོག་ནས། དམར་ཤོག་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་དང་ལས་བྱེད་མང་པོར་ཞིབ་བཤེར་དང་ཁྲིམས་ཆད། དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་སྒྲིག་གཞིའི་ངོས་ཐད་ནས་ཆད་གཅོད་རིགས་གྲངས་ཚད་འབོར་ཆེན་པོར་སླེབས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་ས་ཁུལ་གཞན་བཤད་མ་དགོས་པར། དཔེར་ན། ཀུང་ཞིས་ཀྲོང་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ལ་མཚོན་ནའང་། དངུལ་སྲུངས་གནད་དོན་ཐད་ནས་ཞིབ་བཤེར་བྱས་པའི་དམར་ཤོག་མི་སྣའི་གྲངས་འབོར་ ༤༣༡༡ དང་། དེའི་ཁྲོད་ཁུལ་རིམ་པ་ཡན་གྱི་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ ༣༣ ཙམ་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་དངུལ་སྲུངས་བྱ་སྤྱོད་དག་ཐེར་ཐད་ནས། དམར་ཤོག་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་མི་སྣ་གཅིག་ལའང་ཞིབ་བཤེར་བྱས་མེད་པ་མ་ཟད། དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་མི་སྣར་ཞིབ་བཤེར་བྱས་པའི་གྲངས་འབོར་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་གཞན་དག་དང་བསྡུར་ཚེ་ལྷབ་བཙུ་འགྱུར་གྱིས་ཉུང་བ་ཚགས་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གཉིས་ནས་ལྟ་རྟོགས་བྱེད་མཁན། རྒྱ་དམར་དབུས་ཆེད་མངགས་སྐོར་སྐྱོད་ལྟ་སྐུལ་ཚན་ཚུང་གི་ལས་སྒོམ་ནང་དུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་དམངས་ཕན་རོགས་དངུལ་དང་ཁ་གཏད་བོད་སྐྱོར་ལས་གཞིའི་

རྣམ་གྲངས་བཅས་ཀྱི་ཐད་རྩལ་སྦྱངས་གནད་དོན་ལྷག་ཡོད་པ་དང་། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ནང་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་ལས་གཞིའི་ཐད་རྩལ་སྦྱངས་གནད་དོན་ཤུགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་བསྟན་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ 'སྟག་དང་སྦྲང་མ་མཉམ་རྡུང' གིས་རྩལ་སྦྱངས་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་ཐད་ནས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལ་དམིགས་བསལ་གང་མེད་སྐོར་བསྒྲུགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ལག་བསྟར་དངོས་ཀྱི་རྩལ་སྦྱངས་དཔོན་རིགས་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པའི་ཐད། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་དམིགས་བསལ་གྱི་ཡངས་སྲིད་ཡོད་པ་རེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་གོང་གསལ་བོད་ཁུལ་རྫོགས་སྐོར་མ་དངུལ་དང་གཏེར་ཁ་སྔོག་འདོན་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་རྣམ་གྲངས་མཐའ་དག་བོད་ཁུལ་གྱི་མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་དང་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་དང་རྫོང་རིམ་པའི་གནད་ཡོད་ལས་གནས་སྟངས་མངགས་གཏོང་བྱས་པའི་བོད་སྐྱོར་ལས་བྱེད་པ་དག་བརྒྱུད་ནས་ཡོང་དགོས་ཀྱི་ཡོད། བོད་ཁུལ་དུ་བཅའ་སྡོད་རྒྱ་རིགས་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་དེ་དག་གི་རྩལ་སྦྱངས་བྱ་སྤྱོད་ཞིབ་བཤེར་བྱས་པ་ཡིན་ན། བོད་ཁུལ་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོབ་ཐད་རྒྱ་གཞུང་གིས་བློ་འཁེལ་ཡུལ་རྒྱ་རིགས་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་དག་ལས་དབྱུང་གཏོང་དགོས་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་པར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་གཞན་དང་མ་འདྲ་བར་བོད་ཁུལ་དུ་རྩལ་སྦྱངས་བཀག་སྡོམ་སྣང་མེད་དང་ཁ་བྲལ་ངོ་རྒོལ་ལ་ཤུགས་སྣོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད།

གཉིས། དམངས་འཚོ་མཐུན་སྦྱོར་ཐད་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད།

ཐེངས་འདིའི་དམར་ཤོག 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ཀྱི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་གཞན་གཅིག་ནི། དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་མང་པོ་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་མངགས་གཏོང་བྱས་ཏེ། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་དང་ལྷན་དུ "མཉམ་བཟའ། མཉམ་འདུག མཉམ་ལས།" བཅས་ཀྱི་

ལམ་ནས་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་སྟེ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་དམར་ཤོག་པའི་མཐོང་སྣང་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་བ་དང་། མང་ཚོགས་དང་དམར་ཤོག་བར་ ‘ཤ་རུས་ལྟ་བའི་འབྲེལ་བ’ བཙུགས་ནས། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་སྐྱོང་རྨང་གཞི་སྲ་བརྟན་གཏོང་རྒྱུ་དེ་རེད།

ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ཀྱང་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་རྣམས་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་ནས། “མང་ཚོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་རོགས་དང་། དུས་དང་རྣམ་པ་ཀུན་དུ་མང་ཚོགས་ལ་སེམས་གསོ་དང་འཚམ་པོ་བྱ་རྒྱུ་ཡིད་ལ་བཟུང་སྟེ། དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་གི་དྲོད་ཁོལ་ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེར་སྐྱེལ་དགོས།”[4] ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་མ་ཟད། མང་ཚོགས་ཁྲིད་དམར་ཤོག་པའི་སྣང་བརྙན་ཇེ་ལེགས་སུ་གཏོང་ཐབས་སུ། ཞིས་ཅིན་ཕིན་རང་ཉིད་ཀྱང་གཞི་རིམ་གྱི་དབུལ་པོངས་ས་ཁུལ་ཁག་ཅིག་ཏུ་ཕྱིན་ནས་མང་ཚོགས་ལ་འཚམས་འདྲི་དང་། རྒྱ་ནག་མི་རིགས་བསྐྱར་དར་དང་རྒྱ་དམར་རྒྱལ་ཁབ་རྨི་ལམ་སོགས་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་ཏེ། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ལ་སེམས་གསོ་བྱས་ནས་དམངས་སེམས་འགུག་ཐབས་ལ་ཤུགས་སྣོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཡིན་ནའང་། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་ལས་འགུལ་ནི། རྒྱ་ནག་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ནང་སྤེལ་བའི་ལས་འགུལ་དང་ཐད་དེ་གོ་ལྡོག་འདུག དཔེར་མཚོན་ཙམ་བརྗོད་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ལས་བྱེད་ཁྲི་སྟོང་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་ནས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་ཐོག་མར་སྤེལ་ཡུལ་གྱི་དཔེ་སྟོན་ས་ཁུལ་ནི། ནག་ཆུ་ས་ཁུལ་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་འབྲི་རུ་རྫོང་ཆགས་ཡོད། ད་ལྟའི་ཆར་ས་ཁུལ་དེ་གཉིས་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ། དམག་མི་ཕོན་ཆེན་འགྲེམས་འཇོག་གིས་མང་ཚོགས་ལ་དམར་གསོད་དྲག་གནོན་བྱ་ཡུལ་གྱི་ཛ་དྲག་ས་ཁུལ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད།

---

4 http://www.qstheory.cn/dukan/qs/2015-02/15/c_1114350195.htm

དེའི་འབྲུང་རྐྱེན་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༧ ཚེས་ ༡ ཉིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ "མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་རྒྱུན་འཕྱོངས། འབྲི་རྩ་འཆམ་མཐུན་འཛུགས་བསྐྲུན།" ཞེས་པའི་འབོད་ཚིག་འོག འབྲི་རྩ་རྗོང་ཁོངས་ཀྱི་སྡེ་བ་དང་དགོན་པ། སྡེ་ཁུལ་བཅས་ ༣༡ ནང་། དམར་ཤོག་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ལས་འགུལ་སྤེལ་མགོ་བཙམས་ཡོད། ལས་འགུལ་ཁྲིད་རྒྱ་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་བོད་གསར་རྙིང་བསྡུར་བའི་ལམ་ནས་དམར་ཤོག་པར་དྲིན་གཟོ་བ་དང་དམར་ཤོག་པའི་ཁ་ལ་ཉན་པ། དམར་ཤོག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་རྒྱུར་ཁས་ལེན་པ། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཕྱིའི་སྐྱབས་གནས་སུ་དད་གུས་བྱེད་ཡུལ་༸གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་མཚོན་སྨད་བཙུགས་པ་དང་། དགོན་པ་དང་མི་ཚང་རེ་རེའི་ནང་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་ཚོའི་པར་བཤམས་དགོས་པ། མི་ཚང་རེ་རེའི་ཁང་ཁྱིམ་སྟེང་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་དར་བསྒྲེངས་འཛུགས་དགོས་པ་སོགས། དམངས་སེམས་ལ་བསུན་གཙེར་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་ལས་གཞི་ཁོ་ན་བཀྲམས་ཡོད།

དེར་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དང་འབྲེལ་ཡོད་དུས་ཆེན་ཁག་ཏུ་ས་གནས་མང་ཚོགས་རྣམས་རྗོང་ཐོག་ཏུ་བསྡུ་རུབ་བྱས་ཐོག བཙན་དྲག་གི་སྒོ་ནས་ས་གནས་མང་ཚོགས་དང་སློབ་གྲྭ ཁྱིམ་གཉེར་ཁང་བཅས་ལ་ལས་འགན་བཞག་སྟེ། དམར་ཤོག་ལ་བསྟོད་བསྔགས་ཀྱི་བྲོ་དང་གླུ་ལེན་བཙུགས་པ་དང་། མང་ཚོགས་ཀྱི་ལག་ཏུ་རྒྱལ་དར་དང་མེ་ཏོག་བཞག་ནས་གཡུགས་གཡུགས་བྱེད་འཇུག་པ། ལག་པ་ཐལ་མོ་བརྡེབ་བཙུགས་ཏེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བ་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་དང་སེམས་པ་དགའ་མགུའི་ཁྱེངས་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་བཙུགས་ཤིང་། དེ་དག་བརྙན་དུ་བླངས་རྗེས་བོད་མི་རྣམས་དམར་ཤོག་པའི་དབང་སྒྱུར་འོག་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་འཚོ་བར་རོལ་བཞིན་ཡོད་སྐོར་བརྙན་འཕྲིན་བརྒྱུད་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་པ་དང་། ཡང་ཕྱོགས་

གཞན་ཞིག་ནས་དམག་མི་མང་པོ་ཊུ་སྒྲིག་སྟེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་མདུན་དུ་དྲག་ཉམས་བསྟན་ནས། འཇིགས་སྐུལ་གྱི་ཐོག་ནས་དམར་ཤོག་པའི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་འདུག་བཙུགས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས། རང་ལོ་ ༦༥ སོན་པའི་རྒན་པོ་ཟླ་གཡང་ལགས་ཐབས་ཟད་ཨུ་ཐུག་གི་གནས་སུ་གྱུར་ཏེ། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་བཙན་དྲག་འོག་བོད་ནང་བདེ་སྐྱིད་མེད་པའི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་བརྗོད་དེ་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་གནང་རྗེས། ཉིན་དེའི་མཚན་གྱི་ཆུ་ཚོད་ ༢ ཙམ་གྱི་སྟེང་རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པ་གསང་བའི་སྒོ་ནས་ཁོང་ཚང་དུ་འཛུལ་ཏེ་ ཁོའི་བཟའ་ཟླའི་མགོ་བཙན་གྱིས་བཏུམས་རྗེས། རྒན་པོ་ཟླ་གཡང་བཙན་ཁྲིད་ཀྱིས་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད། [5]

གོང་གསལ་གྱི་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ལས་འགྱུལ་སྐྱོད་སྐབས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས། མང་ཚོགས་རྣམས་ཐབས་ཟད་ཨུ་ཐུག་གི་གནས་སུ་ལྷུང་སྟེ། སྔ་རྗེས་རིམ་པ་བཞིན་ཞི་བའི་སྒོ་ནས་ཞུ་གཏུགས་ངོ་རྒོལ་བྱས་པ་དང་། མང་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་དམག་མི་ཡོན་ཆེན་འགྲེམས་འཛུགས་གིས། མང་ཚོགས་ཐོག་མིག་སྒྲིལ་དུག་རླངས་དང་མེ་དམས་བརྒྱབ་ཏེ་དྲག་གནོན་རིམ་པར་བྱས་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་འབྲི་ཊུ་རྫོང་མོ་བ་ཐང་གྲོང་ཚོར་ཆུ་ཚོད་ ༩༦ རིང་དམག་མིས་མཐའ་སྐོར་དྲག་རྫུང་བྱས་ཞིང་། སྟེབས་གཅིག་ལ་མང་ཚོགས་ ༩༠ འཛུ་བཟུང་བཙན་ཁྲིད་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟར་འབྲི་ཊུ་རྫོང་དུ་ཛ་དྲག་གནས་སྟངས་རིམ་པར་བྱུང་རྗེས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགྱུལ་ལ་སྣེ་ཁྲིད་མཁན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་ཤོག་རྒྱུན་ལས་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་ཝུ་ཡྭན་ཙའེ་ཡིས་ལས་འགྱུལ་སྐྱོད་ཤུགས་སྤར་བས་ཆེ་ཊུ་གཏོང་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་བཏང་ཡོད། དེ་ལྟར་ཉེ་བའི་ལོ་

5 http://www.tchrd.org/tib/2013/10/%E0%BD%A2%E0%BE%92%E0%BE%B1%E0%BC%8B%E0%BD%82%E0%BD%9E%E0%BD%B4%E0%BD%84%E0%BC%8B%E0%BD%82%E0%BD%B2%E0%BD%A6%E0%BC%8B%E0%BD%A0%E0%BD%96%E0%BE%B2%E0%BD%B2%E0%BC%8B%E0%BD%A2%E0%BD%B4%E0%BC%8B%E0%BD%A2/

གཅིག་གི་དུས་ཡུན་ནང་འབྲི་རུ་རྫོང་ཁོངས་གཅིག་པུ་ནས། བོད་མི་བརྒྱ་ཕྲག་འགའ་ཤས་འཛུ་བཟུང་བཀག་ཉར་བྱས་ཤིང་། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ ‘རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྲལ’ གྱི་ཉེས་མིང་བཀལ་ཏེ་བཙོན་འཛུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ཏུའང་དེར་མཚུངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱུང་བཞིན་ཡོད། [6]

གོང་གསལ་དཔེ་མཚོན་གནས་ཚུལ་འདིས། བོད་ཁུལ་དང་རྒྱའི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ཁྱད་པར་གསལ་བོར་བསྟན་ཡོད། སྲིད་ཇུས་གཅིག་ལ་སྤེལ་སྟངས་གཉིས་ཡོད་པ་འདི་ལས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་གཙོས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དམངས་སུ་གཅིག་མཚུངས་ངོས་འཛིན་དང་འདྲ་མཉམ་ལྟ་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་ཤེས་ཐུབ། རྒྱལ་ཁོངས་གཅིག་ནང་སྤྱི་དམངས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་བྱེད་པ་དང་། མི་རིགས་གཉའ་གནོན་གྱི་སྲིད་ཇུས་སྤེལ་བཞིན་པ་འདི་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་དང་འགལ་བའི་ཛ་དྲག་གནས་སྟངས་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁས་ལེན་མིང་རྟགས་བཀོད་པའི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་ཆིངས་ཡིག་ཁག་དང་། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་ནང་བཀོད་པའི་ “རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མི་རིགས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སོ་སོའི་ཁྲིམས་མཐུན་དབང་ཆ་དང་ཁེ་དབང་འགན་སྲུང་བྱེད། མི་རིགས་ཚང་མ་འདྲ་མཉམ་དང་མཐུན་སྒྲིལ། ཕན་ཚུན་འབྲེལ་འདྲིས་བཅས་ཡར་རྒྱས་དང་སྲུང་སྐྱོབ་ཡོང་བར་འགན་སྲུང་བྱེད། མི་རིགས་སུ་གང་ལའང་དབྱེ་འབྱེད་དང་གཉའ་གནོན་གྱི་བྱ་སྤྱོད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བཀག་སྡོམ་བྱེད།”[7] ཅེས་པའི་དམ་བཅའ་དང་རྒྱབ་འགལ་ཆགས་ཡོད།

6 http://www.tchrd.org/tib/2013/12/%E0%BD%A0%E0%BD%96%E0%BE%B2%E0%BD%B2%E0%BC%8B%E0%BD%A2%E0%BD%B4%E0%B%8B%E0%BD%A2%E0%BE%AB%E0%BD%BC%E0%BD%84%E0%BC%8B%E0%BD%91%E0%BD%B4%E0%BC%8B%E0%BD%96%E0%BD%BC%E0%BD%91%E0%BC%8B%E0%BD%98%E0%BD%B2-2/

7 http://www.gov.cn/gongbao/content/2004/content_62714.htm

གསུམ་པ། བོད་ཁུལ་གྱི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ །

ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་སྔོ་ཁྲིད་པའི་དམར་ཤོག ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ལས་འགུལ་ནི་དབུས་དམར་གཞུང་གི་གཅིག་གྱུར་བཀོད་འདོམས་འོག ས་གནས་ཞིང་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལ་ལྟ་སྐུལ་མཛུབ་ཁྲིད་ཚོགས་ཆུང་མངགས་བོ་སྒྲིག་གིས་སྤེལ་བཞིན་པ་ལྟར། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོ་སྨད་ནས་བཟུང་སྟེ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དབུས་ལྟ་སྐུལ་ཚོགས་ཆུང་བདུན་པ་དང་གསུམ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཐད་ཀའི་ལྟ་རྟོག་འོག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གཉིས་ནང་སྔ་རྗེས་སུ། དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་སྤེལ་མགོ་བཙུགས་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན། རྒྱ་ནག་ཟི་ཁྲོན་དང་ཀན་སུའུ། ཡུན་ནན་བཅས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཅད་བསྒོས་བྱས་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་ལའང་དེ་མཚུངས་ཀྱིས་ལས་འགུལ་སྤེལ་མགོ་བཙུགས་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་དྲིལ་བསྒྲགས་སྐབས། ལས་གཞི་གཙོ་བོ་ནི་ ‘དབུས་དམར་ཤོག་གི་གཏན་འབེབས་དོན་ཚན་བརྒྱད’ དང་ ‘སྤྱོད་ངན་བཞི’ ཚད་གཞིར་བཟུང་སྟེ། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཁྲོད་ཀྱི་རུལ་སུངས་ལ་རྩད་ཞིབ་བྱས་ཏེ། སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཀྱི་ལོག་ཟ་རུལ་སུངས་བཀག་སྡོམ་བྱེད་རྒྱུ་དང་། དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་དཔོན་ཆེན་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་བསྐྱོད་ནས། མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལྷན་ “མཉམ་བཟའ། མཉམ་འདུག མཉམ་ལས” བཅས་བྱས་ནས། མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་བསྡུ་ལེན་དང་འཚོ་བའི་དཀའ་ངལ་རྣམས་སེལ་རོགས། དམར་ཤོག་དང་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་བར་ཤ་དང་རུས་པའི་འབྲེལ་བ་ཇེ་ཟབ་ཏུ་

གཏོང་རྒྱུ་བཅས་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་ཀྱིན་པ་ལྟར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གཙོས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་དྲིལ་བསྒྲགས་ཀྱི་ངོས་ནས་གོང་གསལ་གནད་དོན་ཁག་གླེང་གིན་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་། དངོས་ཡོད་ལག་ལེན་གྱི་ཐད་ནས་རྒྱའི་ས་ཁུལ་ཁག་དང་བསྡུར་ན་ཧེ་བག་ཆེན་པོ་འདུག

བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཀྱི་རྡུལ་སྲུངས་དག་ཐེར་བྱེད་རྒྱུ་གཙོ་བོར་འཛིན་གྱི་མེད་པར། ཁ་བྲལ་བར་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་དང་ཆབ་སྲིད་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་ཡིན་མིན། ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་གིས་གཙོས་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྒྲིག་འཛུགས་ལ་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་སོགས། བོད་རིགས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཚོར་གཙང་བཤེར་བྱེད་པའི་མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་འཐབ་རྩོད་ཅིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། དེ་བཞིན། དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཁྲི་སྟོང་མང་པོ་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་ནས། མི་དམངས་ལྷན་མཉམ་བཟའ་མཉམ་འདུག་མཉམ་ལས་ཀྱི་སྒོ་ནས། དམངས་འཚོ་ལེགས་བཅོས་ཐད་རོགས་འདེགས་དང་། དམར་གཙང་སྲིད་གཙང་གི་སྣང་བརྙན་འཁྲབ་སྟེ་དམངས་སེམས་འགུགས་ཐབས་གཙོ་བོར་འཛིན་གྱིན་མེད་པར། ལས་བྱེད་ཁྲི་སྟོང་གཞི་རིམ་བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་སྡེ་དང་དགོན་པར་བསྐྱོད་ནས། བཙན་དྲག་དང་དབང་ཡོད་སྤྱད་དེ་བོད་རིགས་མང་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་བཀག་སྡོམ་དང་། མི་ཚང་རེ་རེའི་ཁང་སྟེང་དུ་དར་དམར་བཙུགས་ཤིང་མཆོད་བཤམས་སུ་རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་ཚོ་འགེལ་བཙུགས་ཏེ། བཙན་གྱིས་དམར་ཤོག་ལ་དྲིན་གཟོ་བ་དང་དམར་ཤོག་གི་བཀས་བཀོལ་ལ་ཉན་པ། དམར་ཤོག་གི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ། ‘ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས’ སུ་འབོད་པའི་རྒྱ་རིགས་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་དགོས་པ། བོད་པའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་དམིགས་བསལ་རྒྱལ་གཅེས་ཆོས་གཅེས་སློབ་གསོ་སྤེལ་ཏེ། དགོན་པའི་ལྷ་རྟེན་ཆོས་གསུམ་གྱི་མདུན་དུ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་འདྲ་པར་

བཤམས་ཏེ་མཆོད་འབུལ་བྱེད་དགོས་པ་སོགས། སྤྱི་དམངས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་མི་སེར་སྤེལ་བའི་དབང་སྒྱུར་ལས་འགུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་མཚོན་ནས་བཤད་ན། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་སྣེ་ཁྲིད་པའི་ཐེངས་འདིའི་དམར་ཤོག ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་ནི། གསར་བ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་ལོ་གསུམ་གྱི་ཡར་སྔོན། ཞིས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་ལྷ་ས་རུ ‘བོད་ཞི་བའི་བཅིང་འགྲོལ་བཏང་ནས་ལོ་ ༦༠ འཁོར་བ’ ཞེས་པའི་མཛད་སྒོའི་སྟེང་། “རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོང་བར་ངེས་པར་དུ་མཐའ་མཚམས་སྐྱོང་དགོས་པ་དང་། མཐའ་མཚམས་སྐྱོང་བར་སྔོན་ལ་བོད་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས།”[1] “རྒྱུན་སྲིང་བརྟན་ལྷིང་དང་། ཡུན་རིང་བརྟན་ལྷིང་། ཁྱོན་ཡོངས་བརྟན་ལྷིང་།” ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་ལྟར། དུས་རྒྱུན་ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་བོད་བརྟན་ལྷིང་དུ་སྒྲོག་ནས་བོད་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་སྔར་གྱི་དམ་དྲག་བཀག་སྡོམ་གྱི་སྲིད་ཇུས་ཁག་སྔར་བས་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

བོད་ས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ས་བྱི་ཞི་རྒོལ་ཆེན་མོ་དང་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་རིམ་པར་བྱུང་རྗེས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་ལྔ་བ་ཟེར་བ་ཚོགས་ཤིང་། དེ་དང་བསྟུན་ནས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་ ‘གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད’ ཀྱི་ལས་འགུལ་དང་། ལས་བྱེད་ཁྲི་སྟོང་སྡེ་བར་བཅའ་སྡོད་ཀྱིས ‘སྡོད་གཏོད་ལེགས་བསྒྲོན་ཆབ་བརྟན་དམངས་ཕན’ གྱི་ལས་འགུལ། ‘དྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ’ དང་ ‘སྔོན་ཐོན་གཉིས་ལྡན’ གྱི་ལས་འགུལ་སོགས་སྤེལ་ཡོད་པ་ལྟར། ཐེངས་འདིའི་དམར་ཤོག ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་སྐབས་སུའང་། ཕྱི་རྣམ་པའི་ཆ་ནས “མེ་ལོང་ལ་ལྟ་བ། ལྭ་བྲལ་དག་བཟོ་བ། གཟུགས་པོ་བཀྲུ་བ། ན་ཚ་བཅོ་བ།” ‘སྟག་དང་སྦྲང་མ་མཉམ་རྡུང’ དང་། ‘རྒྱ་དམར་དབུས་ཀྱི་

[1] http://epaper.chinatibetnews.com/xzrb/html/2013-11/02/content_487792.htm

གཏན་འབེབས་དོན་ཚན་བརྒྱད་ 'སྤྱོད་ངན་བཞི' བཅས་ཀྱི་འབོད་ཚིག་འོག དོན་ལ་གོང་གསལ་དམ་དྲག་བཀག་སྡོམ་ལས་འགུལ་དག་སྐར་བའི་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། སྲིད་ཇུས་དེ་དག་གི་བརྗོད་དོན་མདོར་དྲིལ་ན། གཅིག་ནས་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་དམར་ཤོག་པའི་རྩ་འཛུགས་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ནས། ཞིབ་ཚགས་པོའི་བཀག་སྡོམ་ལྟ་རྟོག་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་དང་། དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་དབང་ལུ་མཐུད་སྲ་བརྟན་གཏོང་རྒྱུ། གཉིས་ནས་ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། མི་རིགས་ཀྱི་ལར་ཞེན་འཛིན་མཁན་དང་ཐོབ་ཐང་གླེང་མཁན་རྣམས་རྩད་གཅོད་གཅང་ཕྲུགས་བྱ་རྒྱུ་དང་། དྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལས་འགུལ་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཐོག དཔལ་འབྱོར་གྱི་བསླུ་ཁྲིད་དང་དམ་དྲག་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་ནས་བོད་ནང་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་རྒོལ་རིགས་འབྱུང་མི་ཐུབ་པ་བཟོ་རྒྱུ་བཅས་ཆགས་ཡོད།

གཅིག གཞི་རིམ་དུ་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད།

སྤྱིར་རྒྱ་གཞུང་གིས་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་ནང་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་ལས་གཞི་དེ་ནི། དམར་ཤོག་པའི་ "མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་པ་དང་མང་ཚོགས་ཁྲིད་ནས་འོང་བ།" ཞེས་པའི་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ཀྱི་གཞི་རྩའི་སྲིད་ཇུས་ཤིག་ཡིན་སྟབས། རྒྱ་དམར་གྱིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་ལས་གཞི་ལུ་མཐུད་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ད་ལྟའི་ཆར་བོད་ཁུལ་གཞི་རིམ་དུ་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་ཤུགས་ཆེན་པོས་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏོང་བཞིན་པའི་ལས་གཞི་འདི་ནི། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལོ་སྟེ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་པའི་སྔོན་ནས་བཟུང་མགོ་བརྩམས་ཡོད་

པ་རེད། ཞེས་ཅིན་པེན་གྱིས་སྔེ་ཁྲིད་པའི་ཐེངས་འདིའི་དམར་ཤོག ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་ཁྲིད། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་ས་གནས་རིམ་པའི་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་ཐད་ཀར་འགན་ཁུར་ཏེ། གཞི་རིམ་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ ‘ལྷན་ཁང་གཉིས’ གཙོ་བོར་བཟུང་བའི་ཐོག་ནས། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་དམར་ཤོག་རྒྱ་བསྐྱེད་ལས་འགུལ་དེ་ཚ་ཚ་འུར་འུར་གྱིས་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་དམར་ཤོག ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི། བོད་ཀྱི་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། ཁྲོན་ཡོངས་ནས་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་ལ་སྣང་ངས་འཛིན་དམ་དྲག་བྱེད་རྒྱུ་དེ་རེད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ “དམར་མདངས་བཀྲ་བའི་དམར་ཤོག་པའི་དར་གཅིག་གིས་ཁྲོན་ཡོངས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་གཅིག་སྡུད་བྱེད། དམར་མདངས་བཀྲ་བའི་དམར་ཤོག་པའི་དར་གཅིག་གིས་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལམ་བུར་ཁ་ཕྱོགས་གསལ་པོ་སྟོན།”[2] ཞེས་པའི་འབོད་ཚིག་འོག དཔལ་འབྱོར་གྱི་རོགས་དངུལ་དང་ལས་ཞུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་བེད་སྤྱད་དེ། གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་མི་དམངས་རྣམས་དམར་ཤོག་པའི་ཁྲིད་འཛུལ་ཞུགས་བྱེད་བཙུག་སྟེ་དམར་ཤོག་པའི་ཚོགས་མི་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་། སྡེ་བ་དང་གྲོང་ཚོའི་ནང་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་དམ་དྲག་བྱ་ཤུགས་ཆེ་རུ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ “གཞི་རིམ་གྱི་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ནི། གཞི་རིམ་སྤྱི་ཚོགས་འཛུགས་སྐྲུན་ཁྲིད་ཀྱི་དམར་ཤོག་པའི་འཐབ་ར་དང་། དམར་ཤོག་པའི་ལས་དོན་

2 http://epaper.chinatibetnews.com/xzrb/html/2012-10/30/content_400017.htm

མཐའ་དག་དང་འཐབ་རྩོད་ནུས་པའི་རྨང་གཞི་ཡིན།”[3] ཞེས་བརྗོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱ་དམར་གཞུང་འབྲེལ་གསར་ལམ་ཁག་གི་གྲངས་འབོར་གཞིར་བཞག་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོ་མཇུག་བར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ་གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་པའི་རྩ་འཛུགས་གྲངས་ ༡༩༦༨༥ དང་དམར་ཤོག་མི་སྣ་ཁྲི་ ༢༧ ལ་སླེབས་ཡོད། ཆ་སྙོམས་ལོ་རེའི་དམར་ཤོག་མི་འབོར་འཕར་ཚད་ཁྲི་ ༢ ཡིན། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༩༨ ནི་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་མང་ཚོགས་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ་སྡེ་བ་(སྡེ་ཁུལ)ཁྲོན་བསྡོམས་ ༥༩༨༩ ཡོད་པ་ཆ་ཚང་ནང་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་རེ་བཙུགས་ཡོད།[4] ༢༠༡༢ ལོ་དཀྱིལ་བར་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཡོངས་སུ་གཞི་རིམ་དུ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་གྲངས་ ༡༦༧༥༢ དང་། དམར་ཤོག་མི་སྣ་ཁྲི་ ༣༥ སླེབས་པ་དང་། ཆ་སྙོམས་ལོ་རེའི་དམར་ཤོག་མི་འབོར་འཕེལ་ཚད་ ༨༠༨༣ ཡིན། དེའི་ཁྲོད་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་དམར་ཤོག་མི་གྲངས་འཕེལ་ཚད་ནི་བརྒྱ་ཆ་ ༣༡.༩ ཟིན་གྱི་ཡོད།[5] འོན་ཀྱང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་སྙོམས་དམར་ཤོག་མི་གྲངས་འཕེལ་ཚད་བརྒྱ་ཆ་ ༡.༦ ཡིན་པ་དང་། ལོ་སྔོན་མའི་དམར་ཤོག་མི་གྲངས་འཕར་ཚད་དང་བསྡུར་ན་བཞི་ཆ་གཅིག་མར་ཆགས་ཡོད།[6] གོང་གསལ་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་དེ་གཉིས་ནང་དེ་ལས་ལྡོག་སྟེ་ལོ་སྔོན་མ་དང་བསྡུར་ན་འཕར་ཚད་མཐོ་རུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་དམར་ཤོག་མི་གྲངས་འཕར་ཚད་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་སྙོམས་གྲངས་ཚད་ལས་ལྡབ་ ༩ ཡིས་མཐོ་བ་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༦ ལོར་བོད་ཡོངས་སུ་ས་ཐྲེ་ཞི་རྒྱོལ་ཆེན་མོ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༨ ལོ་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་མི་ ༡༣༦ ལྷག་གིས་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱིས་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་

3 http://cpc.people.com.cn/GB/64162/78862/78867/5431665.html
4 http://www.xzcd.com/_news/xicangxinwen/20140708/45867.html
5 http://dianxing.12371.cn/2014/03/21/TPPO1395364980236286.shtml
6 http://www.chinanews.com/gn/2014/07-01/6335545.shtml

གནང་བ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་མང་པོའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་སྐད་འབོད་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཇ་དྲག་གནས་སྟངས་འདི་འདྲའི་འོག་བོད་ནང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་མི་འབོར་ཤུགས་ཆེན་པོས་འཕར་སྣོན་འབྱུང་བཞིན་པ་འདི་ནི་དོགས་སློང་དཔྱད་ཞིབ་དགོས་པའི་གནས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ནི་མང་ཚོགས་རྣམས་དམར་ཤོག་པའི་ཁྲིད་འཛུལ་ཤུགས་ཆེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་ལས་ཞུགས་དང་དཔལ་འབྱོར་རོགས་སྐྱོར་ཐད་ནས། མང་ཚོགས་དཀྱུས་མ་དང་དམར་ཤོག་ཚོགས་མིའི་བར་དབྱེ་འབྱེད་བྱེད་བཞིན་པ་དེར་ཐུག་ཡོད།

ཀ ལས་ཞུགས་ཐད་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད།

ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རིང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་། ལས་ཞུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་སྤར་བས་མང་དུ་བཏང་ཡོད། དེ་ནི་བོད་མིའི་ལས་ཞུགས་དཀའ་ངལ་སེལ་ཆེད་ཁོ་ན་ཙམ་མ་ཡིན་པར། བོད་ཁུལ་གྱི་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་རེད། ས་བྱེ་ཞི་རྒོལ་ཆེན་མོ་དང་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་རྒྱ་གཞུང་ལ་ངོ་རྒོལ་གྱི་ལས་འགུལ་རབ་དང་རིམ་པར་སྤེལ་མཁན་དག་ནི། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་སློབ་གསོའི་འོག་ནར་སོན་པའི་བོད་པའི་མི་རབས་གསར་བ་ཆགས་ཡོད་སྟབས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲིད་ལས་མེད་ཆགས་བཞིན་པ་དེ་ནི། བོད་ཁུལ་བརྟན་ལྷིང་སྲིད་ཇུས་ལ་འཕྲད་བཞིན་པའི་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་ཚོར་གཞི་རིམ་དུ་ལས་ཞུགས་ཀྱི་གོ་སྐབས་མང་ཙམ་སྤྲད་དེ། ཁོ་ཚོ་སྲིད་གཞུང་གི་བཀའ་བཀོལ་འོག་ཚུད་ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཡིན་ནའང་། ལས་ཞུགས་ཀྱི་ སྟོན་འགྲོའི་ཆ་རྐྱེན་ནི་བོད་རིགས་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་

དམར་ཤོག་ཚོགས་མིར་འཛུལ་ཞུགས་བྱ་དགོས་རྒྱུ་དེ་རེད། དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་ནང་ཞུགས་པར་ཐོག་མར་ "དམར་ཤོག་པའི་གཅིག་གྱུར་མགོ་ཁྲིད་ལ་སྲུང་སྐྱོབ། རྒྱ་ནག་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ལ་སྲུང་སྐྱོབ། རྒྱ་ནག་མི་རིགས་ངོས་ལེན། བོད་རང་བཙན་ལ་ངོ་རྒོལ། ཁ་བྲལ་བར་ངོ་རྒོལ་འཐབ་རྩོད། ཧྭ་ལའི་བླ་མར་མཚན་སྨད་དང་སྐྱོན་བརྗོད།" བཅས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་སྐབས། དམར་ཤོག་ནང་འཛུལ་མཁན་སློབ་མ་དག་ནི་སློབ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་བཀོལ་དང་ལེན་བྱེད་མཁན་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། མཐོ་སློབ་ཁག་ནང་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་འཛུགས་བཙུགས་ཐོག འབྲེལ་ཡོད་སློབ་གསོའི་སྡེ་ཁག་དང་སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་ངོས་ནས་དམིགས་བསལ་མ་དངུལ་བཏང་སྟེ། སློབ་གྲྭའི་ནང་དམར་ཤོག་སློབ་གསོའི་བྱ་འགུལ་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། དམར་ཤོག་སློབ་མ་སྐྱེད་བསྲིང་བྱ་རྒྱུ་ནི་སློབ་གསོའི་དམིགས་ཡུལ་གྲས་ཀྱི་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཏུ་བརྩིས་ཏེ། སློབ་གྲྭ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་དང་། ཐ་ན་བྱིས་གཉེར་ཁང་ནང་དུའང་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ཏེ། དྲིལ་བསྒྲགས་དང་སྐུལ་འདེད་ཀྱི་བྱ་འགུལ་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་བཞིན་ཡོད།

དཔེར་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་ཀྱི་སློབ་ཆེན་ཁག་གི་ནང་དུ། སློབ་ཆེན་ལོ་རིམ་དམའ་གྲས་ཀྱི་ནང་དུ་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་ཡོད་པ་དང་། ལོ་རིམ་མཐོ་གྲས་ཀྱི་ནང་དུ་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་ཡོད་པའི་དམིགས་ཚད་གཞིར་བཟུང་སྟེ། འཛིན་རིམ་རེ་རེར་ལོ་གཅིག་རེའི་ནང་ཙུང་མཐར་སློབ་ཕྲུག ༣ ནས་ ༥ བར་གསར་དུ་དམར་ཤོག་ནང་ཞུགས་དགོས་པ་ཆ་བགོས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ། མཐོ་རིམ་སློབ་གྲྭ་ཁག་གིས་སློབ་ཆེན་སློབ་མའི་ཁྲོད་དམར་ཤོག་མི་སྣ་འཕར་སྣོན་ལ་ཤུགས་སྣོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ༢༠༡༣ ལོ་སྟོད་དུ་སློབ་ཆེན་དམར་ཤོག་སློབ་མ་ ༡༥༡༨ འཕར་སྣོན་བྱུང་། སློབ་

ཆེན་དམར་ཤོག་སློབ་མའི་སྤྱི་འབོར་ ༥༡༦༢ ལ་སླེབས་ཡོད། དེ་ཡིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་སློབ་ཆེན་སློབ་མའི་སྤྱི་འབོར་གྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥་༦ ཟིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོ་ནས་བཟུང་དམར་ཤོག་སློབ་མ་རེར་ལོ་རེར་རྒྱ་སྒོར་ ༣༠༠ འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་རོགས་དངུལ་དང་། དམར་ཤོག་སློབ་མ་དཀའ་ཁག་ཅན་རྣམས་ལ་ལམ་གྲོན་ཡང་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད།[7]

ལྷག་པར་དུ་ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རིང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱིས་གཙོས། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་མཐོ་སློབ་སློབ་མ་རྣམས་ལ་ལས་ཞུགས་ས་མིག་གོ་སྒྲིག་བྱེད་སྐབས། ཕལ་བ་ཆེ་བ་ནི་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྡེ་དཔོན་དང་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོའི་ལས་གནས་དང་། ཉེན་རྟོག་ཁང་དང་། ཞིབ་དཔྱོད་ཁང་། ཁྲིམས་ཁང་། ལྟ་སྲུང་ཁང་། ཞང་དང་གྲོང་རྫལ་གྱི་དམར་ཤོག་སྡེ་ཚན་སོགས། གཞི་རིམ་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོབ་ལས་གཞིའི་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་འཛུག་གིན་ཡོད། དཔེར་ན། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་དུ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོར་མཐོ་སློབ་མཐར་ཕྱིན་སློབ་མ་ ༣༣༠༨ གཞི་རིམ་དུ་ལས་བགོས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྲོད་སློབ་མ་ ༨༥༨ ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྡེ་དཔོན་ལ་བསྐོ་བཞག་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལོར་མཐོ་སློབ་མཐར་ཕྱིན་སློབ་མ་ ༡༢༠༠༠ གཞི་རིམ་དུ་ལས་ཞུགས་འཆར་གཞི་བཏང་ཡོད་པ་རེད།[8]

དེར་མ་ཟད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་མཐོ་སློབ་མཐར་ཕྱིན་སློབ་མ་རྣམས་ལ་ལས་ཞུགས་རྒྱུགས་ལེན་སྐབས། ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་ཆ་རྐྱེན་སྣ་ཚོགས་བཏོན་ཏེ་དམར་ཤོག་མིན་པའི་བོད་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཞུགས་ལམ་ཁ་འགོག་གིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་ནག་ཆུ་ས་ཁུལ་ཁོངས་སུ་གཞི་རིམ་ལས་ཞུགས་

7 http://www.bjqx.org.cn/qxweb/n60201c805.aspx
8 http://www.qhsdj.gov.cn/html/32/n-332.html

རྒྱུགས་ལེན་གསལ་བསྒྲགས་སྐབས། རྒྱུགས་ཞུགས་ཆ་རྐྱེན་ ༧ ་བཏོན་ཡོད་པའི་གྲས་ཀྱི་དང་པོ་ནི། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་མགོ་ཁྲིད་དང་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་སོགས་རྒྱུན་འཁྱོངས་བཞི་དང་། ཁ་བྲལ་དོ་རྒོལ་གྱི་འཐབ་རྩོད་ཁྲིད་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་དང་ལྟ་གྲུབ་གསལ་པོ། ཡོངས་གྲགས་དང་ཤུགས་ཆེན་པོའི་སྒོ་ནས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་ཐུབ་པ། རང་འགུལ་གྱིས་མེས་རྒྱལ་གཅིག་གྱུར་དང་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་སྲུང་སྐྱོང་དགོས་པ་སོགས་ངེས་ལེན་བྱ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།[9]

ད་དུང་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་དུ་ལས་ཞུགས་རྒྱུགས་ལེན་སྐབས། སྐད་ཡིག་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་ཏེ། བོད་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་ལས་གནས་མཐོ་གྲས་སུ་ཞུགས་རྒྱུར་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ༢༠༡༣ ལོར་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱིས་གཞུང་ཞབས་ས་མིག་ ༡༢༨༥ ལ་ལས་ཞུགས་རྒྱུགས་ལེན་གཏན་འབེབས་ཁྲིད། ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་དང་མཚོ་ཤར་གྲོང་ཁྱེར་གཉིས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་དང་། ཞིང་ཆེན་ཉེན་རྟོག་ཁང་། ཞིང་ཆེན་ནགས་ལས་ཉེན་རྟོག་ཁང་བཅས་ཀྱི་ལས་གནས་སུ་རྒྱུགས་སྤྲོད་མཁན་གྱིས་ངེས་པར་དུ་ཤོག་རྒྱུགས་རྒྱ་ཡིག་གིས་འབྲི་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། གལ་སྲིད་རྒྱ་ཡིག་གིས་མ་བྲིས་ཚེ་སྐར་མ་ཆ་ཚང་རྩིས་མེད་གཏོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། ཁུལ་རིམ་པའི་ཁོངས་གཏོགས་ལས་གནས་སུ་རྒྱུགས་ལེན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས། གཞི་རྩའི་ཐོག་ནས་ས་གནས་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གིས་ཡིག་རྒྱུགས་བྲིས་ཆོག་པ་བརྗོད་ཡོད་ནའང་། མཐའ་མའི་ཐག་གཅོད་ནི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་བྱས་པའི་ཡི་གེ་གཞིར་འཛིན་དགོས་པ་དང་། གལ་སྲིད་དེ་གཞིར་བཟུང་གིས་མ་བྲིས་ཚེ་རྩིས་མེད་གཏོང་གི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། རྒྱ་

9 http://www.xznqnews.com/05naqu/system/2015/01/07/020450734.shtml

གཞུང་གིས་ནམ་རྒྱུན་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་སློབ་མར་ལས་ཞུགས་རྒྱུགས་ལེན་སྐབས། དམིགས་བསལ་སྐར་མ་ ༥ རེ་ཁ་སྣོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྐོར་སྒྲོག་གིན་ཡོད་ཀྱང་། དོན་དངོས་ཐོག་དམིགས་བསལ་སྐར་མ་དེ་ནི་དམག་ནང་ནས་ཕྱིར་འབུད་ཀྱིས་ལས་ཞུགས་བྱེད་མཁན་དང་། བོད་ཁུལ་དུ་ལོ་ ༢༠ རིང་ཕ་མ་བཅའ་སྡོད་བྱས་སྐྱོང་བའི་རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ལའང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད། [10]

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དམར་ཤོག་ལྷན་ཚོགས་ཇ་འཛུགས་སྡེ་ཁག་གི་མགོ་གཙོ་ལིས་ཞའོ་ཉིན་(李小宁)གྱིས། "གཞི་རིམ་དུ་དམར་ཤོག་ཇ་འཛུགས་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་ཤུགས་སྣོན་ཆེད། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་དམར་ཤོག་འཛུགས་སྐྲུན་ལས་དོན་གྱི་གྲོན་དངུལ་གཏོང་ཡུལ་གཙོ་གནད་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་དང་མཐའ་འཁོབ་ས་ཁུལ་ལ་ཕྱོགས་ཡོད། དེ་དང་དུས་མཚུངས། སློབ་ཆེན་དང་འབྲིང་རིམ་ཆེད་སྦྱོང་མཐར་ཕྱིན་སློབ་མ་དང་། དམག་ནང་ནས་ཕྱིར་བུད་པའི་དམག་མི་སོགས། གཞི་རིམ་ལས་བྱེད་དུ་གཏོང་བའི་བྱེད་ཐབས་སྣ་མང་སྤྱད་དེ། གཞི་རིམ་གྱི་ཀྲང་འཛིན་མི་སྣའི་སྟོབས་ཤུགས་གཏན་སྲུང་བྱས། ༢༠༠༨ ལོ་ནས་བཟུང་བོད་ལྗོངས་སུ་སློབ་ཆེན་སློབ་མ་རྒྱུགས་སྤྲོད་ལམ་ནས་སྡེ་བ་སོ་སོའི་མགོ་ཁྲིད་ལས་གནས་སུ་གོ་སྒྲིག་བྱས་པའི་མི་གྲངས་ ༢༥༠༠ ཡོད།"[11] ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

དེར་མ་ཟད། མཐོ་སློབ་མཐར་ཕྱིན་སློབ་མ་རྣམས་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་ལས་འགུལ་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་ཡོང་ཐབས་སུ། ཁོ་ཚོར་དམིགས་བསལ་ཁ་གསབ་ཐོག་དངུལ་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད། ནམ་རྒྱུན་གྱི་ཕོགས་དངུལ་སྟེང་ལ་མི་རེར་ཟླ་རེར་འཚོ་བའི་ཁ་སྣོན་རྒྱ་སྒོར་ ༦༠༠ དང་། མི་རེར་ལོ་གཅིག་ལ་ལམ་དངུལ་

10 http://www.chinagwy.org/html/gdzk/qinghai/201309/88_56231.html

11 http://www.xzcd.com/_news/xicangxinwen/20140708/45867.html

རྒྱ་སྐོར་ ༣༦༠ ། གཟུགས་པོར་བརྙག་དཔྱད་ཆེད་རྒྱ་སྐོར་ ༥༠ བཅས་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་མ་ཟད་ལོ་གཉིས་ཀྱི་དུས་བཅད་གཞིར་བཟུང་ལས་ཀ་སློབ་དགོས་པ་དང་། དུས་བཅད་རྫོགས་རྗེས་ལྷ་མཐུད་ལས་ཀ་གཉེར་མཁན་ལ་དམིགས་བསལ་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་གི་ཡོད་པ་རེད། [12]རྒྱ་གཞུང་གི་བྱེད་ཐབས་འདི་ནི་རྒྱལ་ཁབ་གཞུང་ངོས་ནས། སྤྱི་དམངས་ལ་ལས་ཞུགས་ཐོབ་ཐང་འདྲ་མཉམ་མ་སྤྲོད་པར་དབྱེ་འབྱེད་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་རྒྱ་གཞུང་གི་རྩ་ཁྲིམས་བཅས་ལ་རྒྱབ་འགལ་ཆགས་ཡོད།

ཁ དཔལ་འབྱོར་ཁེ་ཕན་ཐད་ཀྱི་དབྱེ་འབྱེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྲབ་ཁོངས་ནི་སློབ་གྲྭ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་ཁོ་ན་ཙམ་མ་ཡིན་པར། གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་མང་ཚོགས་ཁྲོད་དུའང་ཞུགས་ཆེན་པོ་སྤེལ་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་མང་ཚོགས་ཁྲོད་དམར་ཤོག་པར་ཞུགས་མཁན་རྣམས། སྡེ་བ་སོ་སོའི་སྡེ་དཔོན་དང་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད། གཉིས་ལྡན་དུད་སྤེལ་གྱི་དུད་དཔོན། ཟླ་མིག་ཅན་གྱི་དོ་དམ་གྱི་ཟླ་བདག སྐོར་སྲུང་བ་སོགས། གཞི་རིམ་བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་དང་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཚན་ཁང་ནས་ལས་འགན་སྤྲད་དེ་ཐོག་དངུལ་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། ནང་མིར་དམིགས་བསལ་མཐུན་རྐྱེན་དང་། དུས་ཆེན་སྐབས་འཚམས་འདྲིའི་ལག་དངུལ། འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་དངུལ་སོགས། མང་ཚོགས་ཕལ་བ་དང་བསྡུར་ན་དམིགས་བསལ་གཟིགས་སྐྱོང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ "ཁེ་ཕན་གང་དུ་ཡོད་མེད། ཁེ་ཕན་ཅི་ལྟར་ཡོང་མིན།" མང་ཚོགས་ལ་

12 http://www.qhsdj.gov.cn/html/32/n-332.html

ཤེས་རྟོགས་བྱེད་འཛུག་དགོས་ཅེས་དྲིལ་སྒྲོག་བྱེད་བཞིན་པ་ལྟར། ཁོ་ཚོས་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་མང་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བའི་གནས་སྟངས་སྐྱོ་པོ་ཡོད་པ་དེ་ལག་པ་འཛུ་ས་བྱས་ཏེ།   མང་ཚོགས་ལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་སྤྲོད་སྟངས་ཐད་ནས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱིས།   མང་ཚོགས་རྣམས་དམར་ཤོག་ཁྲིད་ཞུགས་རྒྱུར་གནོན་ཤུགས་དང་སླུ་སློང་གི་ཐབས་ལམ་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད། དཔེར་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོ་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར། ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་ཕྱུག་འགྱུར་སྣེ་ཁྲིད་པ་མང་ཚོགས་༥༧༠༠ དམར་ཤོག་པར་སྐྱེད་བསྲིང་དང་། ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་དམར་ཤོག་པ་ ༥༩༠༠ ཕྱུག་འགྱུར་སྣེ་ཁྲིད་པར་སྐྱེད་སྲིང་། ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་དམར་ཤོག་ཕྱུག་འགྱུར་སྣེ་ཁྲིད་མི་སྣ་ ༥༤༠༠ ལྷག་སྤེ་བ་སོ་སོའི་མགོ་ཁྲིད་པར་སྐྱེད་སྲིང་བྱས་ཡོད་འདུག[13] འདི་ལས་རྒྱ་གཞུང་གིས་མང་ཚོགས་རྣམས་ཕྱུག་འགྱུར་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་ལམ་བུ་གཅིག་མ་གཏོགས་སྟད་མེད། དེ་ནི་དམར་ཤོག་ཁྲིད་འཛུལ་ཞུགས་དང་དམར་ཤོག་པའི་བཀས་བཀོལ་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་པ་དེ་རེད། མི་རིགས་དང་མང་ཚོགས་ནང་ཁུལ་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་འཚོ་གནས་ཐོབ་ཐང་རྡོག་རོལ་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། <<དཔལ་འབྱོར་དང་། ཆབ་སྲིད། རིག་གནས་ཐད་ཀྱི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་སྤྱི་ཆིངས>> ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ངོས་ལེན་མིང་རྟགས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དོན་དངོས་ལག་ལེན་ཐོག་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆིངས་ཁག་རྡོག་རོལ་གཏོང་བཞིན་པ་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད།

ད་དུང་གཞུང་གིས་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་ཁྲིད་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཐད་འགྲོ་སོང་ཐོན་ཆེ་གཏོང་གི་ཡོད། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ལ་མཚོན་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་དབུས་དམར་གཞུང་རྩ་འཛུགས་སྡེ་ཁག་གི་ངོས་ནས་སྙོར་ཁྲི་ ༢༥༠

13 http://www.xzcd.com/_news/xicangxinwen/20140708/45867.html

དང་། ཞིང་ཆེན་དང་ཁུལ། རྫོང་རིམ་པ་གསུམ་ནས་ཀུང་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་ ༨༣༠ བཏང་ཡོད་པ་མ་ཟད། གཞན་པའི་ཁེ་ལས་སྡེ་ཁག་དག་གི་གཞུང་གྲོན་མ་དངུལ་གྲུས་ནས་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་ ༧༨༣ ཙམ་ཁྲལ་བསྡུ་བྱེད་བཙུག་སྟེ། ལོ་གསར་དང་དུས་བསྟུན་གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་ཚོགས་མིར་འཚམས་འདྲིའི་ལག་དངུལ་དང་འཚོ་བའི་ཁ་གསབ། དམར་ཤོག་པའི་ཟབ་སྦྱོང་དང་བྱེད་སྒོ་སྣ་ཚོགས་ཆེད་བཏང་ཡོད་པ་རེད།[14]

གཞི་རིམ་དུ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་དེ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྡེ་བ་གཅིག་པུ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། སྤྱི་གཉེར་མ་ཡིན་པའི་སྒེར་གཉེར་དཔལ་འབྱོར་སྡེ་ཁག་དང་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་སྡེ་ཁག ཞིང་འབྲོག་མི་དམངས་སྤྱི་ཁང་། ཆེད་ལས་མཐུན་ཚོགས། ཐོན་སྐྱེད་སྡེ་ཁག ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁེ་ལས་སྡེ་ཁག་བཅས་ཀྱི་ཁྲོད་དུའང་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་གོ་སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ལས་འགུལ་གྱི་འགྲོ་གྲོན་མ་དངུལ་རྣམས། རིམ་པ་སོ་སོའི་སྲིད་གཞུང་གི་ནོར་སྲིད་སྔོན་རྩིས་དང་། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ནོར་དོན་འཆར་འགོད་ཁྲོད་བཙུག་ཏེ་གཞུང་ངོས་ནས་གཏོང་བཞིན་ཡོད། སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་ས་ཁྱོན་རྨིད་གྲུ་བཞི་མ་ ༥༠ ལོན་པའི་དམར་ཤོག་བྱ་འགུལ་ཁང་རེ་བཙུགས་ཡོད་པ་དང་། སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་དྲུང་ཆེ་དང་སྡེ་དམངས་ལྷན་ཁང་གི་སྡེ་དཔོན་གཉིས་ལ་ཁ་གསབ་རོགས་དངུལ་རྒྱ་སྒོར་ ༡༠༧༧ དང་། སྡེ་བའི་ལྷན་ཁང་གཉིས་ཀྱི་འཐུས་མི་རེར་ཁ་གསབ་རོགས་དངུལ་རྒྱ་སྒོར་ ༥༠༥༣ སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད།[15] དེ་ལྟར་དཔལ་འབྱོར་ཁེ་ཕན་སྤྲད་དེ་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་དང་ལས་བྱེད་རྣམས་ལ་སྣང་འཛིན་

14 http://qh.people.com.cn/n/2015/0326/c182775-24289852.html
15 http://epaper.chinatibetnews.com/xzrb/html/2012-10/30/content_400017.htm

བྱས་ཏེ། ཀྲུ་གཞུང་གི་བཀས་བཀོལ་ལྟར་མང་ཚོགས་ལ་བཀག་སྡོམ་དམ་དྲག་བྱེད་འཛུག་གིན་ཡོད།

ད་དུང་ཀྲུ་གཞུང་གིས་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཁྲོད་ཀྱི་དམར་ཤོག་པ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ལས་བྱེད་ཚོར། ཞིབ་བཤེར་དང་ཆད་གཅོད། བྱ་དགའ་བཅས་སྤྲོད་པའི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ༢༠༡༣ ལོའི་ཟླ་གསུམ་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ ༡༡༩༩༨ གི་ལས་དོན་ཐད་ཞིབ་བཤེར་བྱས་ཏེ། སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་དྲུང་ཆེ་ ༡༣༣༠ ལས་གནས་ནས་ཕྱིར་ཕུད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ༢༠༡༩ ལོར་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱིས་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་དྲུང་ཆེ་ ༡༠༣༧༧ ལ་ཟབ་སྦྱོང་སྤྲད་དེ། ཚད་ལྡན་མིན་པའི་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ ༣༥༠ ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཀྲུ་གཞུང་གིས་བརྗོད་ཀྱིན་པའི་ཚད་ལྡན་མིན་པའི་ལས་བྱེད་ཟེར་བ་ནི། མི་རིགས་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་དགའ་ཞེན་དང་། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་འདུན་གཞིར་བཟུང་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་མཁན། མི་རིགས་ཀྱི་ལར་ཞེན་འཛིན་མཁན་བོད་མི་རྣམས་ཡིན་པ་རེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཀྲུ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ཆོས་དད། མི་རིགས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སོགས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྲལ་གྱི་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པས་རེད།

དཔེར་མཚོན་ཞིག་བརྗོད་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནག་ཆུ་ས་ཁུལ་འབྲི་རུ་རྫོང་གཡང་ཤོད་ཞང་དབུ་གཞུང་གྲོང་ཚོའི་སྡེ་དཔོན་འབའ་ཆེན་རྒྱལ་བ་ལགས་ཀྱིས། དད་ལྡན་མང་ཚོགས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་དམིགས་ཏེ་གྲོང་ཚོའི་ནང་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒོ་སྒྲུབ་པའི་སྤྱི་ཁང་དང་། སྡེ་བའི་ཡིག་རྨོངས་སེལ་བའི་རྨོངས་སེལ་སློབ་གྲྭ་བཙུགས་པ། མང་ཚོགས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ཆེད་སྨན་ཁང་བཙུགས་པ་སོགས། མང་ཚོགས་ལ་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་མཁན་ཞིག་ཡིན་སྟབས། མང་ཚོགས་ཀྱིས་ཁོ་རང་སྡེ་དཔོན་དུ་བསྐོ་

བཞག་གིས་གུས་བརྩི་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐད་ཀར་སྐྱེ་བར་སྣང་འཛིན་བཀག་སྡོམ་བྱེད་མ་བདེ་བར་བརྟེན། ཁོང་སྐྱེ་དཔོན་ལ་བཞག་མི་ཆོག་པའི་བཙན་བཀའ་བཏང་བར་མ་ཟད། ཁོང་ལ་ཉེས་འཛུགས་བཀག་ཉར་འོག་མནར་གཅོད་ཚད་མེད་བཏང་སྟེ། ༢༠༡༩ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་དམར་བསད་བཏང་ཡོད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད། ཁོང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་བོད་མི་མང་ཚོགས་ ༥༠ ལྷག་འཛུ་བཟུང་བཀག་ཉར་བྱས་པ་རེད། དེ་བཞིན། དཀར་མཛེས་ཁུལ་སེར་ཤུལ་རྫོང་ལོ་ཕྲུག་གྲོང་རྡལ་ཤུག་པ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་དཔོན་དབང་གྲགས་ལགས་ཀྱིས། སྐྱེ་བའི་བློ་འཁྲབ་བྱུད་མེད་ཚོར་རྒྱ་གཞུང་ལས་བྱེད་ཚོས་བརྙས་བཅོས་བྱས་པ་ཞུ་གཏུགས་ཀྱིས། དཔོན་རིགས་ཚོའི་སྤྱོད་ངན་ཐེར་འདོན་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། ༢༠༡༩ ཟླ་ ༨ ཚེས་ ༡༡ མཚན་མོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་གསང་བའི་སྒོ་ནས་འཛུ་བཟུང་བཙན་འཁྲིད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གནས་ཚུལ་འདི་གཉིས་ལས་རྒྱ་གཞུང་ལ་དགོས་པའི་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་སྐྱེ་བའི་འགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད་རྣམས་ནི། ཁོ་ཚོའི་བཀའ་གསུང་ཧྲི་སྒྲུབ་བྱེད་མཁན་ཞིག་དགོས་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད་པ་རེད།

ག གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་ནང་དམར་ཤོག་རྒྱ་བསྐྱེད།

བརྙ་འཕྲིན་དྲ་རྒྱ་ནི་དེང་རབས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ལ། བརྙ་འཕྲིན་བརྒྱུད་ནས་མང་ཚོགས་ཀྱིས་འཛམ་གླིང་གི་གནས་ཚུལ་ཤེས་རྟོགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ། སྤྱི་ཚོགས་དང་སྤྱི་ཚོགས། མི་སྒེར་ཕན་ཚུན་དབར་འབྲེལ་འདྲིས་དང་རྒྱུས་ཡོན། གོ་རྟོགས་སྤེལ་རེས་བཅས་ཀྱི་སྟེགས་བུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་དྲ་རྒྱ་དང་ཁ་པར་སོགས་ལ་བཀག་སྡོམ་ཤུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ཟླ་ ༩ ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཐོག་མའི་དྲ་ཚིགས་ ༢༡ ལ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་སྒོ་བྱང་

བཀལ་ཏེ། དྲ་རྒྱའི་མ་ལག་ཁྲིད་དམར་ཤོག་འཛུགས་བསྐྲུན་ལས་གཞི་དངོས་སུ་མགོ་བརྩམས་ཡོད་པ་དང་། དེར་མཐུད་ནས་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་དང་གཞིས་ཀ་རྩེ། ལྷོ་ཁ། ཆབ་མདོ། མངའ་རིས་བཅས་ས་ཁུལ་དང་གྲོང་ཁྱེར་ཁག་གི་ནང་དུའང་། དམར་ཤོག་འཛུགས་བསྐྲུན་གྱི་ལས་གཞི་སྤེལ་མགོ་བརྩམས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྱི་ཟླ་ ༢ ཚེས་ ༡ ཉིན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་དམར་ཤོག་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་ཟེར་བ་བཙུགས་ཤིང་། ཕྱི་ཟླ་ ༤ པའི་ནང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གནས་འཕྲིན་དྲ་བའི་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་དང་། གནས་འཕྲིན་དྲ་བའི་དམར་ཤོག་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་གཉིས་ཀྱི་ལས་ཁུངས་དངོས་སུ་བཙུགས་ནས་ལས་ཀ་སྒྲུབ་མགོ་བརྩམས་ཡོད་པ་རེད། ཀོ་ཚོའི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་དྲ་རྒྱ་རྣམས་ལ་ཆེད་དུ་ཞིབ་བཤེར་དང་། དྲ་རྒྱའི་ཁྲིད་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཀྱིས་གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱ་ཡོངས་ལ་དམར་ཤོག་པས་སྣངས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གི་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་ནས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་བ་ལྟར་ན། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནས་ཚད་མཐོ་བ་དང་དྲ་བ་དོ་དམ་ཐད་ཉམས་མྱོང་ཡོད་པའི་དམར་ཤོག་མི་སྣ་ ༣༡༢ ལྷག་རྩ་འཛུགས་བྱས་ཏེ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡོངས་སུ་དྲ་ཚིགས་ ༡༡༡༩ ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱས་ཏེ། ཁྲིམས་འགལ་དྲ་ཚིགས་ ༦༥༣ གཙང་བཤེར་དྲག་ཧྲུང་གིས་སྒོ་བརྒྱབ་པ་དང་། དྲ་ཚིགས་ ༩༦༡ ལ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་མཛུབ་ཁྲིད་པ་ཆེད་མངགས་བཅའ་སྡོད་ཀྱི་ལས་གཞི་སྤེལ་ནས། དྲ་རྒྱའི་མ་ལག་ཁྲིད་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་དང་དམར་ཤོག་པའི་ལས་དོན་དྲིལ་བསྒྲགས་བཅས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ཁྱབ་པར་བྱས་ཤིང་། ཕྱི་ཕྱོགས་ཀྱི་དྲ་རྒྱ་བཀག་སྡོམ་མ་ལག་ 'མེ་འགོག་རྩིག་མཁར' གྱིས་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་གནས་འཕྲིན་བརྒྱུད་ལམ་ཚ་ཚང་ཁེབས་པ་བྱས་ཏེ། དྲ་རྒྱའི་དམར་ཤོག་འཛུགས་སྐྲུན་

ལས་དོན་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཁྲོད་མདུན་གྲས་སུ་སླེབས་ཡོད་སྐོར་བསྒྲགས་འདུག[16]

གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ཞེས་པ་དེའི་གོ་དོན་ནི། གལ་སྲིད་གཞུང་འབྲེལ་དྲ་རྒྱ་ཡིན་ཚེ་དེར་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་གཅིག་ཆེད་བསྐོ་བྱ་དགོས་པ་དང་། གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཁེ་ལས་དང་ཚོགས་སྡེ་ཁག་གི་དྲ་རྒྱ་ཡིན་ཚེ། ཚོགས་སྡེ་སོ་སོའི་ནང་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་ཡོད་ཚེ་ཐད་ཀར་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་གཅིག་འཛོག་དགོས་པ་དང་། གལ་སྲིད་ཚོགས་སྡེ་ཁྲོད་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་མེད་མཁན་དང་། སྒེར་གཉེར་རིག་གནས་དྲ་རྒྱ་སོགས་ཀྱིས་གོང་གསལ་དྲ་རྒྱའི་དོ་དམ་ལས་ཁུངས་ལ་ཞུ་གཏུགས་བྱས་ཏེ། དམར་ཤོག་མཛུབ་སྟོན་པ་གདན་ཞུ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་དམར་ཤོག་པའི་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་ལྟ་རྟོག་འོག་མ་ཚུད་པའི་དྲ་རྒྱ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པ་བཟོས་སྟེ། དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་ནས་གཞུང་གི་ལངས་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་པའི་གླེང་གཞི་དང་གནས་ཚུལ་རྣམས་གཙང་ཕྱུགས་བྱ་རྒྱུ་བཅས་རེད།

ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་དྲིལ་སྒྲོག་སྡེ་ཁག་གི་མགོ་གཙོ་དང་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གནས་འཕྲིན་དྲ་བའི་དམར་ཤོག་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་རིན་ཆེན་ནོར་བུ་ཡིས་ "དྲ་སྙེང་གི་གླེང་ཕྱོགས་ལ་སྣེ་ཁྲིད་དང་། རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་དྲང་ཕྱོགས་དྲིལ་བསྒྲགས་གླེང་སློང་ལ་ཤུགས་རྒྱག་རྒྱུ་དང་། དམར་ཤོག་པས་དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས་ལ་ཤུགས་སྣོན་དགོས། འཛིན་ཐང་ཅན་གྱི་དམར་ཤོག་དྲ་རྒྱ་དོ་དམ་རུ་ཁག་འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་དགོས།" ཞེས་བཤད་དེ། དྲ་རྒྱ་ཡོད་ཚད་ཀྱིས་དམར་ཤོག་པའི་གཅིག་གྱུར་བཀོད་འདོམས་འོག་རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞི། སྲིད་ཇུས་བཅས་དྲིལ་སྒྲོག་བྱ་དགོས་པ་བསྟན་ཡོད།

16 http://www.chinatibetnews.com/2014/1211/1369955.shtml

དེ་བཞིན། གོང་གསལ་དྲ་བའི་དམར་ཤོག་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་ལས་ཁུངས་ཀྱིས། “ལྗོངས་ཡོངས་ཀྱི་དྲ་བའི་མ་ལག་ཏུ་དམར་ཤོག་རྩ་འཇུགས་ལས་དོན་ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས།” ཞེས་པའི་སྒྲིག་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་ཚོག དྲ་བའི་དམར་ཤོག་དྲུང་ཆེ་དང་། དྲ་རྒྱའི་དམར་ཤོག་རྩ་འཇུགས་མཇུབ་སྟོན་པ། དམར་ཤོག་ལས་མི་བཅས་རིམ་པ་གསུམ་དུ་བགར་ཏེ། དྲ་ཚིགས་ལས་གཉེར་བྱེད་མཁན་ཆེད་ལས་མི་སྣ་རྣམས་དམར་ཤོག་མི་སྣར་སྐྱེད་སྲིང་དང་། དམར་ཤོག་པ་རྣམས་དྲ་ཚིགས་ལས་གཉེར་ཆེད་མཁས་པར་སྐྱེད་བསྲིང་། ཀང་འཛིན་དམར་ཤོག་པ་རྣམས་གནད་འགག་གི་ལས་གནས་སུ་བསྐོ་འཛོག་བྱེད་པ། དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་མེད་པའི་དམངས་གཉེར་དྲ་རྒྱ་དག་གིས། གནས་སྡོད་ས་གནས་ཀྱི་གནས་འཕྲིན་དྲ་བའི་དམར་ཤོག་ལས་དོན་ལྷན་ཚོགས་ལས་ཁུངས་ལ་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས། དམར་ཤོག་རྩ་འཇུགས་མཇུབ་སྟོན་པ་ཆེད་མངགས་ཀྱིས་ལྟ་རྟོག་འོག་དྲ་རྒྱ་ལས་གཉེར་བྱེད་འཇུག་གིན་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ས་ཡོངས་སུ་དམག་མི་བོར་ཆེན་འགྲེམས་འཛོག་བྱས་ཏེ། བོད་མི་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་བཀག་སྡོམ་ནན་མོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྐབས། བོད་ནང་དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་མང་པོ་ཞིག་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་ཐུབ་པ་ཁག་པོ་ཆགས་ཡོད། དེ་བས་གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱ་ནི་བོད་ནང་བྱུང་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་རྣམས། འཛམ་གླིང་སྟེང་ལ་གསལ་འདོན་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་གཅིག་པུ་དེ་ཡིན། བོད་ནང་གི་བོད་མི་ཤེས་ལྡན་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་དྲ་རྒྱ་དང་ཟིན་བྲིས་སོགས་སུ། རྩོམ་ཡིག་དང་པར་རིས། བརྙན་རིས་སོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་སྟངས་དང་སོ་སོའི་སེམས་ཚོར་གསལ་འདོན་ཡོང་གིན་ཡོད། དེ་བཞིན། བོད་ནང་བྱུང་བཞིན་པའི་ཛ་དྲག་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་། གནས་འཕྲིན་དྲ་བ་དང་ཁ་པར་དྲ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཕྱི་ཕྱོགས་སུ་

བརྗོད་པར་བརྟེན། བོད་ནང་གི་ཛ་དྲག་གནས་སྟངས་ཐད་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་དོ་སྣང་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་ཡོང་གི་ཡོད། ཚད་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྐད་ནས་དྲ་རྒྱ་ནི་བོད་མིའི་མགྲིན་པ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་གྱི་དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་ཡོངས་རྫོགས་དམར་ཤོག་པའི་གཅིག་གྱུར་བཀོད་འདོམས་འོག་བཙུགས་ཏེ་སྟངས་འཛིན་ནན་མོ་བྱས་པ་འདིས། བོད་མིའི་སྨྲ་བརྗོད་རང་དབང་དང་ཆོས་འབྲིའི་རང་དབང་ལ་ཚད་བཀག་ཆེན་པོ་ཐེབས་བཞིན་པ་མ་ཟད། མི་པན་ཚུན་དབར་འབྲེལ་འདྲིས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ལའང་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད།

གཉིས། དྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས།

དྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་ཞེས་པ་འདི་ནི།   ཉེ་བའི་ཆར་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཁོངས་ཡོངས་ལ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་གསར་བ་ཞིག་ཡིན། འདི་ལ་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་ཆ་ནས་རིགས་གཉིས་སུ་བགར་ཡོད། གྲོང་ཁྱེར་དང་མཁར་གྲོང་ཁུལ་དུ་ ‘དྲ་མིག་ཅན’ གྱི་ཚན་པར་བགར་ཏེ་དོ་དམ་དང་། གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་དུ་ ‘དུད་སྒྲིལ’ ཚན་པར་བགར་ཏེ་དོ་དམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

ཀ དྲ་མིག་ཅན་གྱི་དོ་དམ།

རྒྱ་གཞུང་གི་དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ སྲིད་ཇུས་ཁྲིད་དུ། དྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་ནི་གལ་གནད་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་དོ་

དམ་ལམ་ལུགས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་བཟོ་ཐུབ་པར་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཏེ། ལས་གཞི་འདིའི་ཐད་མི་ཤུགས་དང་དཔལ་འབྱོར། ལག་རྩལ་སོགས་ཀྱི་འགྲོ་གྲོན་ཕོན་ཆེན་གཏོང་བཞིན་ཡོད། ཧྲ་མིག་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་སྲིད་ཇུས་འདི་ནི་ཐོག་དང་པོར། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་པེ་ཅིན་དུ་ཚོད་ལྟའི་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། རྗེས་སུ་ཧུའུ་ཅིན་ཐའོ་ཡི་སྐབས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་གཞི་རྩའི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་སྲིད་ཇུས་ལ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ། རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་གཅིག་སྒྱུར་གྱིས་སྤེལ་མགོ་བཙུགས་ཡོད། སྤེལ་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་གྲོང་ཁྱེར་དང་མཁར་གྲོང་། གྲོང་རྡལ་བཅས་ཡིན་ལ། སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོ་ཧྲ་མིག་གི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྡེ་ཚན་ཆུང་ངུར་དབྱེ་བགར་བྱས་ཐོག མི་ཤུགས་དང་དེང་རབས་ཚན་རྩལ་འཕྲུལ་ཆས་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་ཐོག ཧུ་ཅང་ཞིབ་ཆགས་པོའི་སྒོ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ལ་སྟངས་འཛིན་དང་ལྟ་རྟོག་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན།

འདི་ལ་རྒྱ་གཞུང་གི་ངོས་ནས་ "རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་མགོ་ཁྲིད་པ་དང་། སྲིད་གཞུང་གིས་འགན་འཁུར་བ། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་པ། སྤྱི་དམངས་མཉམ་ཞུགས་བཅས་བྱེད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་མ་ལག" ཞེས་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་གིན་ཡོད། དེ་སྔོན་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་འཛིན་ཟུར་པ་ཧུའུ་ཅིན་ཐའོ་ཡིས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ 'འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས' བསྐྲུན་དགོས་ཞེས་ཤུགས་ཆེན་པོས་བསྒྲགས་པ་ལྟར། ཁོས་བཟོད་ཀྱིན་པའི་ 'འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས' ཟེར་བའང་ཐབས་ལམ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྲུན་བཞིན་ཡོད།

དེ་བཞིན། སྲིད་ཇུས་འདི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲིད་ལག་བསྟར་གྱི་ཐད་ནས། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་དང་བསྡུར་ན་སྔ་ཤོས་ཀྱི་གྲས་ཆགས་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ཟླ་ ༩ བ་ནས་བཟུང་པེ་ཅིན་གྲོང་ཁྱེར་གྱིས་ 'བོད་ལྗོངས་སུ་ཁ་གཏད་རོགས་སྐྱོར' ཟེར་བའི་ལས་གཞིའི་གྲས་སུ་བཞག་སྟེ། པེ་ཅིན་གྲོང་

ཁྲེར་གྱི་སྐབས་དྲུག་པའི་བོད་བསྐྱོད་རུ་ཁག་གི་མཇུབ་སྟོན་འོག རྣམ་པ་གསར་པའི་དོ་དམ་སྒྲིམ་གཞི་འདི་ཉིད་ཅི་ལྟར་འཛུགས་ཕྱོགས་ཐད་ཞིབ་འཇུག་དང་འཆར་འགོད་བྱས་མཐར། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ཟླ་ ༩ བ་ནས་དངོས་སུ་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་མཁར་གྲོང་ཁུལ་དུ། ཐོག་མའི་ཚོད་ལྟའི་ཚུལ་དུ་ 'དྲ་མིག་ཅན' གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་སྒྲིམ་གཞི་འཛུགས་མགོ་བརྩམས་ཏེ། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་མཁར་གྲོང་ཁུལ་གྱི་ཞང་(ཁྲིམ་གཞུང་) ༡༢ དང་། གྲོང་རྡལ་(སྡེ་ཁུལ) ༥༡ ཡོངས་རྫོགས། ཁྱོན་བསྡོམས་ 'དྲ་མིག' སྡེ་ཚན་ ༡༧༩ རུ་དབྱེ་ཞིང་། དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་ ༡༣༩ བཙུགས་ཏེ་དོ་དམ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། [17] དེར་མ་ཟད། ད་ལྟའི་ཆར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་དང་གྲོང་ཁྱེར། རྫོང་། གྲོང་རྡལ་ཆ་ཚང་ 'དྲ་མིག་ཅན' སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་གྱིས་ཁེབས་ཡོད་པ་དང་། ལྗོངས་ཡོངས་སུ་དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་ ༦༧༦ བཙུགས་ཡོད། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ནང་ 'དྲ་མིག་ཅན' དོ་དོམ་ཁེབས་ཚད་ནི་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ཡན་ལ་སླེབས་ཡོད་པ་དང་། ལོ་ལྔ་ཚན་བཅུ་གཉིས་པའི་དུས་མཇུག་ལ་ཞིང་ཆེན་ཡོངས་ཀྱི་མཁར་གྲོང་དང་ཞིང་སྡེ། འབྲོག་ཁུལ་ཚང་མར་ 'དྲ་མིག་ཅན' གྱིས་ཁེབས་པ་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་འདུག [18] དེ་བཞིན། ཟི་ཁྲོན་དང་ཀན་སུའུ། ཡུན་ནན་བཅས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཅད་བགོས་བྱས་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུའང་གཅིག་མཚུངས་ཀྱིས་ 'དྲ་མིག་ཅན' སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ 'དྲ་མིག' ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་འཛུགས་སྐྲུན་ཐད་འགྲོ་སོང་ཕོན་ཆེན་པོ་གཏོང་གི་ཡོད། དཔེར་མཚོན་ཞིག་དྲངས་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མངའ་རིས་ས་ཁུལ་སྒར་རྫོང་ནི་མི་འབོར་ཁྲི་ ༢ ཙམ་དང་། དཔལ་འབྱོར་གནས་བབས་རྫོང་ཁག་གཞན་ལས་སྐྱོ་བའི་མཐའ་ཁུལ་རྫོང་ཞིག་ཡིན། རྫོང་དེའི་སྲིད་གཞུང་

17 http://tb.tibet.cn/2010news/xzxw/ejxw/201209/t20120920_1781919.html
18 http://news.xinhuanet.com/politics/2014-10/22/c_1112923670.htm

ལྟེ་བ་གནས་སའི་སེང་གེ་གཙང་པོ་མཁར་གྲོང་ཁུལ་དུ། རྡ་མིག་དོ་དམ་འཛུགས་སྐྲུན་ཆེད་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་ ༦༣ བཏང་སྟེ་དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་ ༡ གསར་འཛུགས་དང་། དམངས་དམག་རེར་ཟླ་རེར་འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་རོགས་དངུལ་རྒྱ་སྒོར་ ༡༠༠ རེ་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད། [19] གྲངས་འབོར་འདི་གཞིར་བཞག་སྟེ་རྩིས་བརྒྱབ་པ་ཡིན་ན། དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་གསར་འཛུགས་ཁོ་ནར་འགྲོ་གྲོན་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་ ༥༩༦༣ དང་། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ལས་ཞོགས་མ་ཚུད་པའི་ལོ་གཅིག་གི་དམངས་དམག་ཚོའི་འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་རོགས་དངུལ་གཅིག་པུར་རྒྱ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་ ༣་༩ ལྷག་གཏོང་གིན་ཡོད་པ་རེད།

༧༽ རྡ་མིག་སྡེ་ཚན་དབྱེ་སྟངས།

‘རྡ་མིག’ སྡེ་ཚན་གྱི་དབྱེ་སྟངས་ཆ་ནས། མཁར་གྲོང་ས་ཁུལ་སོ་སོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་སྡེ་ཁུལ་དང་། གྲོང་མིའི་ཚོགས་ཆུང་། ཡུལ་མིའི་སྡེ་ཁུལ། དགོན་སྡེ་བཅས་རྡ་མིག་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ས་ཁུལ་ཆུང་དུ་རེར་དབྱེ་སྟེ། སྤྱི་ཚོགས་ཐིལ་པོ་བདེ་འཇགས་དོགས་ཟོན་གྱི་ ‘རྡ་རྒྱ་ཆེན་པོ’ ཞིག་ཏུ་བཟོ་བསྐྲུན་བྱས་ཡོད། ས་གཞི་རྡ་མིག་ཚན་པ་ནི་མཁར་གྲོང་གི་སྡེ་ཁུལ་རྣམས་དུམ་བུར་བཀར་བའི་དོ་དམ་ཚན་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་སྟབས། སྤྱི་ཡོངས་ནས་བཀོད་འདོམས་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་ནི་སྡོད་དམངས་ལྷན་ཁང་དང་སྡོད་དམངས་དམར་ཤོག་ཚ་འཛུགས་གཉིས་ཡིན། སྡེ་ཁུལ་གྱི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ལྟར་རྡ་མིག་ཚན་པར་བགར་ཡོད། སྡེ་ཁུལ་ཆུང་ཤོས་རྡ་མིག་ཚན་པ་གཉིས་དང་ཆེ་གྲས་རྣམས་རྡ་མིག་ཚན་པ་བཅུ་གྲངས་རེ་བགར་ཡོད། རྡ་མིག་ཚན་པ་རེར་ ‘1+5+x’ རྩིས་འགྲོས་ཀྱི་གཅིག་སྒྱུར་ཚད་གཞི་ལྟར། ས་གནས་གཏན་འཁེལ་དང་མི་སྣ་གཏན་འཁེལ། ལས་འགན་གཏན་འཁེལ་བཅས་ཏ་ཙང་ཞིབ་ཚགས་པོའི་སྒོ་ནས་གོ་སྒྲིག་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

---

19 http://epaper.chinatibetnews.com/xzrb/html/2013-08/29/content_473490.htm

ཨང་ཀིའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྩིས་འཁྲོས་དེའི་གོ་དོན་ནི་ ‘དྲ་མིག’ ས་ཁུལ་ཆུང་དུ་རེའི་ནང་དུ། དོ་དམ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་འགོ་བ་ ‘དྲ་བདག’ གཅིག་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་ཕྱོགས་ཡོང་མི་འབོར་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་དང་། སྤྱོད་དམངས་ལས་དོན་འབྲེལ་གཏུགས་པ། བདེ་འཇགས་འགན་ལེན་པ། ཉེན་རྟོག་མི་སྣ་བཅས་མི་ལྔ་དང་། དེའི་ཁར་ཉེན་རྟོག་པ་དང་དམག་མི། གཞན་པའི་དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་གི་སྡེ་ཁག་བཅས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་གཏུགས་དང་སྟོབས་ཤུགས་ཟླ་སྒྲིལ་གྱི་ཐོག་ནས་དོ་དམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།[20] དྲ་མིག་ཚན་པ་ཚང་མར་ལས་བྱེད་མི་གྲངས་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཁྱབ་ཀྱི་མེད། དྲ་མིག་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་ལྟར་ལས་མིའི་གྲངས་འབོར་གཏན་འབེབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། དྲ་མིག་རེའི་ནང་ངེས་པར་དུ་ཚང་དགོས་པ་ནི་ཉུང་མཐར་དམར་ཤོག་མི་སྣ་གཅིག་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

དེ་བཞིན། མཁར་གྲོང་ཁུལ་ ‘དྲ་མིག’ སྡེ་ཚན་རེའི་ནང་དུ་ ‘དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས’ རེ་བཙུགས་ཏེ་ཉེན་རྟོག་དམག་མི་འགྲེམས་འཛུག་གིས་ལྟ་རྟོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ལ་མཚོན་ན་དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་གཅིག་ནང་ཆ་སྙོམས་ཉེན་རྟོག་དམག་མི་ ༣༧ ཡོད། དཔེར་ན། པོ་ཏ་ལ་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་བར་གྱི་རིང་ཚད་སྤྱི་ལེ་ ༡ ཙམ་ལས་མེད་པའི་ ‘ན་གཞོན་ལམ’ ཞེས་པའི་སྲང་ལམ་གཅིག་པུར་དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་ ༥ བཙུགས་ཡོད་པ་རེད། ས་ཚུགས་དེ་དག་ལ་གློག་ཀླད་དང་བརྙན་ལེན་འཕྲུལ་ཆས་བཅས་བཙུགས་ཏེ། ཆུ་ཚོད་ ༢༤ རིང་སྲང་ལམ་ཏུ་འགྲོ་འོང་བྱེད་ཀྱིན་མི་ཚོགས་ལ་ལྟ་རྟོག་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།[21] རྒྱ་གཞུང་གིས་ཉེན་རྟོག་པ་དེ་དག་ནི་མང་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ཐད་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་མཁན་

20 http://www.souxz.cn/leader/dqnews/201504/t20150407_375205.html

21 http://www.ce.cn/xwzx/gnsz/gdxw/201402/13/t20140213_2294189.shtml

ཡིན་པར་བརྗོད་ཀྱིན་ཡོད། དོན་གྱིས་ཉེན་རྟོག་པ་དེ་དག་གིས་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་རྒོལ་རིགས་བཀག་སྡོམ་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། ནམ་རྒྱུན་ཉེན་རྟོག་པ་དག་གིས་ཁྲབ་ཆས་ཆ་ཚང་གྱོན་ཞིང་ལག་ཏུ་མཚོན་ཆ་བཟུང་སྟེ་ཉུ་སྒྲིག་ནས་སྐོར་གཡེང་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཉུ་ཁག་ཆུང་བ་རེར་ཉེན་རྟོག་དམག་མི་ལྔ་དྲུག་རེ་དང་ཉུ་ཁག་ཆེ་བ་རེར་ཉེན་རྟོག་དམག་མི་བཅུ་གྲངས་རེ་ཡོད། ཕར་ལྟོས་ཚོད་ཀྱིས་ཏ་ལམ་གནས་ཚུལ་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཉེན་ཡོད་པར་སྔ་གོན་བྱེད་བཞིན་པའི་བཟོ་ལྟ་མངོན་ཡོད། སྐོར་སྲུང་ཉེན་རྟོག་དམག་མི་དེ་དག་གི་རྣམ་འགྱུར་ལ་བརྟེན་ནས། ས་གནས་མང་ཚོགས་ཀྱི་སེམས་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་འཇིགས་དངངས་སླེབས་ཡོང་གི་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་མང་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་འཇགས་སེམས་ཚོར་གྱི་ཚད་ནི། ༢༠༡༣ ལོར་བརྒྱ་ཆ་ ༩༥.༦༢ དང་། ལོ་རེའི་འཕར་ཚད་ནི་བརྒྱ་ཆ་ ༡.༠༢ ཡིན་པ་དང་། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ནང་མང་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་ཚོར་ཆེས་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་གྲོང་ཁྱེར་ཡིན་པར་སྒྲོག་གིན་ཡོད།

༣༽ ཟ་མིག་ལས་བྱེད་ཀྱི་འགན།

'ཟ་མིག' རེའི་ནང་རིམ་པ་དང་དབྱེ་བ་མང་པོ་བགར་དེ་ལས་བགོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་དོ་དམ་ནན་མོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། 'ཟ་མིག' སྡེ་ཚན་རེའི་ནང་གནས་སྡོད་མང་ཚོགས་འཚོ་གནས་ལས་ཀའི་ངོ་བོའི་ཐད་ནས། སྡོད་ཁྱིམ་དང་ཚོང་ཁང་། ཁེ་ལས་སྡེ་ཚན། ཆོས་ལུགས་སྒྲིག་འཛུགས། སྤྱི་འདུས་བཅས་རིགས་ ༥ ཏུ་བགར་ཡོད། ཟ་མིག་རེའི་ནང་དོ་དམ་བྱེད་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐད་ནས། རྒྱུན་ལྡན་གྱི་དོ་དམ་བྱ་ཡུལ་དང་། གནད་ཡོད་དོ་དམ་བྱ་ཡུལ། ཕྱོགས་བསྡུས་བཙོས་སྐྱོང་བཅས་རིམ་པ་ ༣ ཏུ་བགར་ཡོད། ལས་ཀའི་ངོ་བོའི་ཐད་ནས་ཏ་ལམ་ཟ་མིག་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པའི་གཏན་འཇགས་ལས་སྒོ་ཁག་ནི། གནས་ཚུལ་འཚོལ་བསྡུ་བྱེད་མཁན་དང་། ཕྱོགས་ཡོང་མི་སྣར་དོ་དམ་བྱེད་མཁན། བདེ་

འཛུགས་སྐྲུན་སྲུང་བྱེད་མཁན། དམངས་འཚོར་ལྷ་རྟོག་བྱེད་མཁན། འགལ་བ་འདུམ་འགྲིག་བྱེད་མཁན། དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གཙུན་བྱེད་མཁན། དྲ་མིག་ལས་དོན་ལྷ་སྐྱུལ་མཁན་བཅས་ཡིན།[22] དྲ་མིག་རེའི་རྒྱུན་གཏན་ལས་མིའི་གྲངས་འཁོར་དང་ལས་བགོས་བྱེད་ཕྱོགས་ཐད་ནས། དྲ་མིག་རེའི་གནས་སྟངས་ལ་གཞིགས་ནས་གོ་སྒྲིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྟབས། དྲ་མིག་ཕན་ཚུན་བར་ལས་བགོ་བྱེད་སྟངས་ཐད་ཁྱད་པར་ཐོན་བུ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ལྷ་སའི་ར་མོ་ཆེ་སྡེ་ཁུལ་དང་འདོད་དཀྱིལ་སྡེ་ཁུལ་གྱི་དྲ་མིག་རེའི་ནང་ལས་བྱེད་མི་ ༧༠ འདུག དེའི་ཁྲོད་མགོ་ཁྲིད་གཉིས། བདེ་སྲུང་འགན་ཁུར་བ་གཅིག ཉེན་རྟོག་འགན་ཁུར་བ་གཅིག ཆོས་ལུགས་ལས་དོན་འགན་ཁུར་བ་གཅིག ཕྱོགས་བསྐྱོད་མི་འབོར་ལྷ་རྟོག་པ་གཅིག དྲ་མིག་དོ་དམ་འགན་ཁུར་བ་གཅིག སྲང་ལམ་ཐང་ཁྲིམ་ལྷ་རྟོག་པ་གཅིག རྟོག་ཟིང་འདུམ་འགྲིག་པ་གཅིག བཅས་སུ་ལས་བགོས་བྱས་ཡོད།

གོང་གི་རྒྱུན་ལྡན་དྲ་མིག་ལས་བྱེད་དག་གི་ཆ་བགོས་ལས་འགན་གྱི་ཐད་ནས། ལས་བྱེད་གནས་ཚུལ་འཚོལ་བསྡུ་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་འགན་ནི། དུས་རྒྱུན་དྲ་མིག་ཁོངས་གཏོགས་མང་ཚོགས་ཆོས་གླེང་བཞིན་པའི་གནད་དོན་དང་ནམ་རྒྱུན་གྱི་བསམ་ཚུལ་སོགས་ལ་ཉན་འཛིན་བྱས་ཏེ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་སྐྱུལ་ནས་སྐད་ཆ་དང་གནས་ཚུལ་བསྡུ་ལེན་བྱེད་རྒྱུ་དེ་རེད། ཕྱོགས་ཡོང་མི་སྣར་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་འགན་ནི། དྲ་མིག་ཁོངས་གཏོགས་སྡོད་དམངས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ཡོང་གི་མི་རྣམས་ལ་བརྟག་གཅོད་བྱས་ཏེ། གང་ནས་འོང་མིན་དང་གང་དུ་བསྡད་ཡོད་མེད། ཡོང་དོན་ག་རེ་ཡིན་མིན། ལས་ཀ་ཅི་ཞིག་སྒྲུབ་བཞིན་པ། མི་ཚང་སུ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་སོགས་ཞིབ་ཆགས་པའི་བརྟག་གཅོད་བྱས་ཏེ་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་ལ་གནས་ཚུལ་སྙོད་རྒྱུ་དེ་ཡིན།

22 http://epaper.chinatibetnews.com/tibet/html/2014-11/15/content_581755.htm

བདེ་འཇགས་སྐྱོར་སྐྱོང་བའི་ལས་འགན་ནི། དྲ་མིག་ཁོངས་གཏོགས་ཁུལ་དུ་དུས་རྒྱུན་སྐྱོར་གཡེང་བྱས་ཏེ། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་དང་བརྟན་ལྷིང་ལ་གནོད་པའི་གནས་ཚུལ་རིགས་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་རྒྱུ་དེ་རེད། འགལ་བ་འདུམ་འགྲིག་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་འགན་ནི། དྲ་མིག་ཁོངས་གཏོགས་སུ་བྱུང་བའི་མང་ཚོགས་ནང་ཁུལ་གྱི་འགལ་བ་དང་དཀའ་རྙོག་དག་འདུམ་འགྲིག་བྱེད་དགོས། དམངས་འཚོར་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་འགན་ནི། དྲ་མིག་ཁོངས་གཏོགས་སྤྱོད་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བ་དང་ཁྱིམ་ཚང་གི་དཀའ་ངལ་རིགས་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་དགོས། དྲ་མིག་ལས་དོན་ལྟ་སྐྱོལ་མཁན་གྱི་ལས་འགན་ནི་དྲ་མིག་ལས་བྱེད་རྣམས་ཀྱི་ལས་དོན་སྒྲུབ་སྟངས་ཐད་ལ་དུས་རྒྱུན་ལྟ་རྟོག་བྱ་དགོས། དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གཙུན་མཁན་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་ ‘ཁ་བྲལ’ ལ་ངོས་འཛིན་བྱིན་པའི་མང་ཚོགས་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་ཡིན་ལ། དྲ་མིག་ལས་བྱེད་མི་སྣ་དག་གི་གྲས་ནས་ཆེས་གནད་འགག་གི་ལས་ཀ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

༣༽ དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས་དང་དཔྱད་རྟགས་དམར་པོ།

‘དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས’ ཀྱི་གོ་དོན་ནི། བཙོན་ཁང་ནས་གློད་པའི་བཙོན་ཟུར་དང་། དགོན་པར་གཏན་སྡོད་བྱས་མེད་པའི་གྲྭ་བཙུན། དགོན་པ་ནས་ཕྱིར་ཕུད་བཏང་ཟིན་པའི་གྲྭ་པ། རྒྱ་གར་དུ་བཙོན་བྲོལ་ལ་ཕྱིན་ནས་ཕྱིར་ལོག་པའི་བོད་མི། ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་ཁྲིད་ཞུགས་སྒྲོང་མཁན། དེ་བཞིན། མི་རིགས་ཀྱི་ལར་ཞེན་འཛིན་མཁན་དང་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀས་བཀོལ་དང་ལེན་མི་བྱེད་མཁན། རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་གནང་མཁན་གྱི་ནང་མི། བཙོན་དུ་མ་ཚུད་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་ནས་བཀག་ཉར་བྱེད་སྒྲོང་མཁན་བཅས་ཡིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོང་ཚོའི་གྲས་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་ལ་ཉེན་ཁ་བཟོ་མཁན་དུ་ངོས་འཛིན་ཐོག ‘དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས’ ཟེར་བའི་ནག་ཉེས་ཞྭ་མོ་གཡོགས་ནས། མང་ཚོགས་སྤྱི་བྱིངས་དང་མ་འདྲ་བའི་ཆེད་དམིགས་

ལྟ་རྟོག་མཁན་གོ་སྒྲིག་བྱས་ཏེ་དམིགས་བསལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་བཞིན།

དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གཙུག་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་འགན་ནི། དུས་རྒྱུན་གྱི་ཁོ་ཚོའི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་ལྟ་རྟོག་དང་། ཁོ་ཚོ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མི་རྣམས་ཀུང་ཐོ་འགོད་བྱས་ཏེ། འབྲེལ་ཡོད་རྒྱ་གཞུང་སྡེ་ཁག་ལ་དུས་ལྟར་ཡར་ཞུ་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞི་སྲུང་བརྩི་དང་། རྒྱ་གཞུང་གི་བཀས་བཀོལ་ལ་ཉན་འཛོམ་དགོས་སྐོར་སོགས་ཡིད་འགྲུགས་སློབ་གསོ་ཡང་ཡང་རྒྱག་དགོས་པ་བཅས་རེད། ལྷག་པར་དུ་བཙོན་ཟུར་རྣམས་ལ་མཚོན་ན་བཙོན་གྲོལ་ཐོབ་རྗེས་ཀྱི་ལོ་གཅིག་གི་ནང་ཚུད་དུ། ཐོག་མར་བདུན་ཕྲག་རེ་རེ་དང་རིམ་པས་ཟླ་བ་རེ་རེ་བཅས་དུས་བཅད་ལྟར་ས་གནས་ཉེན་རྟོག་ཁང་ལ་སོང་ནས། སོ་སོ་གར་སོང་གང་བསྡད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཆ་ཚང་ཡར་ཞུ་བྱ་དགོས། དེར་མ་ཟད་ས་གནས་གཞན་དུ་འགྲོ་བསྐྱོད་སྐབས་སྔོན་ལ་ཉེན་རྟོག་ཁང་ལ་ཚོག་མཆན་ཞུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ད་དུང་མང་ཚོགས་ཁྲོད་ཤུགས་རྐྱེན་ལྡན་པའི་བླ་མ་དང་གྲྭ་བཙུན། རྩོམ་པ་པོ་དང་སྒྱུ་རྩལ་བ་སོགས་ལ། གསང་བའི་ཐོག་ནས་ཆེད་མངགས་མི་རེ་རེར་རྗེས་འདེད་ལྟ་རྟོག་བྱེད་འཛུག་གི་ཡོད།

གཞན་ཡང་། ཏྲ་མིག་དོ་དམ་ལས་དོན་དང་འབྲེལ་བའི་དམིགས་བསལ་མང་ཚོགས་ཤིག་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་མིང་ལ་ ‘དབུང་རྟགས་དམར་པོ’ ཞེས་འབོད་ཀྱིན་ཡོད། དམིགས་བསལ་ཆགས་དོན་ནི་ལྟ་རྟོག་བྱ་ཡུལ་གྱི་ཆ་ནས་མ་ཡིན་པར་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་གྱི་ཆ་ནས་ཡིན། རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ ‘རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་ཆེན་གཉིས’ ཞེས་བརྗོད་པའི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་དང་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཚོགས་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་གཙོས། རྒྱལ་ཡོངས་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་དང་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་གལ་ཆེའི་ཚོགས་འདུ་ཁག དེ་བཞིན། རྒྱ་ནག་གི་དུས་ཆེན་ཁག་དང་། བོད་པའི་ལོ་སར་

དང་ལྷ་མཆོད། ཞོ་སྟོན་སོགས་མི་ཚོགས་འདུ་འཛོམས་ཀྱི་དུས་སྐབས་སུ། ‘དབྱུང་རྟགས་དམར་པོ’ ཞེས་པའི་ཉེན་སྲུང་ལྟ་རྟོག་མི་སྣ་མང་པོ་ ‘དྲ་མིག’ ཚན་པའི་སྲུང་ཞུར་གང་སར་བཀྲམས་ཏེ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་འཛུག་གིན་ཡོད།

དབྱུང་རྟགས་དམར་པོའི་ལས་མི་འདེམས་སྒྲིག་བྱ་སྟངས་ཀྱང་དམིགས་བསལ་བ་ཞིག་ཡོད། དེའི་མིང་ལ་ ‘༤༠༥༠ མི་སྣ’ ཞེས་འབོད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་གོ་དོན་ནི་བུད་མེད་ལོ་ ༤༠ ཡན་དང་། སྐྱེས་པ་ལོ་ ༥༠ ཡན་གྱི་མང་ཚོགས་རེད། ཁོ་ཚོ་ལོ་ན་མཐོ་བས་ལས་ཞུགས་ངལ་རྩོལ་གྱི་ནུས་པ་ཤོར་བ་དང་། ལག་ཤེས་དང་འཛིན་ཐང་ཞན་པ། མང་ཆེ་བ་ནི་ལས་རྐང་ཤོར་བའི་གྲས་ཆགས་ཡོད། ཁོ་ཚོའི་གྲས་ཀྱི་འཚོ་བའི་མཐུན་རྐྱེན་ཡང་ཉུང་ཞན་པོ་ཡིན་སྟབས། རྒྱ་གཞུང་གིས་མང་ཚོགས་དེ་རིགས་ལ་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལས་ཐོགས་ཏོག་ཙམ་རེ་སྤྲད་ནས། ལས་ཀ་རིགས་བཞི་སྟེ་སྲུང་ལམ་ལས་བྱེད་དང་སྤྱོད་ཁྱུལ་ལས་དོན་པ། སྤྱོད་ཁྱུལ་ཉེན་སྲུང་བ། མངགས་བཅོལ་ལས་བྱེད་བཅས་བྱེད་བཅུགས་ཏེ། སྐབས་མཚམས་ཀྱི་དགོས་མཁོར་གཞིར་བཟུང་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་ཐད་ལ་སྐྱུལ་བཞིན་ཡོད།

དེར་མ་ཟད། རྒྱའི་ས་ཁུལ་ཁག་ནས་བོད་ནང་དུ་ཚོང་གཉེར་དང་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དུ་འོང་བའི་དམར་ཤོག་མི་སྣ་རྣམས་ཀྱང་དྲ་མིག་དོ་དམ་ལས་དོན་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་འཛུག་གིན་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གྱིས་སྡེ་ཁུལ་གྱི་འགྲུལ་བཞུད་དམར་ཤོག་དོ་དམ་ཞབས་ཞུ་ས་ཚུགས་ ༤༠ བཙུགས་ཏེ། ཕྱོགས་ཡོང་རྒྱུན་སྡོད་འགྲུལ་བཞུད་རྒྱ་རིགས་དམར་ཤོག་མི་སྣ་ ༣ སྡེ་ཁུལ་གྱི་སྡོད་དམངས་ལྷན་ཁང་དང་སྡེ་ཁུལ་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་གཉིས་ཀྱི་འཐུས་མིའི་ཁྲིད་འདེམས་སྒྲུག་དང་། རྒྱ་རིགས་དམར་ཤོག་མི་སྣ་ ༡༩ དྲ་མིག་ཚན་པ་སོ་སོའི་དྲ་བདག་དང་དུད་སྒྲིལ་འཐུས་མིར་བསྐོ་བཞག་བྱས་ཡོད། རྒྱ་རིགས་དམར་ཤོག་མི་སྣ་ ༢༠ ལྷག་སྡེ་ཁུལ་གྱི་དཀའ་ངལ་ཅན་མང་

ཚོགས་ལྷན་རོགས་འདེམས་བྱ་སྤྱན་གྱི་འབྲེལ་བ་འཛུགས་བཙུག་ཡོད། [23]

༩ ༽ཆ་འཕྲིན་དྲ་མིག་ཅན།

དྲ་མིག་ཅན་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་ཀྱི་དམིགས་བསལ་ཁྱད་ཆོས་གཞན་གཅིག་ནི་ཆ་འཕྲིན་ཆགས་ཡོད། དྲ་མིག་ཚན་པ་རེའི་ནང་ཆ་འཕྲིན་བསྡུ་ལེན་གྱི་ལས་གཉེར་སྡེགས་བྱ་རེ་ཡོད། དྲ་མིག་སོ་སོའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བསྡུ་ལེན་དང་བརྒྱུད་གཏོང་ལས་བྱ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དྲ་མིག་ཚན་པ་རེའི་ནང་གི་ཆ་འཕྲིན་ལས་བྱེད་པ་དེ་དག་གིས། དྲ་མིག་སྤྱི་ཚན་སོ་སོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཁྱིམ་ཚང་གི་གྲངས་འབོར་དང་། ཁྱིམ་ཚང་རེའི་ནང་མིའི་གྲངས་འབོར། མི་རེ་རེའི་ལས་ཀའི་ངོ་བོ་སོགས་རེ་རེ་བཞིན་ཐོ་འགོད་བྱས་ཏེ། མི་སོ་སོའི་སྤྱོད་དམངས་ཐོབ་ཐང་ལག་ཁྱེར་གྱི་ཨང་གྲངས་གཞིར་བཟུང་མི་རེར་ཚགས་ཡིག་རེ་བཟོས་ཏེ་གློག་ཀླད་ནང་བཙུགས་རྗེས། དྲ་རྒྱའི་སྐུད་ལམ་བརྒྱུད་ནས་འབྲེལ་ཡོད་ཉེན་རྟོག་སྡེ་ཁག་ཚང་མས་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་ཐུབ་པ་བཟོས་ཡོད། གལ་སྲིད་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་གང་རུང་ཞིག་ནས་དོགས་ཡོད་མི་སྣ་ཞིག་ལ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་སྐབས། མི་དེའི་སྤྱོད་དམངས་ཐོབ་ཐང་ལག་ཁྱེར་གྱི་ཨང་གྲངས་གཞིར་བཟུང་གློག་ཀླད་ནང་འཚོལ་བཤེར་བྱས་ཚེ། མི་དེའི་ལོ་རྒྱུས་གནས་ཚུལ་ཆ་ཚང་གསལ་བོར་རྟོགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།

གཞན་ཡང་། གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་སྤྲོད་ནས་དྲ་མིག་ཚན་པ་སོ་སོར་དོ་དམ་བྱ་ཐབས་ཀྱི་མཉེན་ཆས་གསར་པ་ཞིག་བཟོས་ཡོད། དེའི་མིང་ལ་ ‘ཕྱོགས་བསྡུས་བཅོས་སྐྱོང་ E སྤྲེལ་ལམ’ ཞེས་བརྗོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ནི་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་བརྒྱུད་ནས་བརྡ་འཕྲིན་བརྒྱུད་གཏོང་བྱ་ཐབས་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག དྲ་མིག་ཚན་པ་རེ་རེའི་

23 http://www.chinatibetnews.com/2014/0505/1333492.shtml

ལས་བྱེད་དག་གི་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ནང་མཉེན་ཆས་དེ་ནང་འཇུག་བྱས་རྗེས། ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་གྱི་དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་སྤྱད་ནས་སོ་སོའི་མཐོང་ཐོས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་རིགས། པར་དང་བརྙན། ཡིག་འཕྲིན། སྐད་འཛོག་པ་སོགས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་ལ་དུས་ཐོག་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་ཐུབ། འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་ནས་གནས་ཚུལ་དེ་རིགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བརྟག་དཔྱད་བརྒྱུད་གནས་ཚུལ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཕྱོགས་ཕྱིར་ལམ་སྟོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་མ་ཟད། བརྒྱུད་ལམ་དེ་སྤྱད་ནས་གོང་རིམ་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཁག་གིས་དྲ་མིག་ཚན་པའི་ལས་བྱེད་དག་ལ་མར་བཀའ་རྒྱ་དང་ལས་སྐུལ་ཅི་ཡོད་རྣམས་དུས་ཐོག་ཁོ་ཚོའི་ལག་ཁྱེར་ཁ་པར་ནང་གཏོང་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད།[24]

ད་དུང་། ཁ་པར་ནང་གི་གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱ་ཕའི་པའོ་དང་ཁེའུ་ཁེའུ། སྐད་འཕྲིན་སོགས་སྤྱད་ནས། དྲ་མིག་ཁོངས་གཏོགས་སྡོད་དམངས་རྣམས་ཀྱི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་ལྟ་རྟོག་དང་། ཁོ་ཚོའི་ལབ་གླེང་གང་རེ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་མེད་ཐད་གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་དོ་དམ་སྡེ་ཁག་དག་དང་སྐོག་འབྲེལ་གྱིས་བདའ་འདེད་གཏོང་གི་ཡོད། མི་སུ་ཞིག་གིས་དྲ་ལམ་དུ་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཇུས་དང་འགལ་བའི་གཏམ་གླེང་དང་། བརྙན་པར། ཡི་གེ་སོགས་ཉར་འཛོག་དང་བརྒྱུད་གཏོང་བྱེད་བཞིན་པ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་རྗེས། དྲ་མིག་ཚན་པའི་ལས་བྱེད་དག་གིས་འབྲེལ་ཡོད་ཉེན་རྟོག་སྡེ་ཚན་ལ་རྩིས་སྤྲོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། བརྒྱུད་ལམ་འདི་སྤྱད་ནས་བོད་མི་མང་པོ་འཛུ་བཟུང་བཀག་སྡོམ་དང་། ཐ་ན་བཙོན་འཇུག་ཁྲིམས་ཐག་ཀྱང་གཅོད་ཀྱིན་ཡོད།[25] དཔེར་མཚོན་ཙམ་དྲངས་ན། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་རི་བོ་ཆེ་རྫོང་ནས་ཡིན་པའི་གྲྭ་འཇམ་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་རྣམ་རྒྱལ་དབང་ཕྱུག་གཉིས་ཀྱིས། སྒེར་ཚོགས་གླེང་མོལ་དྲ་འཕྲིན་མ་ལག་'སྐད་འཕྲིན' བརྒྱུད་ནས། རྩ་ཆེའི་གཅན་གཟན་གྱི་པགས་རིགས་རྒྱན་གོས་སུ་གྱོན་

24 http://www.chinatibetnews.com/2014/0624/1342632.shtml
25 http://dianxing.12371.cn/2014/03/18/TPPO1395107299150273.shtml

མཁན་བོད་རིགས་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་འགའ་ཤས་ལ་ཟུར་ཟ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོང་འཛུ་བཟུང་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ཟླ་ ༥ བའི་ཚེས་ ༢༣ ཉིན་ས་གནས་ཁྲིམས་ཁང་གིས་ 'བསྣད་ཀྱེ་ཐེང་སློང་' གི་ཉེས་མིང་འོག འཛམ་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་ལ་ལོ་ ༧ དང་རྣམ་རྒྱལ་དབང་ཕྱུག་ལ་ལོ་ ༥ ཡི་དུས་བཀག་བཙོན་འཛུག་གི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད་པ་རེད།[26]

དེར་མཚུངས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཙོན་འཛུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད་པའི་བོད་མི་མང་པོ་ཞིག་ལ་ 'གསང་བ་ཕྱིར་སྤྲོག' གི་ཉེས་མིང་བཀལ་ཡོད་པ་རེད། ཕྱིར་བཏང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བའི་གནས་ཚུལ་རིགས་ནི་མཐོ་རིམ་དཔོན་དང་དམག་དཔོན་སོགས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བའི་ལས་དོན་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་དག་མ་གཏོགས་མང་ཚོགས་དཀྱུས་མ་ཚོར་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་ཆགས་ཀྱི་མེད། དོན་གྱིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་གནས་འཕྲིན་དྲ་རྒྱའི་བརྒྱུད་ལམ་ནང་། རྒྱ་གཞུང་ལ་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་མཁན་དང་། བོད་ནང་འབྱུང་བཞིན་པའི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་རིགས་ཀྱི་པར་རིས་དང་གནས་ཚུལ་ཕན་ཚུན་བར་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་པ། ༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མའི་སྐུ་པར་དང་གསུང་ཆོས་སོགས་དྲ་ལམ་བརྒྱུད་ཉར་འཛོག་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བ་དང་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཀྱི་ཕྱིར་བཏང་གནས་ཚུལ་རིགས་ཆ་ཚང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བར་བགྲང་སྟེ་བོད་མི་མང་པོ་འཛུ་བཟུང་བཙོན་འཛུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

26 http://www.tchrd.org/tib/2013/10/%E0%BD%A2%E0%BE%92%E0%BE%B1%E0%BC%8B%E0%BD%82%E0%BD%9E%E0%BD%B4%E0%BD%84%E0%BC%8B%E0%BD%82%E0%BD%B2%E0%BD%A6%E0%BC%8B%E0%BD%A6%E0%BC%8B%E0%BD%81%E0%BD%B4%E0%BD%A3%E0%BC%8B%E0%BD%91%E0%BD%84%E0%BC%8B/

ཁ དུད་སྒྲེལ་དོ་དམ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༣ པ་ནས་བཟུང་། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡོངས་སུ་སྤྱོན་ཐོན་ ‘གཉིས་ལྡན་དུད་སྒྲེལ’ ཞེས་པའི་སྲིད་ཇུས་སྤེལ་མགོ་ཚུགས་ཡོད། སྲིད་ཇུས་འདི་སྤེལ་ཡུལ་ས་ཁུལ་གཙོ་བོ་ནི་གྲོང་ཁྱེར་དང་མཁར་གྲོང་། གྲོང་རྡལ་སོགས་ལ་ཙུང་ཐག་རིང་པོའི་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་དག་ཆགས་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་ས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་དུད་ཁྱིམ་རྣམས་ཁ་འཐོར་དུ་གནས་པ་དང་། ལམ་ཐག་རིང་ལ་འགྲིམ་འགྲུལ་སྟབས་བདེ་མེད་པ་བཅས་ཀྱི་རྐྱེན་པས། ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་དུས་རྒྱུན་ཐད་ཀར་ལྟ་རྟོག་བྱ་རྒྱུར་དཀའ་ཁག་འཕྲད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། གནས་སྟངས་དེ་ལ་དམིགས་ནས་དུད་ཁྱིམ་འགའ་རེ་མཉམ་དུ་སྡེ་ཚན་བཟོས་རྗེས། དེར་ཆེད་མངགས་འགན་འཁུར་མཁན་སྡེ་མི་ཞིག་བཞག་སྟེ་དུད་ཁྱིམ་དེ་དག་གི་བདེ་འཛུགས་ཐད་ལྟ་རྟོག་བྱེད་འཇུག་གིན་ཡོད། འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་བཀག་སྡོམ་སྟངས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་ ‘དྲ་མིག་ཅན’ གྱི་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་ཞེས་པའི་ཆ་ཤས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

དུད་སྒྲེལ་སྡེ་ཚན་དབྱེ་སྟངས་ཀྱི་ཆ་ནས་དུད་ཁྱིམ་ ༥ ནས་ ༡༠ བར་དུད་སྒྲེལ་ཚན་པ་རེ་བཟོ་དགོས་པ་དང་། དུད་སྒྲེལ་ཚན་པ་རེ་རེར་འགན་འཁུར་མཁན་དུད་དཔོན་རེ་འདེམས་སྒྲིག་བྱ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཟེར་བའི་ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བརྗོད་པ་ལྟར་ན། ད་ལྟའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡོངས་སུ་དུད་སྒྲེལ་སྡེ་ཚན་ ༩༡༣༨༩ བཙུགས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྲོད་དུད་ཁྱིམ་འབུམ་བརྒྱད་དང་། མཁར་གྲོང་དང་ཞང་ཁོངས་གཏོགས་སྡོད་དམངས་ས་ཡ་ ༣ ཆ་ཚང་ཚུད་ཡོད་འདུག ཆ་སྙོམས་བྱས་ན་དུད་ཁྱིམ་ ༩ རེར་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མཁན་དུད་དཔོན་རེ་ཡོད་པ་རེད། སྲིད་ཇུས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་དམ་དྲག་སྟངས་

འཛིན་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་དང་ཞིབ་ཆགས་སུ་གྱུར་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་གཞུང་གི་ས་གནས་རིམ་པའི་སྲིད་གཞུང་དམའ་ཤོས་ནི་ཞང་དང་གྲོང་རྡལ་ཡིན་སྟབས། དེ་ཡིས་ཐད་ཀར་སྡེ་བ་སོ་སོར་སྟངས་འཛིན་བྱེད་དགོས་ཀྱིན་ཡོད་ལ། དེར་ལྷ་རྟོག་བྱེད་མཁན་ནི་སྡེ་དམངས་ལྷན་ཁང་དང་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་གཉིས་ཆགས་ཡོད། དུད་སློལ་ཚན་པ་ནི་ལྷན་ཁང་དེ་གཉིས་ཀྱི་སྟངས་འཛིན་འོག་ཡོད་པའི་དོ་དམ་ཚན་པ་གསར་པ་ཞིག་ཆགས་ཀྱིན་ཡོད། [27]

༧༽ དུད་དཔོན་གྱི་ལས་འགན།

དུད་དཔོན་གྱི་ལས་འགན་གཙོ་བོ་ནི་སྡེ་བའི་ལྷན་ཁང་གཉིས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་ཀྱི་ལས་འགན་ལ་རམ་འདེགས་བྱས་ཏེ། སོ་སོའི་ཁོངས་གཏོགས་དུད་ཁྱིམ་རེ་རེའི་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་ཐད་ཀྱི་ལས་འགན་ཆ་ཚང་འཁུར་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དུད་སློལ་ཚན་པ་རེའི་ནང་གི་ནམ་རྒྱུན་གྱི་ལས་དོན་དང་དྲ་མིག་ཚན་པ་རེའི་ནང་གི་ལས་དོན་ནི་ཧ་ལམ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། དུད་ཁྱིམ་རེ་རེའི་ནང་མིའི་གྲངས་འབོར་དང་གནས་ཚུལ་སོགས་ཐོ་འགོད་ཀྱིས་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཚན་ལ་སྤྲོད་དེ་དུད་ཁྱིམ་རེ་རེར་ཡིག་ཆགས་བཟོ་བ་དང་། དུད་ཁྱིམ་རེ་རེར་སྐོར་བསྐྱོད་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་བསྡུ་རུབ་བྱེད་པ། དུད་སློལ་ཚན་པའི་ཁོངས་གཏོགས་སྤྱོད་དམངས་རྣམས་ཀྱི་འགྲོ་བསྐྱོད་ལ་ལྟ་རྟོག དུད་སློལ་ཚན་པའི་ནང་གི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་སྐྱེ་ཆབ་སྲིད་བཙོན་ཟུར་དང་། གྲྭ་བཙུན། རྒྱ་གར་དུ་བསྐྱོད་སྐྱོང་མཁན་བཅས་ལ་ལྟ་སྐྱུལ་བྱ་རྒྱུ་སོགས་རེད། དུད་སློལ་ཚན་པའི་ཁྲིད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་དུད་ཁྱིམ་རེ་རེའི་བར་ཐག་ནི་མཁར་གྲོང་སྤྱོད་དམངས་དང་བསྡུར་ན་ཧ་ཅང་ཐག་རིང་པོ་ཡོད་སྟབས། དུད་ཁྱིམ་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་དུད་དཔོན་གཅིག་གིས་ཞིབ་ཆགས་པོས་ལྟ་རྟོག་ཐུབ་རྒྱུ་ཙུང་ཁག་པོ་ཡོད་སྟབས། དུད་དཔོན་གྱི་སྣེ་ཁྲིད་འོག

27 http://www.paxm.xm.gov.cn/tszs/201503/t20150324_1059135.htm

དུད་སྤྲེལ་ཚན་པ་རེའི་ནང་ལས་དོན་རྟ་ཁག་འདྲ་མིན་བཙུགས་ཡོད་པ་རེད། [28]

དཔེར་མཚོན་ཞིག་བྲངས་ན། ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ་ལྷོ་བྲག་རྫོང་གིས་དུད་དཔོན་བུད་མེད་གཅིག་ཚུད་པའི་མཐའ་ཁུལ་ས་མཚམས་མཉམ་སྲུང་རྟ་ཁག་བཙུགས་ཏེ། དུས་རྒྱུན་དུ་མཐའ་མཚམས་ས་ཁུལ་དུ་བསྐོར་བསྐྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ལོ་སྔོན་མར་གསང་འཕྲིན་གལ་ཆེན་ ༧ མགོ་འདོན་དང་། རྒྱལ་མཚམས་བརྒྱལ་མཁན་མི་སྣ་ ༣ འཛུ་བཟུང་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན། ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་འདམ་གཞུང་རྫོང་ལུང་རིང་ཞང་གི་ཁོངས་གཏོགས་སྡེ་བ་ཞིག་གིས། དུད་སྤྲེལ་འཁྱུས་མི་ ༣༥ ཡིས་གྲུབ་པའི་དང་བླངས་རྟ་ཁག་བཙུགས་ཏེ། ཉིན་རེར་མི་སྣ་ ༥ རེ་གོ་སྒྲིག་གིས་མདོ་དབུས་ལྟགས་ལམ་སྲུང་སྐྱོབ་ལས་དོན་སྒྲུབ་བཙུག་ཡོད་པ་རེད། [29] དེར་མ་ཟད། དུད་སྤྲེལ་ཚན་པ་སོ་སོའི་ནང་'དཔུང་རྟགས་དམར་པོ' མི་སྣའི་ལས་གཞི་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ། ནམ་རྒྱུན་ལས་རེས་སྐོར་བསྐྱོད་རྒྱུན་འཁྱོངས་ཐོག་དུད་སྤྲེལ་མང་ཚོགས་ནང་ཁུལ་རྩོད་རྙོག་འདུམ་འགྲིག་དང་། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་ལ་ཞིབ་བཤེར། ཕྱོགས་ཡོང་མི་སྣ་ཐོ་འགོད། གསང་འཕྲིན་བསྡུ་རུབ་ཀྱིས་གོང་རིམ་ལ་སྙན་སེང་བཅས་བྱས་ཏེ། དུད་སྤྲེལ་ཚན་པ་རེ་རེ་དང་ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེ་བཞིན་ལྟ་རྟོག་བྱེད་མི་ཡོད་པའི་ཚད་གཞིར་སླེབས་བཙུག་ཡོད། [30]

༣༽ གཟེངས་བསྟོད་སྐུལ་སློང་།

ཟླ་མིག་ཚན་པ་དང་དུད་སྤྲེལ་ཚན་པ་གཉིས་དབར་གྱི་ལས་དོན་ལ་ཞུགས་སྟོན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཐད་ནས་ཁྱད་པར་རྟོག་ཙམ་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་མིག་ཚན་པར་མཚོན་ན་དམངས་བདེ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚུགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་ཉེན་རྟོག་མི་སྣ་ཕོན་ཆེན་པོ་དང་། ཟླ་མིག་རེའི་ནང་ལས་བྱེད་བཅུ་གྲངས་ཙམ་གོ་སྒྲིག་གིས་ལྟ་རྟོག་ནན་མོ་བྱེད་ཀྱིན་

28 http://www.tibet.cn/news/index/xzyw/201312/t20131230_1963154.htm
29 http://www.tibet.cn/2010index/jiaod/201412/t20141226_2180134.htm
30 http://news.sohu.com/20140221/n395429556.shtml

ཡོད། ཡིན་ནའང་། དུད་སྦྲེལ་ཚན་པའི་ཞིང་འབྲོག་ཁྱིམ་རྣམས་ལ་མཚོན་ན། གོང་དུ་བརྗོད་ཟིན་པ་ལྟར་དུད་ཁྱིམ་ཕན་ཚུན་གྱི་དབར་ཐག་རིང་པོ་ཡོད། དྲ་མིག་ལྟར་ལས་བྱེད་ཁོ་ནས་སྲུང་ཐུབ་རྒྱུ་ཁག་པོ་ཡིན་སྟབས། ‘སྤོན་ཐོན་གཉིས་ལྡན་དུད་སྦྲེལ’ ཟེར་བའི་བྱ་དགའི་ཁེ་ཕན་སྤྲོད་པའི་ཐབས་ལམ་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་དམར་ཤོག་པའི་ཁ་ལ་ཉན་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ། དམར་ཤོག་པར་དྲིན་གཙོ་བྱེད་མཁན། ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་དང་༧གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མར་མཚན་སྨད་བྱེད་མཁན་བཅས་ལ། ‘སྤོན་ཐོན་གཉིས་ལྡན’ ཅེས་པའི་མིང་བྱང་སྤྲད་ནས། སྡེ་བ་དང་དུད་སྦྲེལ། དུད་ཁྱིམ། མི་སྒེར་བཅས་རིམ་པ་སོ་སོར་བགར་ཏེ་བྱ་དགའི་དངུལ་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད། ཧུར་བརྩོན་ཅན་དེའི་རིགས་ཀྱི་ཁྱིམ་མི་འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཚན་གྱི་མགོ་བར་བསྐོ་འཛུགས་དང་། སྤོན་ཐོན་དུད་སྦྲེལ་ལ་གཞུང་གིས་མ་དངུལ་བསྐྱི་གཡར་དང་ཀུན་གསབ་ཁེ་སྤོགས་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད།

དཔེར་ན། ༢༠༡༣ ལོ་ནས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་དུད་སྦྲེལ་འགན་སྲུང་དང་ཁག་ལེན་གཞིར་བཟུང་། འབོར་ཆུང་བའི་དངུལ་བུན་གཡར་གཏོང་གྲངས་ ༩༣༨༥༡ དང་ཁྲོན་བསྡོམས་རྒྱ་སྐོར་དུང་ཕྱུར་ ༨.༣ ལ་སླེབས་པ་དང་། མི་ཚང་ཁྲི་ ༣.༧ ལ་སྐྱུལ་འདེད་ཐོབ་ཡོད་པར་བཤད། ༢༠༡༩ ལོར་ཉིང་ཁྲི་རྫོང་གཅིག་པུས་སྤོན་ཐོན་གཉིས་ལྡན་ལེགས་འདེམས་ཐད་སྤོན་རྩིས་རྒྱ་སྐོར་ ༡༧༦༥༠༠ གོ་སྒྲིག་བྱས་ཏེ། གཉིས་ལྡན་དུད་སྦྲེལ་གྱི་དུད་དཔོན་རྣམས་ལ་ཀུན་གསབ་སྤྲད་ཡོད། གཞན་ད་དུང་། ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་སྡེ་བར་བཅའ་སྲོད་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་སྣེ་ཁྲིད་འོག <<དུད་སྦྲེལ་འགན་སྲུང་སྤྱི་ཚིངས>> དང་། <<དུད་སྦྲེལ་དུད་དཔོན་གྱི་འོས་འགན>> <<ལས་དོན་གཏན་འབེབས་ལམ་ལུགས>> <<ཞིབ་བཤེར་ལྟ་རྟོག་ལམ་ལུགས>> སོགས་སྒྲིག་སྲོལ་མང་པོ་གསར་འཛུགས་དང་། སྡེ་བའི་ནང་གི་དུད་སྦྲེལ་སོ་སོའི་ཚགས་དབྱིབས་ས་རིས་དང་། དྲིལ་བསྒྲགས་ར་བ། ཡིག་ཚགས་སོགས་བཟོས་ཏེ།

སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོ་ལམ་དང་ལུགས་སྲོལ་གྱིས་གཙུན་སྟེ། མང་ཚོགས་རྣམས་རང་བཞིན་གྱིས་འགྲུལ་སྐྱོག་མི་ཐུབ་པ་བཟོ་བཞིན་ཡོད། [31]

གསུམ། རླང་བརྟན་དམངས་པན་ལས་འགུལ།

བོད་ཁུལ་དུ་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ནང་དོན་གལ་ཆེ་ཤོས་གཞན་ཞིག་ནི་ ‘རླང་བརྟན་དམངས་པན’ ཞེས་པའི་ལས་འགུལ་དེ་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ལས་འགུལ་འདིའི་མིང་ཆ་ཚང་ལ་ ‘སྤྲོན་གཏོད་ལེགས་བརྩོན་རླང་བརྟན་དམངས་པན’ ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད། གོང་དུ་བརྗོད་ཟིན་པའི་ ‘དྲ་མིན་ཅན་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས’ དང་ ‘གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་འཛུགས་བསྐྲུན’ གཉིས་ཐོག་མར་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གཙོས་བོད་ཁུལ་ཡོངས་སུ་ལག་བསྟར་དོན་འཁྱོལ་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ནི་ ‘རླང་བརྟན་དམངས་པན’ ལས་འགུལ་ཡིན། ལས་འགུལ་དེ་སྒྲུབ་མཁན་གྱི་དཔུང་སྡེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་ཁྲི་ཕྲག་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་པ་ཞེས་སྒྲོག་གིན་པའི་ ‘སྡེ་བར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག’ དག་ཆགས་ཡོད།

གཅིག གྲོང་ཚོར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག

ལས་བྱེད་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་པའི་ལས་འགུལ་རིམ་པའི་ཁྲིད་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན། རྒྱ་ནག་ཁྲུང་ཆིན་གྲོང་ཁྱེར་ས་ཁུལ་བཅས་ནི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ལས་སྔ་ཤོས་ཀྱི་གྲས་ཆགས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༨ ལོར་ཀྲང་ཆིན་ལིས་ཀྱིས་སྣེ་ཁྲིད་འོག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་ ‘ལས་བྱེད་ཁྲི་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་ནས་དམར་ཤོག་

31 http://news.12371.cn/2013/06/13/ARTI1371088083696262.shtm

ཚོགས་ཆེན་བཅུ་བདུན་པའི་དགོངས་དོན་དྲིལ་བསྒྲགས’ ཞེས་པའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ནས། ཁོངས་གཏོགས་རྫོང་ ༧༩ ནང་ལས་བྱེད་ ༡༠༩༡༥ བཀྲམས་ཏེ། ‘ སྤྱི་ཚོགས་འཆམ་མཐུན་གྱི་རྨང་གཞི་བསྐྲུན་པ’ ཟེར་བའི་མགོ་བརྩམས་ཡོད། ཟླ་བ་ ༢ ལྷག་གི་དུས་བཅད་ནང་གྲོང་ཚོ་དང་ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེ་ནང་བསྐྱོད་ནས་བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་སྒྲུབ་ཡོད། དེའི་ཉེར་ལེན་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༦ ལོར་བོད་ས་ཡོངས་སུ་ས་བྱེ་ཞི་རྐྱོལ་ཆེན་མོ་བྱུང་བ་རེད། དེ་བཞིན། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུའང་སྐབས་དེ་དུས་ནས་ལས་བྱེད་གཞི་རིམ་དུ་གཏོང་བའི་མགོ་ཚུགས་ཡོད། དུས་བཅད་ཟླ་གཅིག་ནང་ཚུད་དང་ལས་བྱེད་གྲངས་འབོར་ཀྱང་སྟོང་ཕྲག་ཁ་ཤས་ཙམ་ལས་མེད། སྐབས་དེ་དུས་ཡོངས་གྲགས་ལ་ ‘ལས་བྱེད་གཞི་རིམ་དུ་བསྐྱོད་པ’ ཞེས་བརྗོད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ལས་འགུལ་གྱི་ནང་དོན་ཡང་སྐབས་མཚམས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་དྲིལ་བསྒྲགས་ཙམ་རེད། དེ་དག་སྤྱིལ་གྱི་ཐོག་མ་ཉེ་རིག་གསར་སྐབས་ལས་བྱེད་འབོར་ཆེན་གཞི་རིམ་དུ་མངགས་ཏེ་‘སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་སློབ་གསོའི་ལས་འགུལ’ ལམ་ ‘གཙང་སྦྱགས་བཞི’ (ལས་སྐར་གཙང་སྦྱགས། རྩིས་ཐོ་གཙང་སྦྱགས། རྒྱུ་ནོར་གཙང་སྦྱགས། མཛོད་ཁང་གཙང་སྦྱགས།) (བསམ་བློ་གཙང་སྦྱགས། ཆབ་སྲིད་གཙང་སྦྱགས། རྩ་འཛུགས་གཙང་སྦྱགས། དཔལ་འབྱོར་གཙང་སྦྱགས།) ལས་འགུལ་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ད་ལྟའི་ཆར་བོད་ཁུལ་དུ་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘གྲོང་ཚོར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག’ ཅེས་པའི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལས་འགུལ་འདི་ནི། གོང་གསལ་དང་བསྡུར་ན་ཆབ་སྲིད་དམིགས་ཡུལ་དང་རྒྱབ་ལྗོངས་གང་ཐད་ནས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་འདུག

དེང་སྐབས་ཙ་ཙ་ཞུར་ཞུར་གྱིས་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘གྲོང་ཚོར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག’ གི་ལས་འགུལ་དེ་ནི། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་ནང་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ལོ་ནས་མགོ་བརྩམས་ཡོད། ལས་འགུལ་དེའི་མིང་ཆ་ཚང་ལ་ ‘སྔོན་གཏོད་ལེགས་བརྩོན་རྨང་

བརྟན་དམངས་པན’ ཟེར། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལ་མཚོན་ནས་བཤད་ན། ལོ་གཅིག་རེར་ལས་བྱེད་ཁྲི་ ༣ ལྷག་གོ་སྒྲིག་ཐོག་རེས་མོས་ཀྱིས་གཞི་རིམ་དུ་མངགས་གཏོང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་གྲོང་ཚོ་ ༥༠༨༠ ནང་བཅའ་སྡོད་བྱས་ཡོད། སྤྱ་ཕྱིར་ལོ་བཞིའི་རིང་ཁྲིན་བསྡོམས་ལས་བྱེད་ཁྲི་ ༤ ལྷག་གཞི་རིམ་བཏང་ཡོད།[32] མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱིས་ཀྱང་ལོ་རེར་ལས་བྱེད་ཁྲི་ ༧ '༥ཙམ་གཞི་རིམ་གྲོང་ཚོ་ཁག་ ༠༧༥༡ ནང་མངགས་གཏོང་བཅའ་སྡོད་བྱས་ཡོད།[33] དེ་བཞིན། རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཆེན་གཞན་ཁོངས་སུ་བཙད་བགོས་བྱས་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཆ་ཚང་ནང་དེར་མཚུངས་ཀྱིས་ལས་བྱེད་མངགས་གཏོང་བྱས་ཡོད། ལས་བྱེད་དཔུང་ཁག་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ཞིག་སྤེལ་གཅིག་ཏུ་གོ་སྒྲིག་བྱ་རྒྱུ་ནི་སྤྱིར་བཏང་ལས་སླ་བོ་ཞིག་མ་རེད། ཐ་ན་དེའི་འཚོ་བའི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་ཕྱོགས་ལའང་འགྲོ་གྲོན་ཐོན་ཆེན་པོ་ཞིག་གཏོང་དགོས་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་ནི་འགྲོ་གྲོན་ཆུང་ལ་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་གྲུབ་འབྲས་ཆེན་པོ་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་ལས་གཞི་ཞིག་ཡིན་པར་བསྒྲགས་ཡོད།

ལས་འགུལ་དེར་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ལས་བྱེད་གོ་སྒྲིག་བྱེད་ཕྱོགས་ནི། ཞིང་ཆེན་(ལྗོངས) དང་ས་ཁུལ(གྲོང་ཁྱེར)། རྫོང་། ཤང་བཅས་རིམ་པ་སོ་སོའི་དམར་ཤོག་དང་སྲིད་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་ཆ་ཚང་དང་། རྒྱལ་གཉེར་ཁེ་ལས་སྡེ་ཁག རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་གཞུང་ཐད་གཏོགས་བོད་ཁུལ་བཅའ་སྡོད་ལས་ཁུངས་ཁག་བཅས་མཉམ་ཞུགས་བྱ་དགོས། དེ་བཞིན། ས་ཁུལ་སོ་སོའི་དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་ཏུ་ཁག་དང་སྤྱི་བདེ་ཉེན་རྟོག་སྡེ་ཁག་ཡོངས་རྫོགས་ནས། གོང་རིམ་དམར་ཤོག་སྲིད་གཞུང་གི་གཅིག་གྱུར་བཀོད་འདོམས་འོག ལས་ཁུངས་རེར་སྡེ་བ་འགའ་རེ་དེས་གཏན་ཆ

32 http://www.china-embassy.org/chn/zt/zgxz/t912021.htm

33 http://baike.baidu.com/view/8026829.htm

བགོས་བྱས་ཏེ། སྐྱེ་བ་རེའི་ནང་བཅའ་སྲོད་ལས་དོན་ཏུ་ཁག་རེར་ཉུང་མཐར་ལས་ཁྱེད་ ༩ ལས་མང་བ་དགོས་པའི་གཏན་འབེབས་ལྟར། སྐྱེ་བ་ཆ་ཚང་ནང་བཅའ་སྲོད་ལས་དོན་ཏུ་ཁག་རེ་མངགས་གཏོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད། སྐྱེ་བར་བཅའ་སྲོད་ཀྱི་རེས་མོས་དུས་བཅད་ནི་ཉུང་མཐར་ལོ་གཅིག་ཡིན་ལ། ལས་བྱེད་རྣམས་སྐྱེ་བར་བཅའ་སྲོད་དུས་ཡུན་རིང་ལོ་རེར་ཐེངས་གཅིག་ལ་མ་གཏོགས་གཉེན་འཕྲད་གྲུང་གསེང་དུ་འགྲོ་མི་ཆོག ལོ་གཅིག་གི་ཡན་ལ་བསྡད་ཆེ་བོད་སྲོད་ཞབས་ལོར་བརྩིས་ནས་མི་སྣེར་གྱི་བྱ་བའི་མདུན་ལམ་ཐད་དམིགས་བསལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པ་དང་། སྐྱེ་བར་བཅའ་སྲོད་དུས་ཡུན་རིང་བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་འབུར་ཐོན་སྒྲུབ་མཁན་རྣམས་ཐད་ཀར་གོ་གནས་སྤར་གྱིན་ཡོད།[34] ལས་བྱེད་འདེམས་སྒྲུག་སྐབས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ནི་ཆབ་སྲིད་ལངས་ཕྱོགས་བརྟན་པོ་ཡོད་དགོས་པ་དེ་རེད། ལས་དོན་ཏུ་ཁག་རེའི་ཁྲིད་སྐད་བསྒྱུར་བྱེད་མཁན་ཉུང་མཐར་བོད་རིགས་ལས་བྱེད་གཅིག་རེ་དགོས་པ་དང་། འདེམས་སྒྲུག་གྲུབ་རྗེས་ལས་བྱེད་ཚང་མར་ཆབ་སྲིད་སློབ་གསོ་དང་ལས་དོན་བྱེད་ཕྱོགས་ཐད་ཟབ་སྦྱོང་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། སྐྱེ་བར་བཅའ་སྲོད་དུས་ཡུན་རིང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལ་མཚོན་ན་ཁྲོན་བསྒོམས་ལས་ཁུངས་ ༩༢༢༨ ལས་འགྱུལ་དེའི་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ཡོད།

ཀ སྐྱེ་བ་སོ་སོར་སྤེལ་བཞིན་པའི་ལས་དོན།

སྐྱེ་བར་བཅའ་སྲོད་ལས་དོན་ཏུ་ཁག་གི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་ནི་གཞི་རིམ་དམར་ཤོག་འཛུགས་བསྐྲུན་དང་། བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་ལེགས་སྒྲུབ། དམར་ཤོག་ལ་དྲིན་གཟོའི་སློབ་གསོ་དར་སྤེལ། ཕྱུག་འགྱུར་ལམ་བུ་འཚོལ་བ། དངོས་དོན་སྒྲུབ་སྟེ་གནད་དོན

34 http://www1.xzmy.edu.cn/qjhm/contentlist?dept_id=27&column_id=688&column_type=1&per=1&url=list2

སེལ་བ་བཅས་ལྷ་ཡིན་པ་རེད། ལས་དོན་འདི་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ ‘རྨང་བརྟན་དམངས་ཕན’ ཞེས་སྒྲོག་གིན་ཡོད། དེའི་གོ་དོན་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རྨང་གཞི་སྲ་བརྟན་དུ་གཏོང་རྒྱུ་དང་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་ཁེ་ཕན་བསྒྲུན་རྒྱུ་དེ་རེད། ལས་འགུལ་དེར་ཆེད་དམིགས་འགན་ཁུར་མཁན་དུ་རིམ་པ་སོ་སོའི་སྲིད་གཞུང་གིས་ ‘རྨང་བརྟན་དམངས་ཕན་གཞུང་དོན་ཁང’ ཞེས་པའི་ལས་ཁུངས་ཆེད་དུ་བཙུགས་ཏེ། ཞིང་ཆེན(ལྗོངས) དང་ས་ཁུལ(གྲོང་ཁྱེར)། རྫོང་། ཞང་བཅས་རིམ་ཁག་པ་དམར་གི་ཤོག་ལྷན་ཁང་དང་སྲིད་གཞུང་གི་མགོ་ཁྲིད། ཉིན་རྟོག་སྡེ་ཁག་སོ་སོའི་མགོ་ཁྲིད་ནས་གཅིག་སྒྱུར་བགོད་འདོམས་ཀྱི་འགན་ཁུར་བའི་ཐོག[35] རུ་ཁག་སོ་སོའི་ཡོང་ཁུངས་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་སོ་སོའི་ནང་ ‘སྔོན་གཏོང་ལེགས་བསྒྲོན་རྨང་བརྟན་དམངས་ཕན་ལས་འགུལ་སྣེ་ཁྲིད་ཚོགས་ཆུང’ བཙུགས་ཏེ། སོ་སོའི་ལས་ཁུངས་ངོས་ནས་སྡེ་བའི་ནང་ཆེད་མངགས་བཅའ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་ལས་ཀ་ཆ་ཚང་ལ་འགན་འཁུར་གོ་སྒྲིག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད།

གོང་གསལ་ལས་དོན་ཁག་ལྷ་ནི་དོན་གྱིས་མི་དམངས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་གཙུག་ཏུ་བཟུང་བ་ཞིག་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་གཅིག་སྤྱུད་སྲིད་དབང་སྲ་བརྟན་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་རེད། ལས་འགན་དང་པོ་ ‘དམར་ཤོག་འཛུགས་བསྐྲུན’ བྱེད་ཕྱོགས་ནི། ལས་དོན་རུ་ཁག་རྣམས་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་སོང་ནས་ཐོག་མར་སྡེ་བའི་ནང་གི་ཁྱིམ་ཚང་དང་མི་རེ་རེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་། འཚོ་བའི་རྟེན་གཞི། དཔལ་འབྱོར་གནས་སྟངས་དང་དཀའ་ངལ། མི་ཚེའི་འཆར་གཞི་སོགས་གནས་ཚུལ་ཆ་ཚང་བོ་འགོད་ཀྱིས་ཚགས་ཡིག་བཟོས་རྗེས། ཁྱིམ་ཚང་དང་མི་སྒེར་གྱི་གནས་སྟངས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་ཆ་རྐྱེན་གཞིར་བཟུང་། དམར་ཤོག་པའི་

35 http://tibet.people.com.cn/15456078.html

བཀགས་བཀོལ་དང་ལེན་དང་ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་པར་དམ་བཅའ་མཁན་རྣམས་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་ཚོགས་མིར་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྣམས་ལ་ལས་ཞུགས་དང་གོ་གནས། དཔལ་འབྱོར་གང་ཐད་ནས། མང་ཚོགས་དཀྱུས་མ་ལས་ཐོབ་ཐང་དང་ཁེ་ཕན་མང་པོ་སྤྲོད་བཞིན་ཡོད། སྡེ་བའི་ལྷན་ཁང་གཉིས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད། དུད་སྒྲིལ་གྱི་དུད་དཔོན་དང་དྲ་མིག་ཅན་གྱི་དྲ་བདག་ཕལ་ཆེར་དམར་ཚོགས་ཀྱི་མི་འཛོག་གིན་ཡོད། ད་དུང་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྒྱུན་མི་ཆད་པར་འཕར་སྣོན་ཡོང་ཐབས་སུ། སྡེ་བའི་ནང་གྲུང་གཞོན་ཚོགས་པ་དང་བུད་མེད་ཚོགས་པ་ཟེར་བ་བཙུགས་ཏེ། སྡེ་བའི་ནང་གི་ཕུར་བརྩོན་ཅན་འདེམས་སྒྲུག་བྱས་ཏེ་དམངས་དམག་དང་། ཁྲིམས་སྲུང་རུ་དཔོན་སོགས་སུ་བསྐོ་བཞག་གིས་དམར་ཤོག་ཚོགས་མིའི་རྗེས་སྣོན་མི་སྣར་འོས་སྦྱོར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཁྲིན་ཆོན་གོ་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་སྟོད་ལུང་བདེ་ཆེན་རྫོང་གནས་ཆུང་གྲོང་རྡལ་སྒང་བདེ་གླིང་སྡེ་བའི་བཅའ་སྒྲིག་ལས་དོན་རུ་ཁག་ལ་རྟོགས་ཞིབ་ཏུ་ཕྱིན་སྐབས། ལས་བྱེད་ཐླན་གོ་ཡིས་ "སྡེ་བའི་ཁྲིམས་ཚང་ ༡༦༧ ཡོད་པ་ཆ་ཚང་ལ་སྐོར་བསྐྱོད་བྱས་ནས་ཡིག་ཚགས་བཟོས་ཟིན་པ་དང་། ཁྲིམས་ཚང་རེ་རེར་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་ཚོའི་འདྲ་པར་དང་རྒྱལ་དར་སྦྲད་ཡོད།" སྐོར་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།[36]

རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐད་ 'སྡེ་དམངས་ལྷན་ཁང་' གི་མགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད་རྣམས་ནི་ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་རང་ངོས་ནས་ལོ་གསུམ་རེའི་མཚམས་སུ་འོས་ཤོག་བླུགས་ཏེ་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་མང་ཚོགས་ཀྱིས་དམངས་གཙོའི་ལམ་ནས་རང་སྲིད་རང་སྐྱོང་ཐོབ་ཐང་ལོངས་སུ་སྤྱོད་ཀྱིན་པ་ཞིག་ཡིན་སྐོར་

36 http://www.12371.gov.cn/html/djbl/wdjh/2012/01/14/115223135491.html

དྲིལ་བསྒྲགས་ཤུགས་ཆེན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ཐོག་སྡེ་བར་བཅའ་སྡོད་ལས་བྱེད་ཀྱི་ཐད་ཀའི་སྟངས་འཛིན་འོག་འདེམས་སྒྲུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་སོ་སོའི་མི་རིགས་དང་རིག་གཞུང་ལ་ཤ་ཞེན་ཡོད་མཁན་དང་། ཆོས་ལ་དད་མོས་ཡོད་མཁན། མང་ཚོགས་ཁྲིད་མཐོང་དང་ཤུགས་རྐྱེན་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་། དམར་གཞུང་གི་བཀས་བཀོལ་དབང་སྒྱུར་གྱི་ལག་ཆ་མི་བྱེད་པར། མངོན་སྒྲོག་རྒྱབ་མདུན་མེད་པར་དྲང་པོ་དྲང་བཞག་གིས་ལས་ཀ་སྒྲུབ་མཁན་རྣམས་གཙང་ཕྱུགས་བྱས་ཏེ། དམར་ཤོག་པའི་བཀས་བཀོལ་ཅི་བཞིན་སྒྲུབ་མཁན་གྱི་དཔུང་སྡེ་ཞིག་སྐྱེད་སྲིང་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད། དཔེར་ན། བོད་མདོ་སྨད་རེབ་གོང་མདོ་བ་ཞང་དུ་བོད་མིས་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཞི་གྲོལ་བྱུང་རྗེས། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞང་དེའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་སྡེ་དཔོན་ལྔར་ཆད་གཅོད་དང་ལས་གནས་ནས་ཕྱིར་ཕུད་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

ལས་འགན་གཉིས་པ་ 'བརྟན་ལྷིང་ལས་དོན་ལེགས་སྒྲུབ' བྱེད་ཕྱོགས་ནི། འདེམས་སྒྲུག་ཟིན་པའི་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་དང་རྗེས་སྙོན་ཚོགས་མི་ཆང་མར་སྡེ་བའི་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོབ་ཀྱི་ལས་འགན་རེ་སྤྲད་པའི་སྒོ་ནས། སྡེ་བའི་ནང་གི་གནད་ཡོད་མི་ཚོགས་ལ་ལྟ་རྟོག་རྗེས་འདེད་ཀྱིས་དུས་ཐོག་གནས་ཚུལ་ཡར་སྙན་ཞུ་བྱེད་པ་དང་། སྡེ་བའི་ནང་གི་ཕྱོགས་ཡོང་མི་སྣ་དང་ཕྱི་ལོག་ཏུ་ལས་ཞུགས་དང་སློབ་གཉེར་ཆེད་བསྐྱོད་མཁན་དག་གི་གནས་ཚུལ་ལ་རྒྱུས་ལོན་བྱེད་པ། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་དུས་ཆེན་དང་བོད་པའི་དུས་ཆེན་ཁག གསུམ་བཅུ་དུས་དྲན་ལ་སོགས་པའི་དུས་ཚིགས་གནད་འགག་ཅན་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ། སྡེ་བའི་ནང་སྐོར་བསྐྱོད་དང་ཁྱིམ་ཚང་ནང་སྡོག་བཤེར་གྱིས་དོགས་གཞི་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་དུས་ཐོག་ཡར་སྙན་ཞུ་བྱ་རྒྱུ་སོགས། བོད་མི་ནང་ཁུལ་གསང་ཅུལ་དང་འཐབ་རྩོད་བྱེད་འཛུགས་རྒྱུ་བཅས་རེད། གོང་

གསལ་ལས་འགན་ཁག་གཉིས་ནི་གཞི་རིམ་དུ་རྒྱ་གཞུང་དམར་ཤོག་པའི་གཅིག་སྒྱུར་སྣངས་འཛིན་གྱི་དབང་སྒྱུར་ནུས་ཤུགས་སྲ་བརྟན་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་གཞི་རྩ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད། དཔེར་ན། གཞིས་ཀ་རྩེ་རྒྱལ་རྩེ་རྫོང་མཁར་སྟོད་ཞང་ཁོངས་ཀྱི་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོས། "དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་པའི་སྐབས་ངེས་པར་དུ་ལས་དོན་ཁག་ཡག་པོ་སྒྲུབ་ཏེ། ཏཱ་ལའི་རུ་ཚོགས་ཀྱི་གཏོར་བཤིག་ལས་འགུལ་ལ་ཁ་གཏད་གཙོག་དགོས། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་འཆམ་མཐུན་དང་བརྟན་ལྷིང་སྲུང་སྐྱོབ་དགོས།" ཅེས་བརྗོད་ནས། སྡེ་བའི་མང་ཚོགས་མི་རེ་ངོ་རེར་སེམས་ཐག་གཙང་བཅད་དགོས་པའི་མིང་རྟགས་བཀོད་བཅུག་ཡོད། [37]

ལས་འགན་གསུམ་པ་ 'དམར་ཤོག་ལ་དྲིན་གཟོའི་སློབ་གསོ་དར་སྤེལ' བྱེད་ཕྱོགས་ནི། སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་བོད་གསར་རྙིང་བསྡུར་བའི་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་བཙུགས་ཏེ། བོད་རྙིང་པ་ནི་བཀོས་བཀོལ་རྒྱུན་འཛིན་ལམ་ལུགས་ཡིན་པ་དང་། མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་དཀའ་སྡུག་མནར་གཅོད་ཚད་མེད་བཏང་བ། དམར་ཤོག་པའི་དབང་སྒྱུར་འོག་གི་བོད་གསར་བ་ནི་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པ་ཡིན་སྐོར་སྐུལ་སློང་དང་སློབ་གསོ་རྒྱག་པ། སྡེ་བའི་ནང་དཔེ་ཁང་བཙུགས་ནས་དམར་ཤོག་པའི་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་ཡིག དམར་ཤོག་སློབ་གསོའི་སྐོར་གྱི་དེབ་སྣ་ཚོགས་མཁོ་འདོན་གྱིས་སྡེ་བའི་ནང་གི་མང་ཚོགས་དང་སློབ་ཕྲུག ལས་བྱེད་ཚང་མར་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་འཇུག་པ། ཁྱིམ་ཚང་རེ་རེར་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་ཀྱི་པར་དང་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་རྒྱལ་དར་སྦྲད་དེ། ཁང་སྟེང་དུ་དར་དམར་བསྒྲེངས་འཛུགས་དང་ཁྱིམ་ནང་དུ་འདྲ་པར་སྒྲིག་བཤོམས་བྱེད་འཇུག་པ། དུས་ཆེན་དག་གི་སྐབས་སུ་དམར་ཤོག་པར་བསྟོད་བསྔགས་ཀྱི་གཞས་དང་བྲོ་འཁྲབ་བཅུག་སྟེ། མང་ཚོགས་ཀྱིས་དམར་ཤོག་པར་དགའ་མགུ་ཡོད་པའི་རྣམ་པ་སྟོན་འཇུག་པ་སོགས།

37 http://xzhtl.com/a/qiangjihuimin/qiangjihuiminjian-bao/2012/1025/2741.html

མདོར་ན་དམར་ཤོག་པར་དྲིན་གཟེ་བ་དང་དམར་ཤོག་པའི་ཁ་ལ་ཉན་པ། དམར་ཤོག་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ་བཅས་བྱེད་འཇུག་རྒྱུ་དེ་རེད། དཔེར་ན། གཞིས་ཀ་རྩེ་རྒྱལ་རྩེ་རྫོང་རི་ཞིང་ཞང་ཁོངས་གཏོགས་སྡེ་བ་ཞིག་གི་བཅའ་སྒྲོད་ལས་དོན་ རུ་ཁག་གིས། ཟླ་ ༣ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ ‘བོད་ལྗོངས་ཞིང་བྲན་ཁྲི་ཚོ་བཅྭ་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བའི་དུས་དྲན་ཉིན་མོ’ ཟེར་བ་སྲུང་བརྩི་བྱེད་བཅུག་སྟེ། ཞོགས་པའི་ཆུ་ཚོད་ ༩ བ་ཡས་མས་སུ་སྡེ་བའི་རྒན་རྒོན་དག་ཀུང་མ་ལུས་པར་སྡེ་མི་ཡོངས་རྫོགས་བཅན་གྱིས་སྡེ་དམངས་ལྷན་ཁང་དུ་བསྐོངས་ཏེ། རྒྱལ་དར་བསྒྲེངས་འཛུགས་བྱེད་བཅུག་ཡོད་པ་རེད། ད་དུང་བཅན་དྲག་འོག་རྒན་རྒོན་ཚོར་བོད་རླིང་པའི་དུས་སྐབས་སུ་གཉའ་གནོན་བཀྲུ་གཞོག་བྱས་ཚུལ་དང་། དམར་ཤོག་པས་བོད་ལ་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་འཚོ་བ་བསྐྲུན་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་བཅུག་ཡོད། མདོར་ན་དྲིལ་བསྒྲགས་དང་སྐུལ་སློང་གི་ཐབས་ལམ་སྣ་ཚོགས་སྤྱད་ནས་སྡེ་བའི་ནང་གི་བོད་མི་གཞོན་སྐྱེས་གཙོས་མང་ཚོགས་ཡོངས་བསླུ་འགུག་བྱ་རྒྱུ་དེ་རེད།

ལས་འགན་བཞི་བ་ ‘ཐུག་འགྱུར་ལམ་བུ་འཚོལ་བ’ ཞེས་པ་ནི། བྱ་བ་གསུམ་དང་(ལས་ཞུགས་དང་། སྨན་པ་བསྟེན་པ། སློབ་གྲྭར་ཞུགས་པ།) འགན་སྲུང་གཉིས། (སྤྱི་ཚོགས་འགན་སྲུང་དང་སྨན་བཅོས་འགན་སྲུང་།) ཤར་གཏོང་དྲུག (ལམ་ཤར་གཏོང་དང་། ཆུ་ཤར་གཏོང་། གློག་ཤར་གཏོང་། འཕྲིན་གཏོང་ཤར་གཏོང་། སྦྲག་སྲིད་ཤར་གཏོང་། རླུང་འཕྲིན་དང་བརྙན་འཕྲིན་ཤར་གཏོང་།) བདེ་སྡོད་ལས་གྲྭ་གཅིག(ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་ཀྱི་བདེ་སྡོད་ལས་གྲྭ) བཅས་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས། མང་ཚོགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཚོ་བ་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་བསྒྲགས་ཀྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ལས་གཞི་འདིའི་ཁེ་ཕན་མང་པོ་ཞིག་མང་ཚོགས་ལ་རག་གི་མེད་པར་སྡེ་བའི་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་དང་ལས་བྱེད་ཚོར་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། སྡེ་བའི་ནང་དམར་ཤོག་རྒྱ་སྐྱིད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཐད། “སྡེ་བའི་ནང་

གི་འཁྲོར་ཕྲུག་ལྡན་པའི་མི་རྣམས་དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་ནང་འཛུལ་ཞུགས་བྱེད་འཛུག་པ་དང་། སྤེ་བའི་ནང་གི་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྣམས་འཁྲོར་ཕྲུག་ཉུས་ལྡན་ཅན་དུ་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་པ། འཁྲོར་ཕྲུག་ལྡན་པའི་སྤེ་བའི་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྣམས་སྤེ་དམངས་ལྷན་ཁང་དང་སྤེ་བའི་དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་མགོ་བ་དང་ལས་བྱེད་བཅས་སུ་བསྐོ་བཞག་བྱེད་དགོས" ཞེས་པའི་དགོས་འདུན་གསལ་བོར་བཏོན་ཡོད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད། ལས་གཞི་འདི་དག་གི་ཁེ་ཕན་རག་པ་ལ་དང་ཐོག་དམར་ཤོག་ནང་ཞུགས་དགོས་པ་དང་། དམར་ཤོག་པའི་མགོ་ཁྲིད་ཀྱི་ཁ་ལ་ཉན་དེ་ "གོང་ས་མཆོག་ལ་མཆན་སྐྱད་དང་ཁ་བྲལ་ལ་ངོ་རྒོལ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་སྐབས། "གོང་ས་མཆོག་ལ་དད་གུས་ཡོད་མཁན་གྱི་མང་ཚོགས་རྣམས་ལ་འཚོ་གནས་ཐད་དབྱེ་འབྱེད་དང་གནོན་ཤུགས་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད།

ལས་འགན་ལྔ་བ་ 'དངོས་དོན་སྒྲུབ་སྟེ་གནད་དོན་སེལ་བ' ཞེས་པ་དེ་ནི་གཙོ་བོ་སྤེ་བའི་ནང་གི་ཉམས་ཐག་རིགས་ལ་དམིགས་ཏེ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་པའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་སེམས་འགྱུག་ཐབས་ཀྱི་ལས་གཞི་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཁ་ཕྱོགས་གཙོ་བོ་ 'རྒྱན་གྲས་གསུམ' སྟེ་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་རྒྱན་གྲས། སྤེ་བའི་ལས་བྱེད་རྒྱན་གྲས། སྤོན་ཐོན་ཅན་རྒྱན་གྲས་བཅས་གསུམ་དང་། དབུལ་ཐོངས་ཁྱིམ་ཚང་། དམའ་མཐའི་འགན་སྲུང་ཁྱིམ་ཚང་། ལྔ་སྐྱོང་ཁྱིམ་ཚང་། གནོད་འཚེ་ཐེབས་ཡུལ་མང་ཚོགས་ལ་ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་སྤེལ་བཞིན་ཡོད། དེའང་བོད་ཀྱི་ལོ་སར་གཙོས་དུས་ཆེན་ཁག་གི་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས། ལག་དངུལ་དང་ལེགས་སྐྱེས་སོགས་སྤྲོད་པའི་ལམ་ནས་མང་ཚོགས་ཀྱི་སེམས་འགྱུག་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་གོང་གསལ་མང་ཚོགས་དེ་རིགས་ནི་འཚོ་བའི་ཐད་ཏ་ཅང་དཀའ་ཁག་ཅན་གྱི་རིགས་ཡིན་སྐབས། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་ཅུང་ཙམ་སྤྲད་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀས་བཀོལ་

ལྟར་བེད་སྤྱོད་གཏོང་ཐུབ་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་བའི་ནང་གི་དཔུང་རྟགས་དམར་པོའི་རིགས་ཀུང་མང་ཆེ་བ་འཚོ་བར་དཀའ་ཁག་ཡོད་པའི་རྒྱན་རབས་དང་ཁྲིམ་ཚང་གི་ནང་མི་ཆགས་ཡོད། ཕྱིའི་ཚུལ་གྱི་ཐོག་ནས་མང་ཚོགས་ལ་རོགས་སྐྱོར་བྱེད་ཀྱིན་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་མངོན་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། དོན་གྱིས་དངུལ་ཞུང་ཙམ་བཏང་སྟེ་སྡེ་བའི་ཁྲིམ་ཚང་རེ་རེར་ལྟ་རྟོག་བཀག་སྡོམ་ཐད་ནུས་པ་ཆེན་པོ་འདོན་འདུག་གིན་ཡོད་པ་རེད། [38] གོང་གསལ་དེ་དག་ནི་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ལུལ་གྱི་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་སྤྱེལ་བཞིན་པའི་ལས་དོན་དག་རེད།

ཁ དགོན་པར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག

བོད་ལུལ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་དང་ཁ་བྲལ་ངོ་རྒོལ་སོགས་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ནི་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལྟེ་བ་ཡིན་པ་དང་། བོད་རིགས་དད་ལྡན་མང་ཚོགས་ཡོངས་ཀྱི་སེམས་ཀྱི་རྟེན་ས་ཡིན་སྟབས། དགོན་སྡེ་ཁག་གིས་བོད་མི་རིགས་གོང་བུ་གཅིག་སྒྱུར་དང་བོད་མིའི་ངོ་བོ་བརྟན་སྲུང་གི་ནུས་པ་ཐོན་གྱིན་ཡོད། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་མི་རིགས་རིག་གནས་ནི་ཁ་བྲལ་གྱི་ཉེན་ཁ་ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད་ལ། ཆོས་ལུགས་ནི་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་དབང་ལ་གནོད་པའི་དུག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་བས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་སྐད་ཡིག་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་རྩ་གཏོར་དང་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ངོ་བོ་རྒྱ་བསྒྱུར་བྱེད་ཐབས་སུ། ནམ་རྒྱུན་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་དམིགས་བསལ་དྲག་གནོན་བཀག་སྡོམ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་“གོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་ནི་སྤྲུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྣམ་སྤྲུལ་དུ་ངོས་འཛིན་གྱིས་དད་གུས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། དགོན་

38 http://www.china-embassy.org/chn/zt/zgxz/t912021.htm

སྡེ་ཁག་གི་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་ལ་མཚོན་ན་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོར་རིམ་པར་བརྒྱུད་འོང་བའི་བླ་སློབ་ཀྱི་དམ་ཚིག་འབྲེལ་བ་ཡོད་སྟབས། སོ་སོའི་འདི་ཕྱི་གཉིས་ཀྱི་སྐྱབས་གནས་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ནི་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་དབང་ལ་གནོད་པའི་དགྲ་བོ་ངོ་མ་ཞིག་དང་བོད་ཁ་བྲལ་བའི་སྟོབས་ཤུགས་གཅིག་ལ་བརྩིས་ནས། ད་ལྟའི་བར་ཟམ་མ་ཆད་པར་དགོན་སྡེ་ཁག་ནང་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྣ་ཚོགས་སྤེལ་ཏེ་སྤྱི་ཡོངས་ནས་ལྟ་རྟོག་བཀག་སྡོམ་ནན་མོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

དགོན་པར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག་གིས་དགོན་པའི་ནང་བཀག་སྡོམ་ལྟ་རྟོག་གི་ལས་གཞི་སྣ་ཚོགས་ཤིག་སྤེལ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ལས་གཞི་དེའི་གྲས་ཀྱི་ལས་དོན་གཙོ་བོ་ཁག་ཅིག་ནི་ ‘འཛུགས་བསྐྲུན་དྲུག’(དགོན་པའི་ནང་དོ་དམ་སྒྲིམ་གཞི་འཛུགས་པ་དང་། དམར་ཤོག་རྩ་འཛུགས། མགོ་ཁྲིད་དཔུང་ཁག་འཛུགས་པ། ལས་བྱེད་དཔུང་སྡེ་འཛུགས་པ། དོ་དམ་ཁུངས་པ་འཛུགས་པ། དོ་དམ་ལམ་ལུགས་འཛུགས་པ།)དང་། ‘གཅིག་བྱས་པ་དྲུག’(གྲྭ་བཙུན་ཞིག་ལ་གྲོགས་པོ་སྒྲིག་པ། གྲྭ་ཤག་གཅིག་ལ་འཚམས་འདྲིར་བསྐྱོད་པ། དོན་དངོས་གཅིག་སྒྲུབ་པ། ཡིག་ཚགས་གཅིག་བཟོ་བ། རྒྱུན་གཏན་གྱི་འབྲེལ་ལམ་གཅིག་གཉེར་བ། སྒྲིག་གཞི་གཅིག་བཟོ་བ།) ‘ཡོད་དགོས་པ་དགུ’ (དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་རིམ་པའི་བར་ཡོད་པ། རྒྱལ་དར་ཡོད། ལམ་ཡོད་པ། ཆུ་ཡོད་པ། གློག་ཡོད་པ། རླུང་བརྙན་འཕྲིན་ཡོད་པ། གློག་བརྙན་ཡོད་པ། དཔེ་མཛོད་ཡོད་པ།) སོགས་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་གོང་གསལ་ལས་དོན་འདི་དག་ལ་ ‘དགོན་པར་ཕན་པ་དང་གྲྭ་པར་ཕན་པའི’ སྲིད་ཇུས་ཞེས་སྒྲོག་གིན་ཡོད། དོན་གྱིས་སྲིད་ཇུས་འདི་དག་སྤེལ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་དང་མོས་རང་དབང་དང་སློབ་གཉེར་ཐད་གནོད་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། དགོན་སྡེ་ཁག་གི་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒོ་རྣམས་ལ་བཀག་སྡོམ་ཆེན་པོ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཁོ་ཚོས་བཙན་གྱིས་དགོན་པའི་འདུ་ཁང་དང་གྲྭ་ཤག་

དག་གི་སྙིང་རྒྱལ་དར་བསྐྲེངས་འཛུགས་དང་། འདུ་ཁང་གི་ལྷ་རྟེན་ཆོས་གསུམ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་ཚོའི་པར་བཞམས་ཏེ་པར་གྱི་སྣང་ལ་ཁ་བཏགས་གཡོགས་དགོས། གལ་སྲིད་པར་གྱི་སྣང་ལ་ཁ་བཏགས་མ་གཡོགས་ཚེ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ལ་ངོས་འཛིན་གྱིས་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་འདྲ་བཟུང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དགོན་པའི་ནང་དམར་ཤོག་པའི་རྩ་འཛུགས་བཙུགས་ཏེ། དམར་ཤོག་སྲིད་ཇུས་དང་ལྷ་གྲུབ། རྒྱ་ཡིག་སོགས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་འཇུག་པ་དང་། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་སྲིད་ཇུས་སྐོར་གྱི་དཔེ་མཛོད་བཙུགས་ཏེ་དམར་ཤོག་པའི་ཆེ་བ་བརྗོད་པའི་དེབ་ཀློག་འཇུག་གིན་ཡོད། དེར་མ་ཟད། དགོན་པའི་གྲྭ་ཞག་རེ་རེའི་ནང་བསྟན་འཕྲིན་དང་ཀློག་བསྟན་སོགས་གོ་སྒྲིག་གིས་ལྷ་ཏུ་འཇུག་གིན་ཡོད། ཐར་བ་དོན་གཉེར་གནང་མཁན་གྲྭ་བཙུན་སེར་མོ་བ་ཞིག་ལ་མཆོན་ན། འདི་དག་ནི་སོ་སོའི་ཆོས་སློབ་གཉེར་དང་ཉམས་ལེན་གྱི་བར་ཆད་ཁོ་ནར་གྱུར་ཡོད། དེ་ལྟར་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ལམ་ལུགས་རྩ་གཏོར་གཏོང་བཞིན་ཡོད།

དེ་བཞིན། དགོན་པར་བཅའ་སྲོད་ལས་བྱེད་དག་གིས་གྲྭ་ཞག་དང་གྲྭ་བཙུན་རེ་རེ་བཞིན་ཐོ་འགོད་ཀྱིས་ཡིག་ཆགས་བཟོ་དགོས་པ་དང་། གྲྭ་བ་རེ་རེར་འདྲི་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་ནས་ཁོ་ཚོའི་གནས་ཚུལ་དང་མི་ཚེ་རྒྱབ་ལྗོངས་ཞིབ་རྟོགས་བྱས་ཏེ། དམར་གཞུང་གི་ཁ་ལ་ཉན་ཞིང་བེད་སྤྱོད་ཐུབ་པའི་གྲྭ་བཙུན་དག་ལ་དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཁེ་ཕན་སྤྲད་དེ་གྲོགས་པོ་སྒྲིག་རྗེས། དུས་རྒྱུན་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་ལམ་བཙུགས་ཏེ་དགོན་པའི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་རྣམས་གསང་བའི་ཐོག་ནས་མཁོ་སྤྲོད་བྱེད་འཇུག་གིན་ཡོད། དེ་བཞིན། སྔར་ཡོད་ཀྱི་དགོན་པའི་འཛིན་སྐྱོང་གིས་མཆོན་པའི་ཆོས་སློབ་གཉེར་གྱི་ལམ་སྲོལ་མཐའ་དག་རྩ་གཏོར་བཏང་སྟེ། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་དགོས་མཁོ་ལྟར་དགོན་པའི་ནང་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞི་སྣ་ཚོགས་བཟོས་ནས། བླ་མ་བསྟེན་ཕྱོགས་དང་སློབ་གཉེར་གྱི་

ཕྱུག་ལེན་ཆ་ཚང་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀའ་མངགས་ལྟར་སྒྲུབ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན། ༢༠༡༣ ལོའི་ཟླ་ ༩ པར་ལྷ་ས་ཁུལ་དུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་གྲྭ་བཙུན་གྱི་རིག་གནས་ཚོད་རྒྱུགས་ཟེར་བ་བླངས་ཏེ། དགོན་པའི་གྲྭ་བཙུན་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ཡན་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་བཙུགས་རྗེས། གྲྭ་བཙུན་དེ་དག་གི་ཆ་སྙོམས་རིག་གནས་ཆུ་ཚད་ནི་སློབ་ཆུང་དང་སློབ་འབྲིང་གི་གནས་ཚད་ལ་སླེབས་ཙམ་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། གྲྭ་བཙུན་རྣམས་བོད་ཡིག་དང་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་མཁས་ནའང་རྒྱ་ཡིག་མི་ཤེས་ཚེ་ཡིག་རྫོངས་པའི་གྲས་སུ་རྒྱུག་གིན་ཡོད། འདི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་བརྩི་མཐོང་སྤྱོད་ཀྱིན་མེད་པ་བསྟན་ཡོད།[39]

དེར་མ་ཟད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་སྒྲིག་དེ་དག་སྤྱད་དེ་གྲྭ་བཙུན་རྣམས་ཀྱི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་བཀག་སྡོམ་ནན་མོ་བྱས་ཡོད། ལྷག་པར་སློབ་གཉེར་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཞན་པའི་དགོན་པ་ཆུང་གྲས་ཁག་གི་གྲྭ་བཙུན་རྣམས། མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་བཤད་གྲྭ་དང་སྒྲུབ་གྲྭ་ཆེན་པོ་ཁག་ནང་སློབ་གཉེར་དང་ཉམས་ལེན་ཆེད་བསྐྱོད་རྒྱུར་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཏེ། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་དུ་ཕྱིན་ཚེ་དེ་བདག་གྲྭ་བཙུན་གྱི་ནང་མིར་ཆད་གཅོད་གནོན་ཤུགས་སྤྱོད་པ་དང་། གྲྭ་བཙུན་རང་ཟླ་འགའ་ཤས་རིང་རྒྱལ་གཅེས་ཆོས་གཅེས་སློབ་གསོར་ཞུགས་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད། གྲྭ་བཙུན་རྣམས་རང་དགར་དགོན་པའི་ཕྱི་རུ་འགྲོ་བསྐྱོད་མི་ཆོག་པ་བཟོས་ཡོད། ཕྱི་ལོག་ཏུ་འགྲོ་དགོས་ཚེ་ཉིན་ ༣ གྱི་དུས་ཡུན་ལ་དགོན་པར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག་ལ་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས་པ་དང་། ཉིན་ ༡༥ ཡན་གྱི་དུས་ཡུན་ལ་དགོན་པ་གནས་ཡུལ་ཞང་གི་ཞང་གཙོ་དང་དམར་ཤོག་མགོ་གཙོ་ལ་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས། ཟླ་བ་ ༡ ཡན་གྱི་དུས་ཡུན་ལ་རྫོང་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་ཁང་དང་རྒྱལ་

39 http://www.tibet.cn/gc/jd/201401/t20140108_1965482_1.html

ཁབ་བདེ་འཛུགས་ལས་ཁུངས་ལ་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། ད་དུང་འགྲོ་ལུགས་དེ་དག་སྒྲུབ་པར་དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད། དགོངས་ཞུ་སྤྲད་རྗེས་རྒྱ་གཞུང་འབྲེལ་ཡོད་ནས་སྣང་མེད་དུ་གཡུགས་ཏེ་དུས་ཚོད་ནར་འགྱངས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ཕར་གནས་ལུགས་རྒྱུ་མཚན་བཤད་ན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉེས་པ་བཀལ་ནས་ཆད་གཅོད་ནན་མོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད།[40] འདི་ནི་མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་འགྲོ་བསྐྱོད་རང་དབང་དང་ཆོས་དད་རང་དབང་། སློབ་གཉེར་གྱི་ཐོབ་ཐང་བཅས་རྫོག་རོལ་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

གཞན་ཡང་། དགོན་པའི་ནང་བཅའ་སྒྲིག་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་ལས་བྱེད་རྣམས་ནི་སྤྱི་བར་བཅའ་སྒྲིག་ལས་བྱེད་དང་བསྡུར་ན་གནམ་ས་ལྟ་བུའི་ཁྱད་པར་ཆེན་པོ་ཡོད། སྤྱི་བར་བཅའ་སྒྲིག་ལས་བྱེད་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་སྤྱིར་བཏང་གི་ལས་བྱེད་རྐྱང་ཡིན་ལ། དགོན་པར་བཅའ་སྒྲིག་ལས་བྱེད་དག་ནི་གོ་གནས་དང་དབང་ཤུགས་མཐོན་པོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་དག་ཆགས་ཡོད། དཔེར་ན། འབྲས་སྤུངས་དགོན་པར་བཅའ་སྒྲིག་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་རུ་གཙོ་གཞོན་པ་ནི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་མགོ་གཙོ་གཞོན་པ་ཝུ་ཅིན་ཧྥའེ་(武金辉)དང་། རུ་གཙོ་གཞོན་པ་གཞན་གཅིག་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གྲོས་མགོ་གཙོ་གཞོན་པ་དང་ལྗོངས་ཆོས་ལུགས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་འགན་འཛིན་བློ་བཟང་འཇིགས་མེད། དགོན་པར་བཅའ་སྒྲིག་ཁྲིམས་ལུགས་དྲིལ་བསྒྲགས་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་ཚན་ཁག་གི་ཚན་གཙོ་ནི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་མགོ་གཙོ་གཞོན་པ་རྡོ་རྗེ་ཚེ་རིང་དང་། ཚན་གཙོ་གཞོན་པ་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་མགོ་གཙོ་གཞོན་པ་བློ་བཟང་

40 http://highpeakspureearth.com/2013/%E5%94%AF%E8%89%B2%EF%BC%9A%E6%98%8C%E9%83%BD%EF%BC%9A%E4%BA%94%E6%98%9F%E7%BA%A2%E6%97%97%E6%8F%92%E6%BB%A1%E5%AF%BA%E9%99%A2%E4%B8%8E%E4%B9%A1%E6%9D%91/?lang=zh-hans

འཛིགས་མེད་བཅས་ཡིན་པ་དང་།[41] སེ་ར་དགོན་པར་བཅའ་སྒྲིག་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་རུ་གཙོ་ནི། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་རྒྱུན་ལས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་དམར་ཤོག་ཚན་པའི་དྲུང་ཆེ་གཞོན་པ་ཉི་མ་ཚེ་རིང་དང་། རུ་གཙོ་གཞོན་པ་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གྲོས་མགོ་གཙོ་གཞོན་པ་ལིག་ཆིན་ཧྭའེ་(刘庆慧)དང་།[42] བཅས་ཡིན་པ་རེད། གོང་གསལ་དགོན་སྡེ་གཉིས་ནང་ལས་བྱེད་གོ་སྒྲིག་བྱེད་སྟངས་འདི་ལས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་དམིགས་བསལ་བཀག་སྡོམ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་བཞིན་པ་གསལ་བོར་མངོན་ཡོད། དགོན་པ་ཁག་ནང་བཅའ་སྒྲིག་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་ལས་བྱེད་ལས་གཞན་ད་དུང་། དགོན་པའི་དོ་དམ་ལྷན་ཁང་། མངགས་གཏོང་ཁང་གི་ཉེན་རྟོག་པ། མེ་ཐོན་རུ་དཔུང་གི་དམག་མི་སོགས་ཀྱིས་རོགས་འདེགས་ལྟ་རྟོགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།[43]

རྒྱ་གཞུང་གིས་ ‘སྒྲོན་གཏོང་ལེགས་བསྒྲོན་རྨང་བརྟན་དམངས་ཕན’ ཟེར་བའི་ལས་བྱེད་ཁྲི་སྟོང་མང་པོ་བོད་ཁུལ་གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་སྡེ་བ་དང་དགོན་པའི་ནང་བཅའ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་དེ་ནི། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཏེ་མང་ཚོགས་ཕྱིན་ཡོངས་ནས་ཕྱུག་འགྱུར་གྱི་ལམ་དུ་བསྐྱོད་པར་ཞབས་ཞུ་སྒྲུབ་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། བཅའ་སྒྲིག་ལས་བྱེད་ཀྱི་ལས་འགན་གོ་སྒྲིག་དང་ལག་བསྟར་གྱི་རིམ་པར་དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་སྐབས། དེ་ནི་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བར་ཞབས་ཞུ་སྒྲུབ་ཐབས་ཁོ་ན་ཞིག་མ་ཡིན་པར། གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་སྲ་བརྟན་དང་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་རྒྱ་སྐྱེད། སྤྱི་ཚོགས་ཏིལ་པོ་ཞིབ་ཚགས་པོའི་དྲ་མིག་ཅན་རྣམ་པར་བགར་ཐོག ཁྲིམས་

41 http://hk.plm.org.cn/gnews/2011225/2011225224495.html
42 http://hk.plm.org.cn/gnews/2011225/2011225224495.html
43 http://hk.plm.org.cn/gnews/2012215/2012215257588.html

སྒྲིག་དང་ལམ་སྲོལ་རབ་དང་རིམ་པ་མང་པོ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ། ཁྱོན་ཡོངས་ནས་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་གཙུན་སྡོམ་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྒྲིག་གིན་པའི་ 'འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས' དང་ 'ཁྲིམས་སྐྱོང་སྤྱི་ཚོགས' ཟེར་བའི་ནང་དོན་ངོ་མ་དེ་ཆགས་ཡོད། བོད་ནང་ས་བྱེ་ཞི་རྒོལ་ཆེན་མོའི་མཚོན་པའི་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ཞི་བའི་སྐད་འབོད་ངོ་རྒོལ་རིམ་པར་འབྱུང་བཞིན་པ་དང་། ད་ལྟའི་བར་བྱུང་མ་མྱོང་བའི་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱི་ཞི་རྒོལ་ཟོན་ཆེན་པོ་འབྱུང་བཞིན་པ་དག་གི་གཞི་རྩ་ཡང་། མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱིས་བོད་ས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་གཙུན་སྡོམ་གྱི་སྲིད་ཇུས་འདིར་ཐུག་ཡོད།

གསུམ། བཅའ་སྡོད་ལས་བྱེད་དང་དམངས་འཚོ་འགྲོ་གྲོན།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་སྤྱི་ཕྱིར་ལོ་གསུམ་རིང་སྤེ་བར་བཅའ་སྡོད་ལས་བྱེད་ཁྲི་ ༧ བཏང་ཡོད། ཁྱོན་ལས་དོན་རུ་ཁག་གྲངས་ ༥༩༨༩ བཀར་ཡོད།[44] ལས་བྱེད་རེར་ཟླ་རེར་ཟླ་ཕོག་རྒྱ་སྒོར་ ༩༣༨༧ ཡོད།[45] བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནས་ལས་བྱེད་རེར་ཉིན་རེར་འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་སྒོར་ ༡༠ དང་། ལས་ཁུངས་སོ་སོའི་ཉིན་རེར་འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་སྒོར་ ༥༠ 'བཅས་སྤྲད་ཡོད།[46] ཁྱོན་བསྡོམས་ལོ་གཅིག་གི་བཅའ་སྡོད་ལས་བྱེད་ཀྱི་ཕོགས་དང་འཚོ་བའི་ཁ་གསབ་འགྲོ་གྲོན་རྒྱ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་ ༢༣་༢༧ ལ་སླེབས་ཡོད། གཞན་ཡང་། སྤེ་བར་བཅའ་སྡོད་རུ་ཁག་དང་ལས་བྱེད། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་བཅས་ལ་ལོ་འཁོར་གཟེངས་བསྟོད་བྱ་དགའ་དངུལ་གྱི་ཐད་ནས། གཅིག བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡོངས་སུ་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག ༥༩༨༩ ཡོད་པའི་གྲས་ནས།

44 http://cpc.people.com.cn/n/2015/0227/c64387-26605729.html

45 http://leaders.people.com.cn/n/2013/0621/c178291-21922003.html

46 http://www1.xzmy.edu.cn/qjhm/contentlist?dept_id=27&column_id=688&column_type=1&per=1&url=list2

རྭ་ཁག་ ༢༧༠༠ ལ་རྫོང་རིམ་པའི་སློན་ཐོན་དང་། དེའི་གྲས་ནས་རྭ་ཁག་ ༡༣༥༠ ཁུལ་རིམ་པའི་སློན་ཐོན། དེའི་གྲས་ནས་རྭ་ཁག་ ༨༤༠ ལྗོངས་རིམ་པའི་སློན་ཐོན་བཅས་ཀྱི་བྱ་དགའ་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད། གཉིས། བཅའ་སྲོད་ལས་བྱེད་མི་སྣ་གྲངས་ ༢༡༤༠༠ ཡོད་པའི་ནང་ནས། མི་ ༡༠༨༠༠ རྫོང་རིམ་པའི་སློན་ཐོན་དང་། དེའི་གྲས་ནས་མི་ ༥༩༥༠ ཁུལ་རིམ་པའི་སློན་ཐོན། དེའི་གྲས་ནས་མི་ ༢༧༣༠ ལྗོངས་ཆེན་རིམ་པའི་སློན་ཐོན་བཅས་ཀྱི་བྱ་དགའ་སྤྲད་ཡོད། གསུམ། བཅའ་སྲོད་ལས་དོན་རྭ་ཁག་གོ་སྒྲིག་ལས་ཁུངས་ ༩༢༢༨ ཡོད་པའི་གྲས་ནས། ལས་ཁུངས་ ༡༠༠༠ ལ་རྫོང་རིམ་པའི་སློན་ཐོན་དང་། དེའི་གྲས་ནས་ལས་ཁུངས་ ༥༠༠ ལ་ཁུལ་རིམ་པའི་སློན་ཐོན། དེའི་གྲས་ནས་ལས་ཁུངས་ ༢༨༠ ལྗོངས་རིམ་པའི་སློན་ཐོན་བཅས་ཀྱི་རིམ་པ་ལྟར་བྱ་དགའ་སྤྲད་ཡོད། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་སྨར་ཁམས་རྫོང་ལ་མཚོན་ན། སློན་ཐོན་བཅའ་སྲོད་ལས་དོན་རྭ་ཁག་རེར་བྱ་དགའ་སྒོར་ ༩༠༠༠ དང་། སློན་ཐོན་ལས་བྱེད་རེར་བྱ་དགའ་སྒོར་ ༡༠༠༠ ། སློ་ཐོན་ལས་ཁུངས་རེར་བྱ་དགའ་སྒོར་ ༥༠༠༠ བཅས་སྤྲད་ཡོད། [47] ཁྲིན་བསྒོམས་ལོ་གཅིག་གི་སྲིད་གཞུང་རིམ་པ་ལྔའི་བྱ་དགའ་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི ༥༧༩༤་༥ ལ་སླེབས་ཡོད། གཞན། དམངས་འཚོའི་འགྲོ་གྲོན་ཐད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱིས་ལས་དོན་རྭ་ཁག་རེར་དམངས་འཚོའི་རྣམ་གྲངས་ཆེད་སྒོར་ཁྲི་ ༡༠ དང་། འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཁུངས་སོ་སོ་ནས་སྒོར་ཁྲི་ ༥ རེ་སྤྲད་ཡོད།[48] ཁྲིན་བསྒོམས་ལོ་གཅིག་ནང་སྤྱི་བ་ཡོངས་ལ་དམངས་འཚོའི་འགྲོ་གྲོན་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་ ༨༤༩༨༠ བཏང་ཡོད་པ་རེད། གོང་གསལ་འགྲོ་གྲོན་རིགས་བསྒོམས་རྩིས་བརྒྱབ་པ་ཡིན་ན། སྤྱིའི་འགྲོ་གྲོན་ལས་མང་ཚོགས་ཀྱི་དམངས་འཚོའི་ཐད་བརྒྱ་ཆ་ ༢༢་༣ མ་གཏོགས་གཏོང་གི་མེད། དེ་འཕྲོས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༧༧་༧ ནི་བརྟན་བརླིང་

47 http://www.xzmk.gov.cn/cgyw_2304/201412/t20141231_56730.htm
48 http://www1.xzmy.edu.cn/qjhm/contentlist?dept_id=27&column_id=688&column_type=1&per=1&url=list2

ལས་དོན་སྒྲུབ་མཁན་ལས་བྱེད་དག་ཐད་ལ་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ནམ་རྒྱུན་བོད་ཁུལ་དུ་རོགས་དངུལ་ཕོན་ཆེན་བཏང་སྟེ། བོད་མི་རྣམས་ཀྱི་འཚོ་གནས་དང་ཤེས་ཡོན་དང་འཕྲོད་བསྟེན། སློབ་ཞུགས་དང་ལས་ཞུགས་སོགས་ཐད། དམིགས་བསལ་ལྟ་སྐྱོང་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐོར་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་གི་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་དང་། བོད་དོན་སྐོར་གྱི་རྒྱབ་ཤ་དཀར་པོའི་དེབ་སོགས་བཏོན་ཏེ་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དྲིལ་བསྒྲགས་དེ་དག་གི་རྐྱེན་པས་རྒྱ་རིགས་མང་ཚོགས་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་ནི་བོད་མི་རིགས་ལ་དྲིན་ཆེན་པོ་ཡིན་པའི་འཁྲུལ་ཤེས་སྐྱེས་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་དུ་བཏང་བའི་དངུལ་འབོར་དེ་རིགས་དོན་དམ་ལས་གཞི་རྣམ་གྲངས་ཅི་འདྲ་ཞིག་དང་། བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཀྱི་མི་སྡེ་ཚོགས་པ་ག་འདྲ་ཞིག་གི་སྣང་ལ་གཏོང་གིན་ཡོད་མེད་དང་། མ་དངུལ་དེ་དག་གཏོང་ལུགས་འགྲོ་སྟངས་ག་འདྲ་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་ཐད། ད་ལྟའི་བར་བོད་རིགས་མང་ཚོགས་གཙོས་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་ཅིག་རྒྱག་སྲོང་མེད། མ་གཞི་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་འབོར་ཞིབ་བཤེར་ཚུན་གྱི་གྲངས་འབོར་མཐའ་དག་ཡིད་རྟོན་རུང་བ་ཞིག་མེད་པ་རེད། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཁོ་ནའི་ཆེད་འཆར་འགོད་བྱས་པའི་གྲངས་འབོར་གྱི་འཕྲབ་སྟོན་འབའ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་རྨང་གཞིའི་འཛུགས་བསྐྲུན་ཟེར་བའི་འཕོད་ཆིག་འོག བོད་ཁུལ་དུ་གནམ་ཐང་དང་ལྕགས་ལམ། གཞུང་ལམ་གྱི་དྲ་བ་བཟོས་ཤིང་། བོད་ཀྱི་གཙང་པོ་མང་པོའི་སྟེང་ཆུ་རགས་གློག་ཁང་བརྒྱབ་སྟེ་གཏེར་ཁ་སྣ་ཚོགས་སྟོག་འདོན་དང་དབོར་འདྲེན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་དང་ངལ་རྩོལ་བ་ཕོན་ཆེན་པོ་བོད་ནང་མངགས་གཏོང་གིས། བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་རང་ནས་ཀྱང་བོད་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་སུ་བསྒྱུར་ཏེ། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་འཚོ་བའི་ཁེ་ཕན་ཚོད་

ཧམ་འཕྲོག་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་དག་གྲངས་འབོར་རྣམས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསང་བར་བཅིས་ཏེ་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཡོངས་བསྒྲགས་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་མ་ཟད། མང་ཚོགས་ལ་བསླུ་བྲིད་གཏོང་ཐབས་སུ་སྲིད་གཞུང་དང་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་ཁ་ཕན་ལ་དམིགས་ཏེ་གྲངས་འབོར་འཕྲི་སྐྱོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྐབས། ཚད་ཐུབ་ཀྱི་གྲངས་འབོར་རྒྱུ་ཆ་ཞིག་རག་རྒྱུ་ནི་ཧ་ཅང་ཁག་པོ་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། གོང་གསལ་གྱི་རྒྱ་གཞུང་གྲངས་འབོར་གཞིར་བཟུང་ ‘སྤྱི་བར་བཅའ་སྡོད་ལས་དོན་རུ་ཁག’ གི་ལས་གཞིའི་ཁྲོད་ཀྱི་དམར་ཤོག་ལས་བྱེད་དང་མི་དམངས་མང་ཚོགས་བར་གྱི་ཁེ་གྱོང་གི་གཤིབ་བསྡུར་གྲངས་འབོར་འདི་ལས་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་དུ་རྩོགས་དངུལ་འབོར་ཆེན་གཏོང་བཞིན་པར་སྒྲོག་པའི་འགྲོ་གྲོན་དེ་དག གཙོ་ཆེ་བ་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྤྱོད་ཀྱིན་མེད་པར། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གཞུང་གིས་བོད་མི་དམངས་ལ་དྲག་ནོན་དབང་བསྒྱུར་བྱེད་ཆེད་དང་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཚོའི་ཁེ་ཕན་ཆེད་སྤྱོད་ཀྱིན་པ་གསལ་པོ་རྟོགས་ཆེད་ཟུར་ཙམ་དཔེ་མཚོན་གྱི་ཆེད་དུ་བཀོད་པའོ། །

བཞི་པ། དམར་ཤོག་ལམ་ཕྱོགས་སློབ་གསོ།

རྒྱ་ནག་ནི་འཛམ་གླིང་སྟེང་མི་གྲངས་ཆེས་མང་བའི་དམར་ཤོག་སྲིད་དབང་སྒེར་འཛིན་གྱི་གཞུང་དེ་ཆགས་ཡོད། ཨུ་རུ་སུ་དམར་པོ་འཁོར་བཤིག་ཕྱིན་རྗེས་འཛམ་གླིང་སྟེང་དམངས་གཙོའི་རླབས་རྒྱུན་གསར་བ་ཞིག་མཆེད་དེ། དམར་ཤོག་སྲིད་གཞུང་མང་པོ་ཞིག་སྔ་རྗེས་སུ་དམངས་གཙོའི་ལམ་ལ་ཞུགས་ཡོད། དེ་བཞིན། འཛམ་གླིང་གི་ཆབ་སྲིད་པ་མང་པོ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་དཔལ་འབྱོར་གནས་བབས་ཡར་རྒྱས་ཕྱིན་པ་དང་བསྟུན་ནས། རང་བཞིན་གྱིས་དམངས་གཙོའི་ལམ་དུ་འགྱུར་བ་འཕེལ་ངེས་པའི་ཚོད་བགམ་དང་རེ་བ་བཅུག་ཡོད།[1] དེར་མ་ཟད། འདས་པའི་ལོ་ངོ་ ༦༥ ལྷག་གི་དུས་ཡུན་ནང་བོད་དང་ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན། ལྷོ་སོག་བཅས་ཀྱི་མི་རིགས་རང་དབང་འཐབ་རྩོད་ངོ་རྒོལ་དང་། རྒྱ་རིགས་མང་ཚོགས་ཀྱི་དམངས་གཙོ་རྩོད་ལེན་སོགས། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགུལ་རབ་དང་རིམ་པ་བྱུང་དང་བྱུང་བཞིན་ཡོད། ད་དུང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་དཀའ་རྙོག་མུ་མཐུད་ཡོང་གིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་འཛམ་གླིང་སྤྱི་འགྲོས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་ཞིང་། མི་དམངས་ཀྱི་འདོད་འདུན་དང་རྒྱབ་འགལ་ཏུ་གྱུར་བའི་གཅིག་སྟུད་སྒེར་གཅོད་སྲིད་དབང་ད་ལྟའི་བར་མུ་མཐུད་རྒྱུན་སྐྱོང་བྱས་ཡོད། སྲིད་ཇུས་དེར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་རང་ངོས་ནས། “ཀྲུང་གོའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས” ཞེས་སྒྲོག་གིན་ཡོད་ལ། ལམ་ལུགས་དེའི་སྙུ་གུ་འབུས་ས་དང་རྩ་བ་བརྟེན་ས་ནི་དམར་ཤོག་པའི་“མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས” ཟེར་བ་དེ་ཆགས་ཡོད།

1 http://www.bbc.co.uk/zhongwen/simp/mobile/focus_on_china/2012/09/120903_cr_chinese_political_party.shtml

རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་དམར་ཤོག་པའི་ “མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས” སྲིད་ཇུས་ནི། འཐབ་ན་མི་རྒྱལ་བ་མེད་པའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ནོར་མཛོད་ཅིག་ཏུ་བསྔགས་བཞིན་ཡོད། དོན་གྱིས་སྲིད་ཇུས་དེར་ཁྲིམས་དང་ཀུན་སྤྱོད་ཀྱི་ཚད་གཞི་གང་ཡང་མེད། དེའི་ཚད་གཞི་ནི་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ལས་འགུལ་ཡིན། དེ་བས་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཁྲིད་སྲིད་ཇུར་དེར་ “མང་ཚོགས་ལས་འགུལ” ཞེས་འབོད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ནི་མང་ཚོགས་བེད་སྤྱད་ནས་མང་ཚོགས་ནང་ཁུལ་ཕན་ཚུན་འཐབ་བརྩོད་བྱེད་བཅུག་སྟེ། (མགོ་ཁྲིད་དང་ལས་བྱེད་བར་འཐབ་རྩོད། དགེ་རྒན་དང་སློབ་མ་བར་འཐབ་རྩོད། ཕ་མ་དང་བུ་ཕྲུག་བར་འཐབ་རྩོད་བཅས་བྱེད་པ།) སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོ་མི་ཕན་ཚུན་བར་ཡིད་ཆེས་བློ་འགེལ་མེད་པའི་འཇིགས་དངངས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ཅིག་བསྐྲུན་པ་བརྒྱུད་ནས། དམར་ཤོག་རང་ཉིད་ཀྱི་སྲིད་དབང་རྒྱུན་སྐྱོང་ལ་འཕྲད་བཞིན་པའི་དཀའ་ངོག་སེལ་ཐབས་བྱས་ཏེ། སུ་མཐུད་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཧྲིལ་པོར་དམ་དྲག་སྡངས་འཛིན་དང་མི་དམངས་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན།

དེ་བཞིན། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་ཡིག་ཆ་ཁག་མང་པོའི་ནང་། “མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས” ནི་ “རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པས་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་གསར་བརྗེ་དང་འཛུགས་སྐྲུན་ཁྲིད་ཕྱོགས་སྟོམ་བྱས་པའི་ཉམས་མྱོང་དང་། མཱོ་ཙེ་ཏུང་གི་བསམ་བློའི་རྣམ་ཤེས་གསོན་པོར་གནས་བྱེད་ཀྱི་རྨང་གཞིའི་གྲས་ཀྱི་གཅིག་ཡིན།”[2] ཞེས། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་གཞི་རྩའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ཕྱོགས་དང་ལས་དོན་བྱེད་ཕྱོགས་ཡིན་པ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད།

དེང་སྐབས་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐད་ལ་ ‘རྒྱ་ནག་ནི་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་རྒྱལ་

2 http://cpc.people.com.cn/GB/64156/64157/4418490.html

ཁབ་ཅིག་ཡིན’[3] སྐོར་ཤུགས་ཆེན་པོས་སྒྲོག་གིན་ཡོད། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་ཁྲིམས་མཐུན་ངོ་བོའི་གཞི་འཛིན་ས་ <<རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས>> ཞེས་པ་དེ་ཆགས་ཡོད། འོན་ཀྱང་། རྩ་ཁྲིམས་ནང་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཟེར་བའི་ཚིག་འབྲུ་གཅིག་ཀྱང་ཁ་གསལ་བཀོད་མེད་པ་རེད། དེ་བས། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་ཀྱི་ངོས་ཐད་ནས་བཤད་ནའང་། ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ནི་ཁྲིམས་མཐུན་ངོ་བོ་ལྡན་པའི་སྲིད་ཇུས་ཤིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བྱ་ཐབས་བྲལ་ཡོད།

‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ སྲིད་ཇུས་ཀྱི་ཁུངས་དང་རྒྱབ་བརྟེན་ས་ནི། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་སོ་སོ་ཁྲིམས་མཐུན་དུ་སྒྲོག་བྱེད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ‘རྩ་ཁྲིམས’ དང་ ‘བཅའ་ཁྲིམས’ མ་ཡིན་པར། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་ ‘སྒྲིག་ཡིག’ ཆགས་ཡོད། འདི་ལས་གནད་དོན་གཉིས་གསལ་སྟོན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། གཅིག་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས་གཞི་རྩར་འཛིན་གྱི་མེད་པར། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ལ་དབང་སྒྱུར་གྱིན་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་ནི་ <<རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རྩ་ཁྲིམས>> ཞེས་པ་དེ་ནི། མི་དམངས་ཀྱི་ཁྲིམས་མཐུན་ཁེ་དབང་སྲུང་སྐྱོང་ཆེད་མ་ཡིན་པར། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྣང་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ངོ་བོར་དྲིལ་སྒྲོག་གི་ཡོ་བྱད་ཙམ་ཡིན་པ་དེ་རེད། དེ་བས་རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་སྲིད་ཇུས་མཐའ་དག་ནི་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་ངོ་བོ་གང་ཡང་མེད་པར། བསླུ་བྲིད་དང་དྲག་གནོན་ལ་བརྟེན་པའི་སྒེར་གཅོད་དབང་བསྒྱུར་འབའ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

3 http://politics.people.com.cn/GB/7015702.html

གཅིག མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་དང་ཐ་སྙད་བྱུང་རིམ།

ཀ སྲིད་ཇུས་བྱུང་རིམ།

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པས་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་དང་། བོད། ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན། ལྷོ་སོག་པོ་བཅས་ལ་གཅིག་སྒྱུར་དབང་བསྒྱུར་བྱས་ཏེ། <<རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ>> ཟེར་བའི་སྲིད་དབང་བཙུགས་ནས་ལོ་ ༥༥ དང་། རྒྱ་ནག་སྐྱམ་སར་དམར་ཤོག་ཚོགས་པ་བཙུགས་ནས་ལོ་ ༩༤ ལྷག་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། སྲིད་དོན་དབྱེ་ཞིབ་པ་ཁག་ཅིག་གིས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་དབང་འཐབ་རྩོད་ལོ་རྒྱུས་རྗེས་པོ་དུས་རིམ་བཞི་རུ་དབྱེ་བཞིན་ཡོད་དེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༡ ནས་ ༡༩༤༣ བར་རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་དུས་རིམ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༣ ནས་ ༡༩༧༦ བར་མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་དུས་རིམ། ༡༩༧༦ ནས་ ༡༩༩༣ བར་དམར་ཤོག་དབང་གྲགས་ཅན་རྗེས་མའི་དུས་རིམ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༣ ནས་ད་ལྟའི་བར་ནི་དམར་ཤོག་མི་རིགས་རིང་ལུགས་པའི་དུས་རིམ་བཅས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།[4]

'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ནི་མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་དུས་རིམ་མགོ་ཚུགས་པ་དང་བསྟུན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན། མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་སྲིད་དབང་སྲེར་འཛིན་གྱི་འཐབ་རྩོད་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད། མང་ཚོགས་བེད་སྤྱོད་དེ་སྲེར་གྱི་དབང་ཆ་སྲ་བརྟན་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་སྟངས་འཛིན་བྱེད་པའི་ལས་འགུལ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཐབས་ཇུས་ཤིག་ཡིན། དེའང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༧ ལོར་རྒྱ་ནག་གོ་གུང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་གསར་བརྗེ་ཆེན་མོ་ཟེར་བ་ཕམ་ཉེས་བྱུང་རྗེས། རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་

4 https://zh.wikipedia.org/wiki/%E4%B8%AD%E5%9B%B-D%E5%85%B1%E4%BA%A7%E5%85%9A

དམར་ཤོག་གིས་ ‘སྟོན་བསྡུ་འོས་ལངས’ དང་ ‘ནན་ཁྲང་འོས་ལངས’ ཀྱིས་མཚོན་པའི་དྲག་པོའི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགྱུལ་བསྟུད་མར་བསླངས་ཏེ། དམར་དམག་གསར་འཛུགས་ཀྱིས་དཔུང་ཤུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་པའི་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས། དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ན་ཚབས་རིམ་པར་འབྱུར་མགོ་བརྩམས། ‘དམར་ཤོག་པས་ཡོད་ཚད་ལ་སྣེ་འཁྲིད’ དགོས་མིན་ཐད། མའོ་དང་ཀྲུའུ་ཏའེ་གཉིས་ཀྱིས་བར་སྐབས་དེའི་དམར་དམག་གཙོ་ཤུགས་ ‘བཞི་ཞིང་དམར་དམག་དཔུང་སྡེ་བཞི་པའི’ དཔོན་གནས་འཐབ་རྩོད་བྱས་ཏེ། མཐར་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༢༩ ལོའི་ཀུའུ་ཐེན་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་མའོ་ལ་གཙོ་ཤུགས་དམག་དཔུང་གི་ ‘དམར་སྲིད་དམག’ གསུམ་གཅིག་སྤྱུད་དཔོན་གནས་ཐོབ་རྗེས། མའོ་ཡིས་དམར་དམག་གི་གསར་བརྗེ་ལག་བསྟར་གྱི་ཆབ་སྲིད་འོས་འགན་ནི། “མང་ཚོགས་ཁྲིད་དྲིལ་བསྒྲུགས་དང་། མང་ཚོགས་རྩ་འཛུགས། མང་ཚོགས་དྲག་ཆས་ཅན་དུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་དེ་ཡིན” སྐོར་དང་། “གསར་བརྗེ་དམག་འཐབ་ནི་མང་ཚོགས་ཀྱི་དམག་འཐབ་ཡིན། མང་ཚོགས་སྐུལ་སློང་བྱས་ཆེ་ད་གཞིད་དམག་འཐབ་རྒྱག་ཐུབ་པ”[5] སོགས། མང་ཚོགས་དམག་འཐབ་ཁྲིད་བེད་སྤྱོད་དགོས་པའི་ལྟ་ཚུལ་བཏོན་པ་དེ་ནི། དམར་ཤོག་པའི་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐོག་མའི་ས་བོན་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༧ ལོར་ཡན་ཨན་དུ་ཚོགས་པའི་དམར་ཤོག་པའི་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་ཁྲིད་མའོ་དབང་ཆ་ཆེ་ཤོས་ཆགས་རྗེས། ཁོས་ “གཡས་ཐལ་མགོ་འདོགས་རིང་ལུགས”ཞེས་པའི་ཉེས་མིང་འོག ཨུ་རུ་སུ་དམར་པོའི་གཅིག་གྱུར་བཀོད་འདོམས་འོག་ཡོད་པའི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་པ་རྣམས་མེད་པ་བཟོ་མགོ་བརྩམས་ཤིང་། ལྷག་པར་དུ་༡༩༤༡ ལོར་འཛར་མན་ནྭ་ཅི་ཡིས་ཨུ་རུ་སུ་

5 http://www.cssn.cn/mkszy/mkszyzgh/201401/t20140116_945557.shtml

དམར་པོར་འཐབ་འཁྲུག་བསླངས་པའི་གོ་སྐབས་སྤྲད་ནས། ཕུང་སྙེན་གཙོས་རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་པ་རྣམས་རྩ་རྫོགས་དང་། ‘སྣར་ཁའི་སི་རིང་ལུགས་ཀུང་གོ་ཅན་དུ་བསྒྱུར་དགོས’ པའི་འབོད་ཚིག་འོག རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་ལས་ཕྱིར་ཕུད་དེ། ‘འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་དམར་ཤོག་སྲིད་དབང’ ཞེས་པར་མིང་བསྒྱུར་ཐོག ‘མའོ་ཏུང་གི་བསམ་བློ’ ཟེར་བ་ཁྱབ་བརྡལ་གཏོང་མགོ་བརྩམས་ཡོད། དུས་རིམ་འདིའི་ནང་རིམ་གྱིས་དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ རྩ་བ་ཚུགས་ཤིང་ཡལ་ག་རྒྱས།

‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་རྣ་རླབས་དངོས་སུ་འཕྱུར་བའི་དུས་རིམ་ནི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༢ ཟླ་ ༢ པའི་ནང་མའོ་ཡིས་སྐབས་དེའི་དབུས་དམར་ཤོག་སློབ་གྲྭའི་ནང་། ‘དག་ཟེར’ ཞེས་པའི་ལས་འགུལ་བརྩམས་ནས། ‘གསང་ཞུལ་བ།’ ‘ངོ་ལོག་པ།’ ‘གསར་བརྗེའི་དགྲ་བོ’ སོགས་ཀྱི་འབོད་ཚིག་བསྒྲགས་ཏེ། མའོ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྣེ་ཁྲིད་པའི་དམར་ཤོག་གསར་པའི་ཁེ་ཕན་སྲོག་ཤིང་ཏུ་འཛིན་དགོས་པ་དང་། ལས་བྱེད་དང་མང་ཚོགས་ཁྲིད་ཚོགས་སྡེ་ཆུང་དུ་བཟོ་མི་ཆོག་པ། མི་སྒེར་རིང་ལུགས་དང་རང་དབང་རིང་ལུགས་བྱེད་མི་ཆོག་པ། དམར་ཤོག་གསར་པའི་མགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་ཅི་གསུང་བཀའ་སྒྲུབ་དགོས་པའི་ཆབ་སྲིད་འཐབ་རྩོད་སྤེལ་ཡོད། དེ་ནི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་དངོས་སུ་མགོ་ཚུགས་པའི་གོམ་པ་དང་པོ་དེ་ཆགས་ཡོད།

ལས་འགུལ་དེའི་ཁྲིད་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་དང་ལས་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་རང་སྐྱོན་རང་བརྗོད་དགོས་པ་མ་ཟད། མང་ཚོགས་དཀྱུས་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མི་སྒེར་རང་ཉིད་ཀྱི་བསམ་པའི་དྲན་ཕྱོགས་དང་བྱ་སྤྱོད། རང་ཉིད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱབ་ལྗོངས་མཐའ་དག གསང་བ་དང་ལྷག་ལུས་ཤོར་མི་ཆོག་པར་གོང་རིམ་ལ་སྙན་སེང་བྱེད་བཅུག་རྗེས། བསྡུ་རུབ་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་ཁྲིད་ཀྱི་མང་ཚོགས་ནང་ཁུལ་གྱི་འགལ་བ་དང་། མི་

སྒེར་ཕན་ཚུན་གྱི་འགལ་བ་གཞིར་བཟུང་ནས། ཕན་ཚུན་བར་དགག་རྒྱག་ཐེར་འདོན་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། གཞི་རིམ་ལས་བྱེད་དང་མང་ཚོགས་ཁྲོད་ཚ་ཚ་འུར་འུར་བཟོས་རྗེས། <<ལྷན་ཨན་རིག་རྩེད་ཚོགས་འདུའི་སྙིང་གི་གཏམ་བཤད>> ཞེས་པ་སྤེལ་ནས། སྔོན་གྱི་གུང་ཁྲན་པ་དག་གི་གཏམ་བཤད་དང་རྩོམ་ཡིག་ནི་ 'ལུང་འཛིན་རིང་ལུགས' པ་ཡིན་པ་དང་། སྨྱུ་གུ་འཛིན་མཁན་དང་མེ་མདའ་འཛིན་མཁན་གཉིས་ཀར་དམ་དྲག་དགོས་པའི་བཀའ་རྒྱ་བཏང་ནས། རིག་རྩེད་ནི་དགག་རྒྱག་སྲུན་འབྲིན་གྱི་ལག་ཆ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏེ། ཕང་ཧྲེ་ལྷེ་གཙོས་དབང་ཆ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ཁ་གཏད་མི་སྣ་དག་ལ། 'གཡོན་རྒོལ' ལ་རྫོགས་འདེགས་དང་། 'ནང་རྫུལ་བ' སོགས་ཀྱི་ཉེས་མིང་འཐོག་ཚར་གཅོད་བྱས་ཏེ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༣ ཟླ་ ༣ པར་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་ཤོག་ཚབ་སྲིད་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུས་འཛོམས་ཚོགས་འདུའི་སྙིང་། དམར་ཤོག་དབང་ཤུགས་ཀྱི་སློག་སྙིང་བསྐྱར་བཟོ་བརྒྱབས་ཏེ། རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་ཤོག་སྤྱི་ཁྱབ་དྲུང་ཆེའི་གོ་གནས་མར་ཕབ་ནས། དམར་སྲིད་དམག་གསུམ་གཅིག་སྒྱུར་གྱི་གཙོ་འཛིན་ཞེས་པའི་གོ་གནས་གསར་བཟོ་བརྒྱུད། མའོ་རང་ཉིད་གོ་གནས་དེར་བསྡད་ནས་མི་སྒེར་དང་མོས་ཀྱི་སྲིད་ཇུས་སྤེལ་ཏེ། མའོ་ནི་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་བློའི་འདུ་ཤེས་ཁྲོད་ཀྱི་ཆེས་བླ་ན་མེད་པའི་སྟོན་པའམ་དཀོན་མཆོག་གི་གོ་གནས་སུ་བཞེངས་སྐྱུན་བྱས། སྐབས་དེར་ 'མའོ་གཙོ་འཛིན་ཁྲི་ལོ་ནས་ཁྲི་ལོར་བརྟན་པར་ཤོག' ཅེས་པའི་ཁ་གཡང་འདིས་རྒྱ་ནག་སྐམ་ས་ཆེན་པོའི་གནམ་ས་འགེངས་བར་བྱས་པ་མ་ཟད། མའོ་ཡི་ཕྱུང་པོ་ད་ལྟའི་ཆར་ཡང་ཤེལ་སྒྲོམ་ནང་གཏེར་དུ་ཉར་ཡོད། འདི་དག་ནི་དམར་ཤོག་པའི་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' དེ་མའོ་ཅེ་ཏུང་གི་བསམ་བློ་གསོན་པོར་གནས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དེ་ཡིན།

རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་པའི་ཡབ་ཆེན་དུ་བརྩི་བའི་ཁླར་སླར་ཁའེ་སི་དང་ཨེན་ཁའེ་སི་

གཉིས། རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་པ་དག་གིས་བརྩམས་པའི་ཆད་འཛིན་བྱ་སའི་ལྟ་གྲུབ་ཀྱི་བརྩམས་ཆོས་དག་གི་ཁྲོད་དུ། ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཟེར་བའི་སྲིད་ཇུས་ཤིག་བཙལ་ནས་རྙེད་རྒྱུ་མེད་པ་རེད། དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ནི་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གཞུང་གིས་བཟོད་ཀྱིན་པའི་ ‘རྒྱ་ནག་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས’ ཀྱི་རྒྱབ་བརྟེན་ས་ཁོ་ན་དེ་ཡིན། མའོ་ཡིས་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་འདི་སྤྲད་ནས། ཐོག་མའི་ ‘དག་ཐེར་ལས་འགུལ’ ནས་ ‘གཡས་རྒོལ་ལས་འགུལ’ དང་། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཟེར་བ་གསར་དུ་བཙུགས་རྗེས་ཀྱི་ ‘བསམ་བློའི་བཅོས་བསྒྱུར་ལས་འགུལ’ ནས་ ‘གསུམ་རྒོལ་དང་ལྔ་རྒོལ་ལས་འགུལ’ ‘མི་དམངས་སྤྱི་ཁང་ལས་འགུལ’ ‘མཆོངས་སྐྱོད་ཆེན་མོའི་ལས་འགུལ’ ‘སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་བཅོས་བསྒྱུར་ལས་འགུལ’། མཐར་མང་ཚོགས་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་རྩེར་སོན་པའི་ ‘འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་མོའི་ལས་འགུལ’ བཅས་སྤྱི་ཕྱིར་ཟམ་མ་ཆད་པར་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ལས་འགུལ་རིམ་པར་སྤེལ་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་འཐོར་བཤིག་གིས་གཙོས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་བབ་ལ་ཁ་གཏད་དང་། དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་གྱི་དབང་ཤུགས་འཐབ་རྩོད་ཆེ་མ་ཆུང་གསུམ། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་ཚོགས་དཀའ་ངྙོག་མཐའ་དག་ལ་གདོང་ལེན་གྱིས། མའོ་རང་ཉིད་ཀྱི་མི་ཚེ་མཇུག་མ་རྫོགས་པར་དུ་སྲིད་དབང་སྐྱེར་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་དམར་ཤོག་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ནི་ “འཐབ་ན་མི་རྒྱལ་བ་མེད་པའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ནོར་མཛོད” ཡིན་ཞེས་པའི་སྙིང་སྟོབས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དེ་ཡིན།

མའོ་ཙེ་ཏུང་འདས་པའི་རྗེས་སུའང་དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཟེར་

བའི་སྲིད་ཇུས་དེར་གཞི་རྩའི་ཐད་ནས་འགྱུར་བ་གང་ཡང་ཕྱིན་མེད་པར། དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་གསར་རྙིང་རིམ་པ་སོ་སོའི་སྐྱེར་གྱི་ཆབ་སྲིད་འབོད་ཚིག་རེའི་འོག་རྒྱུན་བསྲིངས་བྱས་ཡོད་མོད། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་གྱི་རྣམ་པ་དེ། འདས་པའི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་འགའི་རིང་བལྟས་ས་ལྟོས་འཛོག་གིས་ཉུང་ཙམ་ཞི་འཇགས་སུ་གྱུར་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཞི་ཅིན་ཕིན་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་ཆེས་མཐོའི་དབང་འཛིན་པ་ཆགས་པའི་རྗེས། བསྐྱར་དུ་དམར་ཤོག་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་སློབ་གསོ་དང་ལག་བསྟར་བྱེད་སྒོ་ཟེར་བའི་འབོད་ཚིག་བསྒྲགས་ཏེ། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་ཞིག་གི་མགོ་བརྩམས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ‘སྡིག་དང་སྦྲང་མར་མཉམ་རྡུང’ ཞེས་རྡུལ་སྲུངས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས། དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ནང་ཁྲུལ་དབང་ཆ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཞིག་ཀྱང་འགྲོ་བཞིན་ཡོད།

ཁ ཐ་སྙད་བྱུང་རིམ།

རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་རིང་ལུགས་པའི་ཡབ་ཆེན་ལྷ་བུར་འབོད་པའི་མར་ཁའེ་སི་དང་ཨིན་ཁའེ་སི་གཙོས། རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་རིང་ལུགས་པ་དག་གིས་བརྩམས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་རྩ་འཛིན་དེབ་དང་ཡིག་ཆ་ཁག་གི་ནང་། ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཟེར་བའི་སྲིད་དོན་ཐ་སྙད་འདི་གསལ་མེད་པ་རེད། ཐ་སྙད་འདི་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པ་དག་གིས་གསར་གཏོད་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྲེལ་བརྗོད་དང་། ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་སུ་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ལག་བསྟར་བྱེད་མཁན་ནི་མའོ་ཙེ་ཏུང་ཡིན།

མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ་ཐོག་དང་པོར་སླེབས་སྟངས་ནི། རྒྱ་ནག་གོ་མིན་ཚོགས་པ་དང་དམར་ཤོག་ཚོགས་པ་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་གསར་རྗེ་ཆེན་མོ་ཟེར་བ

ཕམ་ཉེས་བྱུང་རྗེས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༡ ཟླ་ ༧ པར་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་དྲུག་པའི་སྙིང་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ <<ཆབ་སྲིད་ཐག་གཅོད་ཡིག་ཆ>> ཞེས་པའི་ནང་། "དམར་ཤོག་པའི་སྤྱིའི་ལམ་ཕྱོགས་ནི་མང་ཚོགས་བློ་འགུག་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན།" ཞེས་དང་། ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ བའི་ནང་སྐབས་དེའི་དམར་ཤོག་མགོ་ཁྲིད་གཙོ་བོ་ལིས་ལིས་སླན་(李立三)ཀྱིས་ཧྲང་སུའུ་ས་ཁུལ་གྱི་འགན་ཁུར་མི་སྣར་གླེང་མོལ་སྐབས། "སྤྱིའི་ཆ་ནས་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་བརྩོད་ལེན་འོག ཧུར་བརྩོན་ཆེན་པོས་སློ་ནས་གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་དགོས།" ཅེས་བརྗོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༣༩ ལོའི་ཟླ་ ༩ བའི་ཚེས་ ༢༡ ཉིན། ཀྲུག་ཨན་ལའེ(周恩来)དང་། ལིས་ལིས་སླན། ཁྲིན་ཡུས་བཅས་ཀྱིས་མཇུབ་སྟོན་འོག་བྲིས་པའི་ <<རྒྱ་དམར་དབུས་གཞུང་གིས་དམར་དམག་དཔུང་སྡེ་བཞིའི་འཐབ་ཁུལ་མགོ་ཁྲིད་ལྷན་ཚོགས་ལ་སྤྲིངས་པའི་མཇུབ་སྟོན་ཡི་གེ>> (ཟླ་དགུ་བའི་སྤྲིངས་ཡིག) ནང་དུ། "དམར་དམག་དང་མང་ཚོགས" བར་གྱི་གནད་དོན་གླེང་སྐབས། "དངུལ་བསྡུ་རུབ་སྐབས་མང་ཚོགས་རྩ་འཛུགས་བྱས་ཏེ་སྒྲུབ་དགོས། དམར་དམག་རྐྱང་པའི་ངོས་ནས་སྒྲུབ་མི་རུང་།"[6] "ཚུར་འཁྱོག་པའི་ས་གནས་ཕྱུག་བདག་གི་ནོར་མཛོད་ནི་དམར་དམག་གི་འཚོ་རྟེན་གྱི་འབྱུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཡིན། ཡིན་ནའང་། ངེས་པར་དུ་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་བརྒྱུད་དགོས།" ཞེས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། ལོ་དེའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༢ པའི་ནང་། མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་ <<དམར་དམག་དཔུང་སྡེ་བཞི་པའི་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་དགུ་པའི་གཏན་འབེབས>> ཀྱི་ཁྲོད། "ལས་དོན་ཡོད་ཚད་དམར་ཤོག་པའི་དཔྱད་བསྡུར་དང་ཐག་གཅོད་བྱས་རྗེས། ད་གཟོད་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་སྤྱད་ནས་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས།" ཞེས་བརྗོད་ཡོད།[7] འདི་ནི་དམར་ཤོག་པའི་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས'

6 http://www.simm.cas.cn/dqyd/qzlx/qzlx_hdjx/201308/P020130822335836158473.pdf

7 http://theory.people.com.cn/n/2013/0711/c40531-22164347.html

ཟེར་བའི་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཐོག་མའི་ཡོངས་ཁྱུངས་ཡིག་ཆ་དག་ཆགས་ཡོད།

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ཚོགས་ཆེན་དང་པོ་ནས་དྲུག་པའི་བར། སྤྱ་ཕྱིར་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་པས་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ ༦ བཟོས་ཡོད། དེ་དག་ཆ་ཚང་རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་པའི་སྣེ་ཁྲིད་འོག་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ཞིག་རེད། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་དེ་དག་ནང་དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཞེས་པའི་ཚིག་འདི་ཁ་གསལ་པོ་བཀོད་མེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༣ ལོར་རྒྱ་ནག་ནང་རྒྱལ་སྤྱིའི་དམར་ཤོག་སྒྲིག་འཛུགས་འཐོར་བཞིག་གྲུབ་རྗེས། མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་གཙོ་བོར་ཟེན་བྲིས་སུ་བཏབས་ཞིང་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ <<འགོ་ཁྲིད་བྱེད་ཐབས་ཐད་ཀྱི་གནད་དོན་འགའ>> ཞེས་པའི་ཡིག་ཆའི་ནང་། “དམར་ཤོག་གི་དངོས་ཡོད་ལས་དོན་མཐའ་དག་ཁྲིད་ཡང་དག་པའི་འགོ་ཁྲིད་བྱེད་པར། ངེས་པར་དུ་མང་ཚོགས་ཁྲོད་ནས་འོང་བ་དང་མང་ཚོགས་ཁྲོད་བསྐྱོད་དགོས”[8] ཞེས་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་ངོ་བོར་འགྲེལ་ཡོད་པ་དང་། ༡༩༤༥ ལོར་མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་སྣེ་ཁྲིད་པའི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བདུན་པའི་སྐྱེང་བསྐྱར་ཏུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ནང་། དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ཐ་སྙད་དངོས་སུ་བཀོད་དེ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ནའང་། མའོ་ཡི་བསམ་བློ་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཡོངས་ཀྱི་བསམ་བློའི་མཛུབ་སྟོན་ཏུ་གཏན་འབེབས་དང་སྦྲགས། དམར་ཤོག་དང་མང་ཚོགས་དབར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་གནད་དོན་ཐད་ནས་ཤུགས་ཆེན་པོ་གླེང་ཡོད།[9]

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པས་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དབང་བསྒྱུར་གྱིས། རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པའི་སྲིད་དབང་བཙུགས་རྗེས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༦ ཟླ་ ༩

8 http://library.fjnu.edu.cn/picture/article/155/c7/93/4d336ec-c440489f6a6a605165275/afab21da-1435-471b-9fe8-ac4be2cb228d.pdf

9 http://news.xinhuanet.com/ziliao/2003-09/27/content_1103387.htm

པའི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བརྒྱད་པའི་སྐྱེང་། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ནང་“ངེས་པར་དུ་དམར་ཤོག་པའི་ལས་དོན་ཁྲིད་ཀྱི་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་སྲུ་མཐུད་དང་སྤེལ་གཏོང་དགོས།” ཞེས་བཀོད་ཡོད། དེ་ནི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ དམར་ཤོག་པའི་གཞི་རྩའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་སུ་ངོས་འཛིན་ཐོག ཐ་སྙད་ཆ་ཚང་དམར་ཤོག་པའི་སྒྲིག་ཡིག་ནང་དངོས་སུ་བཀོད་པ་ཐོག་མ་དེ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེ་སྔའི་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ཁག་གི་ནང་ ‘མང་ཚོགས’ དང་ ‘མི་དམངས་མང་ཚོགས’ སོགས་སྤྱད་ནས། དམར་ཤོག་དང་མང་ཚོགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་འགྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་བཅུའི་རིག་གསར་དུས་སྐབས་སུ་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ནུས་མེད་དུ་གྱུར་ཏེ། མའོ་སྐྱེར་གྱི་བཀའ་མངགས་ཁོ་ན་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་ཐག་གཅོད་དབང་ཚད་ཆགས་སྐབས། ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱང་རང་བཞིན་གྱིས་གོ་མེད་ཚོར་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད།

ཡིན་ནའང་། མའོ་འདས་རྗེས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ནི་ “མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་བསམ་བློ་གསོན་པོར་གནས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་གྲས་ཀྱི་གཅིག”[10] ཏུ་གདན་འབེབས་ཀྱིས། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ཁག་ནང་རིམ་པས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ སྲིད་ཇུས་ཤུགས་ཆེན་པོའི་གསལ་འདོན་དང་། དམར་ཤོག་པའི་གཞི་རྩའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལམ་ཕྱོགས་སུ་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༡ ཟླ་ ༦ པའི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་སྐབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚོགས་འདུའི་སྐྱེང་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ <<རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ཚུན་གྱི་དམར་ཤོག་གི་ལོ་རྒྱུས་གནད་དོན་འགའི་ཐད་ཀྱི་གཏན་འབེབས>> ནང་། “ཡོད་ཚད་དམངས་ཀྱི་ཆེད། ཡོད་ཚད་དམངས་ལ་བརྟེན། མང་ཚོགས་ཁྲིད་ནས་འོང་

10 http://library.fjnu.edu.cn/picture/article/155/c7/93/4d336ec-c440489f6a6a605165275/afab21da-1435-471b-9fe8-ac4be2cb228d.pdf

པ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་པ།”[11] ཞེས་སྤྱར་གྱི་མའོ་ཡི་ཚིག་རྐང་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་བསྐྱར་དུ་ཚིག་རྐང་གཉིས་གསར་སྣོན་གྱིས་འགྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༢ ཟླ་ ༩ པར་ཧུ་ཡའོ་པང་གིས་སྐུ་ཁྲིད་པའི་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བཅུ་གཉིས་པའི་སྟེང་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་བསྐྱར་བཟོའི་སྐབས། “དམར་ཤོག་གིས་གུང་བྲན་རིང་ལུགས་བསམ་བློས་མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གསོ་གཏོང་རྒྱུ་རྒྱུན་འཛིངས་དགོས་པ་མ་ཟད། རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་དོན་ཁྲིད་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དང་། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ། དམར་ཤོག་གི་ཡང་དག་པའི་ལངས་ཕྱོགས་དེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་རང་འགུལ་བྱ་སྤྱོད་དུ་བསྒྱུར་དགོས།”[12] ཞེས་བཀོད་དེ། ཚིག་རྐང་མཐའ་མ་དེ་གསར་སྣོན་དང་སྒྲུགས། “མང་ཚོགས་ཁྲིད་ནས་འོང་བ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་པ” ཞེས་པའི་མའོ་ཡི་འགྲེལ་བརྗོད་ཚིག་རྐང་གཉིས་མེད་པར་བཟོས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ ཟླ་ ༡༠ པར་ཅང་ཙེ་མིན་གྱིས་སྐུ་ཁྲིད་པའི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ཚོགས་ཆེན་བཅུ་བཞི་པའི་སྟེང་། དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་བསྐྱར་བཅོས་སྐབས་ “རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་དོན་ཁྲིད་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དང་། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་ནས་འོང་བ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་པ། དམར་ཤོག་གི་ཡང་དག་པའི་ལངས་ཕྱོགས་དེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་རང་འགུལ་བྱ་སྤྱོད་དུ་བསྒྱུར་དགོས།”[13] ཞེས། སྤྱར་ཧྲིན་གྱི་སྐབས་སུ་དོར་ཟིན་པའི་མའོ་ཡི་ཚིག་རྐང་གཉིས་ཀྱང་བསྐྱར་བསྣན་གྱིས་དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག་ནང་བཀོད་དེ། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་གཞི་རྩའི་སྲིད་ཇུས་ལམ་ཕྱོགས་སུ་གཏན་ལ་ཕབ། དེའི་རྗེས་ནས་ད་ལྟའི་ཞི་ཅིན་ཕིན་གྱི་བར་འགྱུར་

11 http://news.xinhuanet.com/ziliao/2002-03/04/content_2543544_6.htm
12 http://news.xinhuanet.com/ziliao/2002-03/04/content_2558860.htm
13 http://baike.baidu.com/view/6850587.htm

བ་གང་ཡང་མ་ཐེབས་པར་རྒྱུན་བསྲིངས་བྱས་ཡོད། འདི་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་སའི་ <<དམར་ཤོག་སྒྲིག་ཡིག>> ཁྲོད་ཀྱི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་སྤྱིའི་བྱུང་རིམ་རེད།

གཉིས། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་གོ་དོན།

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པས་ནམ་རྒྱུན་ ‘རྒྱ་ནག་གི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པ’ ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་འདིའི་འོག རྒྱ་དམར་གཞུང་གི་སྲིད་ཇུས་མཐའ་དག་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་དང་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་འཛམ་གླིང་ཡོངས་ཁྱབ་རིན་ཐང་གིས་མཚོན་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་སྒྲིག་དང་། སྲིད་དོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་གང་ལའང་ལྟོས་མི་དགོས་པར། སྲིད་དབང་སྙེར་འཛིན་གྱི་སྐབས་བབས་དགོས་མཁོ་ལྟར་འགྲེལ་བཤད་བསྒྱུར་ཏེ། གཞི་འཛིན་ས་གང་ཡང་མེད་པར་མང་ཚོགས་མགོ་སྐོངས་ཞིང་འཁྲུག་ཏུ་འཇུག་ཐབས་ཞིག་རེད།

‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་གོ་དོན་ངོས་འཛིན་ཚུལ་ཡང་དེ་བཞིན་ཡིན། དམར་ཤོག་པའི་སྐབས་བབས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དགོས་མཁོ་ལྟར་འགྲེལ་བཤད་སྣ་ཚོགས་ཞིག་རྒྱག་གིན་ཡོད། ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ དེ་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་ངོ་བོར་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་ཐོག་མར་འགྲེལ་བརྒྱག་མཁན་ནི་མའོ་ཙེ་ཏུང་ཡིན་ལ། ཁོའི་རྩོམ་ཡིག་ཁག་གི་ནང་ཐོག་དང་པོར་ ‘མི་དམངས’ དང་། ‘དམངས་ཚོགས’ ‘མང་ཚོགས’ ‘མི་དམངས་མང་ཚོགས’ སོགས། ཐ་སྙད་འདྲ་མིན་སྣ་ཚོགས་ཞིག་བཀོད་སྤྱོད་བྱས་ནས་དམར་ཤོག་དང་མང་ཚོགས་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་གླེང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་འབྲེལ་བཤད་བསྒྱུར་སྟངས་ནི། “དེ་དག་གི་གོ་དོན་ཕན་ཚུན་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པ་དང་། དེ་དག་ཚང་མའི་བསྟན་དོན་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ཆབ་སྲིད་དབུ་ཁྲིད་ལ་

སྲུང་སྐྱོབ་དང་། མི་དམངས་གསར་བརྗེ་ལས་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་མི་དམངས་སྤྱི་བྱིངས་ལ་གོ་བཞིན་ཡོད།”[14] ཅེས་པ་འདི་རེད། འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་སྟངས་འདི་ལས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཞེས་པའི་ ‘མང་ཚོགས’ ཀྱི་ཁྲིད་དུ། རྒྱལ་ཁབ་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་མི་དམངས་སྤྱི་བྱིངས་ཚུད་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་གསལ་པོར་བསྟན་ཡོད། ཁོ་ཚོས་བརྗོད་ཀྱིན་པ་ནི་དམར་ཤོག་པའི་དབུ་ཁྲིད་དང་གསར་བརྗེ་ལས་དོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་མཁན་ཁོ་ན་སྟེ། དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་དང་དམར་ཤོག་ཚོགས་པར་ཁེ་ཕན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་མང་ཚོགས་དེར་གོ་བཞིན་ཡོད།

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ སྲིད་ཇུས་ཀྱི་གོ་དོན་ཐད། མའོ་ཙེ་ཏུང་གིས་ཐོག་མར་འགྲེལ་བཤད་འདི་ལྟར་བརྒྱབ་ཡོད། “མང་ཚོགས་ཁྲིད་ནས་འོང་བ། མང་ཚོགས་ཁྲིད་བསྐྱོད་པ” ཞེས་པའི་དོན་ནི། “ཁ་འཐོར་དང་མ་ལག་མི་ལྡན་པའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ཕྱོགས་བསྡུས་བྱས་ཏེ། ཞིབ་འཇུག་བརྒྱུད་ཕྱོགས་བསྡུས་ཀྱིས་མ་ལག་ལྡན་པའི་བསམ་ཚུལ་བཟོས་རྗེས། ཡང་བསྐྱར་ཕྱིར་མང་ཚོགས་ཁྲིད་སོང་སྟེ་དྲིལ་བསྒྲགས་འགྲེལ་བརྗོད་ཀྱིས་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་དུ་བསྒྱུར་ནས། མང་ཚོགས་ཁྲིད་རྒྱུན་སྐྱོང་དང་ལག་ལེན་བྱེད་འཇུག་དགོས་པ་མ་ཟད། མང་ཚོགས་ཀྱི་ལག་ལེན་དངོས་ཁྲིད་བསམ་ཚུལ་རྣམས་ཡང་དག་ཡིན་མིན་ཚོད་ལྟ་བྱེད་དགོས། དེ་རྗེས་ཡང་བསྐྱར་མང་ཚོགས་ཁྲིད་ནས་ཕྱོགས་བསྡུས་བྱས་ཏེ། བསྐྱར་དུ་མང་ཚོགས་ཁྲིད་རྒྱུན་སྐྱོང་བྱེད་འཇུག་དགོས། དེ་ལྟར་མཐའ་མ་ཆད་པར་ཡང་སྐོར་བསྐྱར་སྐོར་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡིན།”[15] ཞེས་བརྗོད་ཡོད། མའོ་ཡི་འགྲེལ་བཤད་འདིའི་གོ་དོན་མདོར་བསྡུས་ན། མང་ཚོགས་བེད་སྤྱོད་དེ་མི་དམངས་ལ་འཐབ་བརྩོད་བསྒྱུར་བཀོལ་བྱ་དགོས་པ་དེ་རེད། འདི་ལ་ཕྱོགས་གཉིས་ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་མི་དམངས་ཁྲིད་དམར་

14 **民主与法制时报/2013 年/8 月/5 日/第010 版**
15 http://theory.people.com.cn/n/2013/0708/c49150-22111756.html

ཤོག་སྐྲེར་གཙོད་པའི་ཁེ་ཕན་དང་འཆམ་པའི་བསམ་ཚུལ་རྣམས་ཕྱོགས་བསྡུས་ཀྱིས་ཁྲིམས་དང་སྲིད་སྲོལ་གྱི་ངོ་བོར་བཟོས་རྗེས། མི་དམངས་ཁྲོད་ལག་བསྟར་བྱེད་བཅུག་སྟེ་དམར་ཤོག་པར་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་རྨང་གཞི་བསྒྲུན་རྒྱུ་དེ་རེད། གཉིས་ནི་མི་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་དམར་ཤོག་པ་དང་དམར་ཤོག་པའི་བསླུ་བྲིད་འོག་རྗེས་སུ་འབྲངས་མཁན་མང་ཚོགས་བེད་སྤྱོད་དེ། མི་དམངས་སྤྱི་བྱིངས་ལ་འཐབ་རྩོད་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་རྟེལ་པོར་དྲག་གནོན་སྟངས་འཛིན་བྱ་རྒྱུ་བཅས་རེད།

རྒྱ་རིགས་ཆབ་སྲིད་དཔྱད་བརྗོད་པ་ཀྲང་སྟན་ཡུས་ལྷན་གྱིས་ཀྲང་། "མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཟེར་བ་ནི་མང་ཚོགས་བསྐྱོད་ཀྱིན་པའི་ལམ་མ་ཡིན་པར། གུང་ཁྲན་དམར་ཤོག་བསྐྱོད་པའི་ལམ་ཡིན།" ཞེས་དང་། "གུང་བྲན་དམར་ཤོག་པའི་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ནི། དམངས་ཚོགས་ཁྲོད་རྒྱབ་སྐྱོར་འཚོལ་རྒྱུ་དེ་རེད། འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ད་ལྟའི་གནས་བབས་ཀྱིས་དམར་ཤོག་པའི་རྒྱབ་སྐྱོར་འཚོལ་ཕྱོགས་ཐབས་ལམ་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། གུང་བྲན་དམར་ཤོག་གིས་'དྲག་སྤྱོད་' (དག་ཐེར་ལས་འགུལ་དང་ས་ཞིང་བཅོས་བསྒྱུར་ལས་འགུལ་སོགས་དྲག་པོའི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་སྣ་ཚོགས།) དང་ 'རྫུན་གཏམ' (འཛར་འགོག སྲིད་དབང་སྐྲེར་འཛིན་ལ་ངོ་རྒོལ། དམངས་གཙོ་རང་དབང་སོགས་དྲིལ་བསྒྲགས་འབོད་ཚིག) 'བསླུ་འཁྲིད' (ས་ཞིང་བགོ་འགྲེམས། འཕྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་སྲིད་དབང་གསར་འཛུགས་སོགས་སྐབས་བབས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས།) བཅས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་རག་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། འདི་ནི་མའོ་ཙེ་ཏུང་དང་དམར་ཤོག་པ་བསྐྱོད་ཀྱིན་པའི་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ནང་དོན་རེད།" ཅེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།[16]

16 http://tw.epochtimes.com/gb/14/2/2/n4073925.htm%E5%BC%A0%E4%B8%89%E4%B8%80%E8%A8%80-%E5%85%B1%E4%BA%A7%E5%85%9A%E7%9A%84%E7%BE%A4%E4%BC%97%E8%B7%AF%E7%BA%BF.html

ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ཡོངས་གྲགས་ཐོག་སྒྲོག་གིན་པའི་དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་གོ་དོན་ཆ་ཚང་ནི། “དམར་ཤོག་པའི་སོ་སོའི་ལས་དོན་ཁྲོད་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ལག་བསྟར་བྱ་དགོས། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དང་། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ། མང་ཚོགས་ཁྲོད་ནས་འོང་བ། མང་ཚོགས་ཁྲོད་བསྐྱོད་པ། དམར་ཤོག་པའི་ཡང་དག་ལངས་ཕྱོགས་དེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་རང་འགུལ་བྱ་སྤྱོད་དུ་བསྒྱུར་དགོས།” ཞེས་པ་འདི་རེད། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་འབྲེལ་ཡོད་ཤེས་ལྡན་པ་དག་གིས་ ‘ཡོད་ཚད་གཉིས’ དང་ ‘འགྲོ་འོང་གཉིས’ སུ་དབྱེ་ནས། “ཡོད་ཚད་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་གཞི་རྩའི་ལངས་ཕྱོགས་ཀྱི་གནད་དོན་དང་། འགྲོ་འོང་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་གཞི་རྩའི་ཐབས་ལམ་གྱི་གནད་དོན”[17]བཅས་སུ་འགྲེལ་གྱིན་ཡོད།

རྒྱ་དམར་དབུས་སྲིད་ཇུས་ཉམས་ཞིབ་ཁང་གི་ཚིག་ཧྲོན་ཧུང་(邱敦红)གིས། “གཞི་རྩའི་ལངས་ཕྱོགས་གནད་དོན་ནི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་རྣམ་འགྱུར་དང་། བསམ་བློའི་འདུ་ཤེས། རིན་ཐང་ལྟ་བ་བཅས་ཀྱི་གནད་དོན་ཡིན། གཞི་རྩའི་ཐབས་ལམ་གནད་དོན་ནི་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་གསར་བརྗེ་དང་འཛུགས་སྐྲུན། བཅོས་སྒྱུར་བཅས་ཀྱི་དུས་རིམ་ནང་ལག་བསྟར་ཁྲོད་གཏན་འབེབས་དང་རྒྱུན་འཁྱོངས་བྱེད་པའི་ལམ་ཕྱོགས་ཏེ། མདོར་ན་དམར་ཤོག་པའི་བསམ་བློའི་ལམ་ཕྱོགས་དང་ཆབ་སྲིད་ལམ་ཕྱོགས། རྩ་འཛུགས་ལམ་ཕྱོགས་བཅས་ཀྱི་གཞི་རྩའི་ལས་དོན་གྱི་ཐབས་ལམ་ཡིན།”[18] ཞེས་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ ‘ཡོད་ཚད་གཉིས’ སྨྲད་ནས། དུས་རྒྱུན་གྱི་འཚོ་བའི་ཁྲོད་མི་དམངས་མི་མང་ཚོགས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་འཛིན་སྟངས་དང་བསམ་བློའི་འདུ་ཤེས་འཁྲེར་སྟངས།

17 http://www.gmw.cn/sixiang/2013-11/17/content_9512354.htm
18 http://www.sxbac.net.cn/subsite/04/details.aspx?p=40,36,494,1

རིན་ཐང་ལྷ་བ་འཁྱུར་སྣངས་ཐམས་ཅད་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ལངས་ཕྱོགས་དང་མཐུན་དགོས་པ་དང་། གལ་སྲིད་མི་མཐུན་ཚེ་དེ་ནི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ཞིག་ལ་བརྩི་བཞིན་ཡོད་པ་བསྟན་ཡོད། དོན་གསལ་པོར་བཀྲལ་ན་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ནི་མི་སྒེར་རེ་རེ་ནས་གྲུབ་པ་ཡིན་པས། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་སྤྱད་ནས་མི་སྒེར་སོ་སོའི་བསམ་བློའི་རང་དབང་དང་། གཏམ་བརྗོད་རང་དབང་། དད་མོས་རང་དབང་བཅས་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་རྣམས་བཙན་འཕྲོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། འདི་དག་བཙན་འཕྲོག་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ནི་ ‘འགྲོ་འོང་གཉིས’ ཆགས་ཡོད། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཁྲོད་དམར་ཤོག་པའི་རྩ་འཛུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐད་ནས་ཁྱོན་ཡོངས་ནས་དམ་དྲག་སྣངས་འཛིན་དང་། འཛིགས་སྐུལ་དང་བསླུ་འཁྲིད་ཀྱི་དྲིལ་བསྒྲགས་སློབ་གསོ་ལ་བརྟེན་ནས་མང་ཚོགས་ཀྱི་བསམ་བློར་བསྒྱུར་བཀོལ་བྱས་ཏེ། དམར་ཤོག་པའི་ཁ་ལ་ཉན་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲངས་པ། དམར་ཤོག་པར་དྲིན་གཟོ་བ་བཅས་བྱས་ནས། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་དུས་རྒྱུན་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱེད་ཀྱིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་འཆམ་མཐུན་དང་ཡུན་རིང་བརྟན་ལྷིང་བཟོ་རྒྱུ་དེ་རེད།

དེའི་ཐད་ལ་རྒྱ་རིགས་རྩོམ་པ་པོ་ཀྲིན་ཁྲོན་ཆིན་(郑纯清)གྱིས་ཀྱང་། “ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ།” ཞེས་པ་དེ་ནི། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཛེས་སྡུར་ཕྱི་ཐུམ་གྱི་འགྲེལ་བཤད་ཡིན་པ་དང་། དོན་དངོས་ལག་ལེན་གྱི་ངོས་ཐད་ནས་དམར་གཞུང་རང་གིས་བརྗོད་ཀྱིན་པའི་ “མང་ཚོགས་ལ་དྲིལ་སྒྲོག མང་ཚོགས་སྐུལ་སློང་། མང་ཚོགས་ལ་སློབ་གསོ། མང་ཚོགས་རྩ་འཛུགས།” ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ། ཁ་གསལ་པོར་བརྗོད་ན་མང་ཚོགས་ལ་མགོ་སྐོར་གཏོང་བ་དང་། མང་ཚོགས་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ། མང་ཚོགས་དང་མང་ཚོགས་བར་འཐབ་རྩོད་བྱེད་

འཛུག་པ། ཐ་ན་མི་དང་མིའི་བར་དགག་རྒྱག་འཐབ་རྩོད་དང་། ནང་མི་དང་གཉེན་ཉེ་བར་འཐབ་རྩོད་བྱེད་པ་བཅས། མིས་མི་ལ་མནར་གཅོད་གཏོང་བའི་གཏུམ་སྤྱོད་དབང་སྒྱུར་གྱི་བྱེད་ཐབས་ཤིག་ཡིན་པར་བརྗོད་ཡོད།[19]

གསུམ། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་མཇུག་འབྲས།

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ནི་ཀྲུང་གོ་གུང་བྲན་དམར་ཤོག་གིས་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་གསར་བརྗེ་དང་འཛུགས་སྐྲུན་ཉམས་མྱོང་སྤྱི་སྒྲོམ་དང་། མཚོ་ཅེ་ཏུང་གི་བསམ་བློ་གསོན་པར་གནས་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། དམར་ཤོག་གི་གཞི་རྩའི་ལམ་ཕྱོགས་བཅས་ཡིན་པ་དང་། འདས་པའི་ལོ་ངོ་དགུ་བཅུ་ལྷག་གི་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲོད། མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ་དང་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཁྲོད་བསྐྱོད་དེ། བློ་གཅིག་སེམས་གཅིག་གིས་མི་དམངས་ལ་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་པར་བརྟེན། དམར་ཤོག་མི་དམངས་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པ་དང་། མི་དམངས་ཡང་དམར་ཤོག་དང་ཁ་བྲལ་ཐབས་མེད་པ། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་མེད་ཚེ་ཀྲུང་གོ་གསར་བ་མེད་པ། དེ་བཞིན། སུ་མཐུད་ “མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་དེ། མི་དམངས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་རྒྱུ” ནི། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གི་ལས་དོན་མཐའ་དག་ལ་སུ་མཐུད་རྒྱལ་ཁ་འཐོབ་བྱེད་ཀྱི་གལ་ཆེའི་ཁྲིམས་ཀྱི་ནོར་མཛོད་ཅིག་ཡིན་པ་དང་།[20] རྒྱ་ནག་འཛམ་གླིང་སྒང་སྟོབས་ཆེན་ཆགས་ཐབས་ཀྱི་ཐོག་མའི་སྔོན་འགྲོ་དང་རྨང་གཞི་ནི། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་སུ་བསྐྱོད་པ་སུ་མཐུད་རྒྱུན་འཛིན་དགོས་པ་དང་། གལ་སྲིད་མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་རྒྱུན་འཛིན་མ་བྱས་ཚེ་རྒྱ་ནག་གི་རྨི་ལམ་གླེང་

---

19 http://www.ntdtv.com/xtr/gb/2013/11/03/a996781.html

20 http://www.zzdjw.com/n/2012/1220/c165259-19964138.html

ཐབས་མེད་སྐོར་བརྗོད་ཀྱིན་ཡོད།[21]

ཡིན་ནའང་། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་འདས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལ་དཔྱད་ཞིབ་བྱས་ཚེ། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བརྗོད་ཀྱིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ དང་། སྒྲུབ་བཞིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་གཉིས་ཀྱི་མཇུག་འབྲས་ནི་ཐད་དེ་ཁ་ཁ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་ཐོག་མའི་ཧྥན་ཨན་དག་ཐེར་ལས་འགུལ་ནས་རིག་གསར་ལས་འགུལ་བར་དུ། ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་བགྲང་གིས་མི་ལངས་པ་ཞིག་རིམ་པར་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཁྲོད་ནས་ཆབ་མཚོན་རང་བཞིན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་ཁག་ཅིག་གི་མཇུག་འབྲས་དཔེ་མཚོན་དུ་བཀོད་ན། དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་ནི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་ཞབས་འདེགས་སྒྲུབ་བྱེད་ཅིག་དང་། ཡང་ན་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ལ་གཉའ་གནོན་བཤུ་གཞོག་གི་བྱེད་ཐབས་གང་ཡིན་གསལ་པོར་རྟོགས་ཐུབ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༣ ནས་ ༡༩༥༥ བར་གྱི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་ཐོག་མ་ཧྥན་ཨན་ ‘དག་ཐེར་ལས་འགུལ’ ཁྲོད། ཧྥན་ཨན་ས་ཁུལ་གཅིག་པུར་མི་གྲངས་ ༡༥༠༠ གསང་སྡུལ་བའི་ཉེས་མིང་བཀལ་ཏེ་དམར་གསོད་བཏང་པར་མ་ཟད། ལས་བྱེད་དང་དགེ་རྒན། སློབ་ཕྲུག མང་ཚོགས་བཅས་ཀྱི་ཁྲོད་དག་ཐེར་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། མཐར་ས་གནས་མང་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བར་བརྡབ་གསིག་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། འདི་ན་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་སྲིད་དབང་མ་བསྒྱུར་བའི་སྔོན་གྱི་དམར་ཤོག་གསར་བརྗེ་རྟེན་གཞིའི་ཁུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་ཆགས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དབང་བསྒྱུར་ཏེ།

21 http://qzlx.people.com.cn/n/2013/0905/c364565-22819968.html

རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་གསར་འཛུགས་བྱས་རྗེས། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༠ ནས ༡༩༥༥ བར་ 'ས་ཞིང་བཅོས་བསྒྱུར' དང་ 'གསར་བརྗེ་ངོ་ལོག་པར་དྲག་རྡུང' 'གསུམ་རྒོལ་ལྔ་རྒོལ།' སོགས། མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས་ཀྱི་ལས་འགུལ་རིམ་པར་སྤེལ་ཡོད། ཨ་རིའི་ཀི་ལོན་སྡེ་ཡུ་སློབ་ཆེན་གྱི་ཆབ་སྲིད་སློབ་དཔོན་དང་རྒྱ་ནག་གནད་དོན་ཆེད་མཁས་པ་ཨན་ཏེར་ཧྲའེ་ (Andrew J. Nathan) ཡིས་བརྩམས་པའི་ <<ཀྲུང་གོའི་དམངས་གཙོ>>(Chinese Democracy) ཞེས་པའི་དེབ་ནང་། ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་བའི་མགོ་སྟོད་དུ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་མང་ཚོགས་བྱེ་བ་ ༣ ལྷག་ 'ཐུག་བདག་གྲལ་རིམ' དུ་བརྩིས་ཏེ་རྡུང་རྡེག་འཐབ་རྩོད་བྱས་ཡོད་པ་བཀོད་ཡོད། དེ་བཞིན། དེ་སྐུའི་རྒྱ་དམར་དབུས་ཉེན་རྟོག་སྡེ་ཁག་གི་མགོ་གཙོ་ལའོ་རའེ་ཆིན་(罗瑞卿)གྱི་སྐད་ཞུ་ཞིག་གི་ཁྲོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༦ ནས་ ༡༩༥༥ བར་མང་ཚོགས་ས་ཡ་ ༤ སྲོག་ཐོག་བཏང་ཟིན་པའི་ཚོད་དཔག་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

དེ་བཞིན། ཝ་ཤིན་ཏོན་ཚགས་པར་གྱི་པེ་ཅིན་བཅའ་སྡོད་གསར་འགོད་པ་ཊེ་ལེད་ (Daniel Southerland) གྱི་ཉམས་ཞིབ་རང་བཞིན་གྱི་གསར་འགྱུར་ <<མའོ་དུས་རབས་ཀྱི་མང་ཚོགས་འདས་གྲོངས>>(Mass Death in Mao's China) ཞེས་པའི་ནང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་ 'ཞིང་བདག' མང་ཚོགས་ས་ཡ་ ༡ ནས་ ༤ པར་དམར་གསོད་དང་། 'གསར་བརྗེ་ངོ་ལོག་པ' དང་གོ་མིན་སྲིད་གཞུང་ལ་དགའ་མོས་བྱ་མཁན་མང་ཚོགས་ས་ཡ་ ༡ དང་། ཡེ་ཤུ་ཆོས་དད་པ་དང་དམར་ཤོག་ནང་ཁུལ་མི་སྣ་སོགས་འབུམ་ ༡ རྐྱེན་ལམ་དུ་བཏང་ཡོད་པ་བཀོད་ཡོད། ད་དུང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལོར་རྒྱ་ནག་དབུས་དམར་གཞུང་གི་དམར་ཤོག་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་ <<རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ཚུན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས>> ཞེས་པའི་ནང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ནས་ ༡༩༥༣ བར་གསར་བརྗེ་ངོ་ལོག་པ་མི་གྲངས་

༡༥༤༦༡༠༠ ལ་དྲག་གནོན་དང་། དེའི་ཁྲོད་མི་ ༥༤༣༦༠༠ སྲོག་ཐོག་བཏང་ཡོད་པ་བཀོད་ཡོད།

ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་བའི་དུས་དཀྱིལ་ཙམ་ལ་ ‘གཡས་རྒོལ་ལས་འགུལ’ དང་ ‘མཆོངས་བསྐྱོད་ཆེན་མོའི་ལས་འགུལ’ ‘མི་དམངས་སྤྱི་ཁང་།’ ‘གཙང་ཕྱུགས་བཞི’ སོགས། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡོད་པ་རེད། གོང་འཁོད་<<རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ཚུན་གྱི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་དངོས>> ཞེས་པའི་ནང་བཀོད་པ་ལྟར་ན། ‘གཡས་རྒོལ་ལས་འགུལ་ཁྲོད’ ཁྲོན་བསྡོམས་མང་ཚོགས་ས་ཡ་ ༢ ནས་བྲེ་བ་ ༣ ཡས་མས་ཙམ་གཡས་ལྷུང་པའི་གྲས་སུ་བཙུག་པ་དང་། མི་ས་ཡ་ ༢ ལྷག་ལ་འཐབ་རྩོད་གནོད་འཚེ་ཐོགས། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་ནང་ཤེས་ལྡན་པ་ས་ཡ་ ༥ ཙམ་ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས། བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ལ་གནོད་འཚེ་ཐོགས་ཡོད། ཤེས་ལྡན་པ་དང་མང་ཚོགས་ ༤༢༤༠༠ འཛུ་བཟུང་བྱས་པའི་གྲས་ནས། མི་ ༢༢༡༠༠ ཙམ་གྱིས་མནར་གཅོད་མ་བཟོད་པར་རང་ཤི་རྒྱག་དགོས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།[22]ཨ་རིའི་མི་འབོར་ཞིབ་བཤེར་ཁང་གི་སློམ་རྩིས་མཁས་པ་ཇུ་ཌི་ཐེ་ཐའི་ (Judith Bannister) ཡིས་བྲིས་པའི་ <<རྒྱ་ནག་གི་འགྱུར་ལྡོག་ཁྲོད་ཀྱི་མི་འབོར>> (China’s Changing Population) ཞེས་པའི་སྟན་ཐོའི་ནང་། རྒྱ་དམར་གྱིས་མཆོངས་བསྐྱོད་ཆེན་མོའི་སྲིད་ཇུས་ཕམ་ཉེས་བྱུང་རྗེས་ཀྱི་ལོ་གསུམ་གྱི་གོད་ཆགས་ཁྲོད། ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་པའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་བྲེ་བ་ ༣ ལ་སླེབས་ཡོད་པར་བརྗོད་ཡོད། ཧོང་ཀོང་ནན་ཧྭ་ཆགས་པར་གྱི་པེ་ཅིན་བཅའ་སྡོད་གསར་འགོད་པ་ཛའེ་སི་པེར་ (Jasper Becker) གྱིས་བརྩམས་དེབ་ <<ཡི་དྭགས། རྒྱ་ནག་གི་ལྟོགས་སྐོམ་གསང་བ>> ཞེས་པའི་ནང་། རྒྱ་ནག་ཧེ་ནན་དང་ཨན་ཧྭེ། ཟེ་ཁྲོན། གན་སུའུ། ཀོས་ཀྲུག་བཅས་ནི་སྐབས་

དེར་ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་ཚད་ཆེས་ཛ་དྲག་གི་ཞིང་ཆེན་ཁག་ཡིན་པ་དང་། ཞིང་ཆེན་དེ་ལྟའི་ནང་ཁྲོན་བསྡོམས་མི་གྲེ་བ་ ༢ ས་ཡ་ ༡ འབུམ་ ༩ ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་ཡོད་པར་བཤད། དེ་སྔོན་ཀྲའོ་ཙི་ཡང་གིས་ཀྱང་སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་ལྟོགས་ཤི་ཐེབས་པའི་མང་ཚོགས་ཀྱི་གྲངས་འབོར་ནི་ས་ཡ་ ༩༣ ནས་ས་ཡ་ ༩༦ བར་སླེབས་ཡོད་པར་ཚོད་བགམ་བྱས་ཡོད།

རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' སུ་བསྐྱོད་པའི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ཚད་མཐོ་ཤོས་ནི། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༦ ནས ༡༩༥༠ བར་གྱི་འཇིགས་མེད་གྲལ་རིམ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་མོ་ཆགས་ཡོད། དེ་ནི་མའོ་ཙེ་ཏུང་གི་སྣེ་ཁྲིད་དང་དམར་སྲུང་དམག་གིས་ "ཚེ་སྲོག་དང་ཟུངས་ཁྲག་གིས་དབུས་དམར་ཤོག་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད། ཚེ་སྲོག་དང་ཟུངས་ཁྲག་གིས་མའོ་ཙེ་ཏུང་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད།"[23] ཅེས་པའི་ཆབ་སྲིད་འབོད་ཚིག་འོག་རྒྱ་ནག་ཁྲོན་ཡོངས་སུ་སྤེལ་ཡོད། རྗེས་སུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༡ ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༡༣ ཉིན། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཡེ་ཅིན་ཡིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་དབུས་ལས་དོན་ཚོགས་འདུའི་མཇུག་སྡོམ་གཏམ་བཤད་སྐབས། 'རིག་གནས་གསར་བརྗེའི' ཁྲིད་མི་དམངས་བྱེ་བ་ ༢ རྐྱེན་འདས་དང་། མི་དམངས་དུང་ཕྱུར་ ༡ ལ་འཐབ་རྩོད་རྡུང་རྡེག་ཐེབས་ཡོད་པ་དང་། མི་གྲངས་འབུམ་ ༥ ལྷག་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་ཡོད་སྐོར་བརྗོད་ཡོད།[24] དེ་བཞིན། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ལིས་ཞན་ཉིན་གྱིས་ ༡༩༧༧ ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༣༠ ཉིན་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་འཆར་འགོད་ཚོགས་འདུའི་སྟེང་། རྒྱལ་དམངས་ཡོང་འབབ་གྲོང་གྱུད་རྒྱ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་ ༥༠༠༠ དང་། ཆུད་ཟོས་དང་ཉམས་རྒུད་བཅས་ཁྲོན་བསྡོམས་རྒྱ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་

23 https://zh.wikipedia.org/wiki/%E6%96%87%E5%8C%96%E5%A4%A7%E9%9D%A9%E5%91%BD

24 http://www.open.com.hk/content.php?id=1008#.VSykAJSUeF4

༡༣༠༠༠ ལ་སླེབས་ཡོད་པར་བཤད།[25]

ནེའུ་ཡོག་དུས་བབ་ཀྱི་སྤྱི་ཁྱབ་རྩོམ་སྒྲིག་པ་ཧྥ་རེ་སིན (Harrison Salisbury) ཀྱིས་བརྩམས་པའི་ <<རྒྱལ་པོ་གསར་པ་ཚོ། མའོ་དང་ཏུན་དུས་སྐབས་ཀྱི་རྒྱ་ནག>> (The New Emperors :China in the Era of Mao and Deng) ཞེས་པའི་ནང་། རྩོམ་པ་པོས་རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་ཁྲིན་ཧྲན་ཧྲིན་ལ་བཅར་འདྲིའི་སྐབས། རིག་གསར་ལོ་བཅུའི་དུས་ཡུན་ནང་མང་ཚོགས་ས་ཡ་ ༤ ཀྲེན་འདས་སུ་བཏང་བར་བཤད་ཡོད།[26] ཧོང་ཀོང་ཧྲུ་ཧྲིག་དུས་དེབ་སྟེང་འདྲེན་བཀོད་བྱས་པའི་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༨ ནས་ ༡༩༨༩ བར་གྱི་ <<རྒྱ་དམར་ནང་ཁྲུལ་ཞིབ་བཤེར་ཡིག་ཆ>> མཐའ་སྡོམ་གྲངས་འབོར་ལྟར་ན། རིག་གསར་སྐབས་མི་མང་དུང་ཕྱུར་ ༡ དང་བྱེ་བ་ ༢ ས་ཡ་ ༥ ལ་གནོད་འཚེ་ཐོགས་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྲོད་མི་འབུམ་ ༣ དང་ལྔ་སྟོང་ལ་གསར་བརྗེ་ངོ་ལོག་པའི་ཉེས་མིང་འོག་སྲོག་ཐོག་བཏང་ཡོད། ཁྲིམ་ཚང་ ༧༡༣༠༠ ཤུལ་མེད་རྩ་གཏོར་བྱས་ཡོད།[27]

དེ་བཞིན། རིག་གསར་སྐབས་སུ་ "བསམ་བློ་རྙིང་པ་དང་རིག་གནས་རྙིང་པ། ལམ་སྲོལ་རྙིང་པ། གོམས་གཤིས་རྙིང་པ" བཅས་རྙིང་གཏོར་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། དགོན་པ་དང་མཆོད་ཁང་། གནའ་མཁར། དཔེ་རྙིང་། ཅ་དངོས་སོགས་རྩ་ཆེའི་རིག་དངོས་མང་པོ་མེད་པར་བཟོས་ཡོད། དཔེར་མཚོན་ཙམ་བཀོད་ན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༨ ལོར་པེ་ཅིན་གྲོང་ཁྱེར་དུ་གནའ་ཤུལ་སྲུང་སྐྱོབ་རིགས་ ༦༨༤༣ ཡོད་ཀྱང་། རིག་གསར་སྐབས་ ༤༩༢༢ ལྷག་རྩ་གཏོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེའི་དམར་སྲུང་དམག་གི་མགོ་ཁྲིད་ལྷའི་གྲས་ཀྱི་ཐན་ཧྲའོ་ལྷན་གཅིག་ཕྱུས་སྣེ་ཁྲིད་འོག་པེ་ཅིང་མཁར་དུ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༦ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༩ ནས་ཟླ་ ༡༢ ཚེས་ ༧ བར་གྱི་ཟླ་གཅིག་རིང་། རིག་དངོས་གྲངས་

25 http://www.cnd.org/CR/ZK11/cr651.gb.html
26 http://caochangqing.com/big5/newsdisp.php?News_ID=432
27 http://www.open.com.hk/content.php?id=1008#.VSykAJSUeF4

༨༠༠༠ གཏོར་བཤིག་དང་། དཔེ་རྙིང་དེབ་ ༢༧༠༠ མེར་བསྲེགས། རི་མོ་གྲངས་ ༦༠༠ གཙབ་གཤགས། ལོ་རྒྱུས་རྗེ་རིང་ ༡༠༠༠ གཏོར་བཤིག་བཏང་ཡོད་པ་རེད། [28]

ལྷག་པར་དུ་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་པའི་ 'མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས' ཟེར་བའི་ཆབ་སྲིད་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་རིམ་པའི་ཁྲོད་དུ། བོད་དང་ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན། ལྷོ་སོག་པོ་བཅས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་བཙན་གནོན་འོག་ཚུད་པའི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཚེ་སྲོག་དང་། སྤྱི་ཚོགས་འཚོ་བ། རིག་གནས་དཔལ་ཡོན་བཅས་ལ་གཏོར་བཤིག་ཆེན་པོ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་དམག་གིས་བོད་ལ་བཙན་འཛུལ་རྗེས་ཀྱི་ "བོད་དུ་དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྒྱུར" ཟེར་བའི་སྲིད་ཇུས་ནི། རྒྱ་དམར་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་དམར་ཤོག་ མང་ཚོགས་ལམ་ཚོགས་ ལས་འགུལ་སྤེལ་མགོ་བརྩམས་པའི་མཚོན་རྟགས་གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། སྲིད་ཇུས་དེའི་འོག་བོད་མི་དམངས་དང་བོད་ཀྱི་སྲིད་འཛིན་རིག་གསུམ་མཐའ་དག་རྩ་རྫོགས་བྱས་ཡོད། དེ་སྔོན་པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་པ་མཆོག་གིས་བོད་ཆོལ་ཁ་གསུམ་གྱི་མི་འབོར་བརྒྱ་ཆ་ ༡༥ འཛུ་བཟུང་བཙོན་འོག་ཚུད་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྲོད་ནས་ཕྱེད་ཀ་ལྷག་བཙོན་འོག་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་སྐོར་གསུངས་ཡོད། ཧོང་ཀོང་ནང་ཏྭ་ཚགས་པར་གྱི་པེ་ཅིན་བཅའ་སྡོད་གསར་འགོད་པ་ཛའེ་སི་པེར་ (Jasper Becker) གྱིས་བརྩམས་དེབ་ <<ཡི་དྭགས། རྒྱ་ནག་གི་ལྟོགས་སྐོམ་གསང་བ>> ཞེས་པའི་ནང་། "བཙོན་འོག་ཚུད་པའི་བོད་མིའི་བརྒྱ་ཆ་ ༤༠ ནས་ ༦༠ བར་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་དེར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཉེ་འདབས་གྲྭ་བཞི་བཙོན་ཁང་གཅིག་པུའི་ནང་། བོད་མི་ ༡༧༠༠༠ བཙོན་འཛུག་བྱས་ཡོད་པའི་ཁྲོད་ནས། བོད་མི་ ༡༤༠༠༠ མནར་གཅོད་དང་ལྟོགས་སྐོམ་འོག་འདས་གྲོངས་ཕྱིན་ཡོད།" ཅེས་བཀོད་ཡོད།

28 https://zh.wikipedia.org/zh-cn/%E7%A0%B4%E5%9B%9B%E6%97%A7

རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ ‘བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ’ ཞེས་པའི་དྲིལ་བསྒྲགས་འོག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་རྒྱའི་དམར་དམག་གིས་བོད་མིའི་ཡར་ལངས་ལ་དྲག་གནོན་བྱས་ཡོད་པ་ལྟར། བོད་ལྗོངས་དམག་ཁུལ་གྱིས་རྩོམ་འབྲི་བྱས་པའི་ <<བོད་ལྗོངས་གནས་སྟངས་སློབ་གསོའི་རྨང་གཞིའི་སློབ་དེབ>> ཞེས་པའི་ནང་། “རྒྱ་ནག་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་བོད་མི་ངོ་ལོག་པ་ ༨༧༠༠༠ རྩ་མེད་བཟོས” ཞེས་བཀོད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བོད་མི་གྲངས་འབོར་ ༢༥༥༩༤༧ ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༦༡ ལོར་ཁྱོན་བསྡོམས་བོད་མི་གྲངས་འབོར་ ༨༡༣༦༦ ཅུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད། དེ་ཡིས་ས་ཁུལ་དེའི་བོད་མིའི་བརྒྱ་ཆ་ ༣༡.༧༩ ཀྱེན་འདས་སུ་བཏང་བ་མཚོན་ཐུབ།[29] བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་ཡོངས་གྲགས་ངོས་འཛིན་གྱི་གྲངས་འབོར་ནི། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་བོད་དུ་བཙན་འཛུལ་བྱས་པ་ནས་རིག་གསར་མཇུག་སྒྲིལ་བའི་བར་དུ། ཁྱོན་བསྡོམས་བོད་མི་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབུམ་གཉིས་ཙམ་ཀྱེན་འདས་སུ་བཏང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནི་བོད་པའི་མི་འབོར་གྱི་དྲུག་ཆ་ ༡ ཆགས་ཡོད། ད་དུང་། བོད་ཁུལ་དུ་དགོན་སྡེ་ ༦༠༠༠ ལྷག་ཡོད་པ་ཕལ་ཆེ་གཏོར་བཤིག་དང་། ཤུལ་བཞག་རིག་དངོས་རྩ་ཆེན་མང་པོ་རྩ་གཏོར་བྱས་ཡོད།

དེ་བཞིན། ལྷོ་སོག་པོར་མཚོན་ནའང་། ཐའི་ཧྥེ་སྤྱི་ཁང་གཅིག་པུར་མི་གྲངས་ ༢༩༦༡ ཡོད་པའི་གྲས་ནས། མི་ ༩༣༦ གསར་བརྗེ་ངོ་ལོག་པའི་གྲས་སུ་བརྩིས་ཏེ་དགག་རྒྱག་རྡུང་རྡེག་དང་། དེའི་ཁྲོད་ནས་མི་ ༤༠༩ དམར་གསོད་བཏང་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༠ ལོའི་ <<རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེས་མཐོའི་ཁྲིམས་ཞིབ་ཁང་དམིགས་བསལ་ཞིབ་དཔྱོད་སྡེ་ཁག་ལ་གཏུགས་བཤེར་ཞུ་ཡིག>> ཞེས་པའི་ནང་། རིག་གསར་སྐབས་ལྷོ་སོག་པོའི་ནང་མི་ཁྲི་ ༣༩ གནོད་འཚེ་ཐེབས་པ་དང་། དེའི་གྲས་ནས་མི་

29 http://caochangqing.com/big5/newsdisp.php?News_ID=432

༡༦༣༣༣ དམར་གསོད་བཏང་ཡོད་སྐོར་བཀོད་ཡོད། ཤར་ཕྱུར་ཀི་སི་ཐན་ནང་དུའང་མང་ཚོགས་འཐོར་ཆེན་རྐྱེན་འདས་དང་རིག་དངོས་མང་པོ་གཏོར་བཤིག་ཐེབས་ཡོད། ཨ་ཤིན་ཏོན་གསར་ཤོག་གི་གསར་འགོད་པ་ཊེ་ལེད་ (Daniel Southerland) གྱི་ཉམས་ཞིབ་སྙན་ཐོ་ <<མའོ་དུས་སྐབས་ཀྱི་མང་ཚོགས་འདས་གྲོངས>> ཞེས་པའི་ནང་། ༡༩༤༩ ལོར་རྒྱ་དམར་གྱིས་ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་པ་ནས་བཟུང་། མི་དམངས་ལྷོགས་ཤི་དང་རྐྱེན་འདས། དམར་གསོད་ཐེབས་པ་བཅས་ཁྱོན་བསྡོམས་མི་བྲེ་བ་ ༨ རྐྱེན་འདས་སུ་གྱུར་ཡོད་པར་བརྗོད། [30]

ད་དུང་རིག་གསར་མཇུག་སྒྲིལ་བའི་རྗེས་སུའང་། རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་ "ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དང་། ཡོད་ཚད་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་པ" ཞེས་པའི་དྲིལ་བསྒྲགས་འབོད་ཚིག་འོག སྲུ་མཐུད་ "མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས" ཀྱི་སྲིད་ཇུས་རིམ་པར་སྤེལ་བའི་མཇུག་འབྲས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི། ༨༩ ལོའི་ལྷ་སའི་ཞི་གྲོལ་ཆེན་མོ་དང་། རྒྱ་ནག་ཐེན་ཨན་སྨེན་གྱི་སློབ་མའི་ཡར་ལངས། ༢༠༠༨ ལོའི་བོད་ཀྱི་ཞི་གྲོལ་ཆེན་མོ། ༢༠༠༩ ལོའི་ཤར་ཕྱུར་ཀི་སི་ཐན་གྱི་ཡར་ལངས། བོད་པའི་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་བཅས་རིམ་པར་བྱུང་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་མི་དམངས་མང་ཚོགས་ཀྱི་འདོད་འདུན་དང་དཀའ་སྡུག་ལ་བསམ་ཤེས་གང་ཡང་མེད་པར། སྔར་བཞིན་ཁྲག་དྲི་བྲོ་བའི་དམར་གསོད་དྲག་གནོན་བྱས་ཡོད། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་ནག་ནང་མི་དམངས་ཨུ་ཐུག་གི་གནས་སུ་གྱུར་ཏེ། མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་རྒོལ་ཞུ་གཏུགས་ཐོན་ཆེན་པོ་བྱུང་བཞིན་པ་མ་ཟད། ཐ་ན་ཉེ་ཆར་མང་ཚོགས་སྐོར་ཅིག་སྡེབ་གཅིག་ལ་སྲུང་ལམ་དུ་ཐོན་ནས་རང་སྲོག་གཅོད་པའི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགུལ་ཀྱང་བྱུང་བཞིན་ཡོད། གོང་གསལ་གྱི་དངོས་བྱུང་གནས་སྟངས་འདི་ལས་རྒྱ་ནག

30 http://caochangqing.com/gb/newsdisp.php?News_ID=2455

དམར་ཤོག་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ སྲིད་ཇུས་ནི། མི་དམངས་མང་ཚོགས་བསྐྱོད་ཀྱིན་པའི་ལམ་ཕྱོགས་ཤིག་མ་ཡིན་པར། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་མི་དམངས་མང་ཚོགས་བཙན་གྱིས་འདེད་ཀྱིན་པའི་ ‘དམར་ཤོག་པའི་ལམ་ཕྱོགས’ ཤིག་ཡིན་པ་གསལ་འདོན་བྱུས་ཡོད། དེ་བས་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གིས་སྲུ་མཐུད་སྲིད་ཇུས་ལམ་ཕྱོགས་འདི་རྒྱུན་སྐྱོང་བྱུས་ཆེ། དེའི་མཇུག་འབྲས་ནི་རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་མང་ཚོགས་དང་རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་གཉིས་ཁ་བྲལ་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུ་ལས་ཐབས་གཞན་མེད་དོ།།

མཇུག་སྨོས།

"འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཐམས་ཅད་སྐྱེས་ཙམ་ཉིད་ནས་རང་དབང་ལྡན་ལ། ཆེ་མཐོང་དང་ཐོབ་ཐང་ཡང་འདྲ་མཉམ་ཡིན། དེ་དག་ནི་རྒྱུ་མཚན་རྟོགས་པའི་བློ་རྩལ་དང་རྣམ་དཔྱོད་ལྡན་པ་ཡིན་པས། ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་བུ་སྤུན་གྱི་འདུ་ཤེས་བཟུང་བའི་བྱ་བ་སྤྱེལ་དགོས་པ་ཡིན།" ཞེས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ <<འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས>> ནང་གསལ་བོར་བཀོད་ཡོད། དེ་བཞིན། ལོ་ངོ་ཁྲི་སྟོང་མང་པོར་བརྒྱུད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་འཕེལ་ལོ་རྒྱུས་ལས་ཀྱང་། འཛམ་གླིང་ས་སྟེང་འདིའི་སྲིད་འབྱོར་རིག་གསུམ་གྱི་དཔལ་ཡོན་མཐའ་དག་ནི། མི་སྒེར་རེ་རེའི་རང་དབང་དང་ཆེ་མཐོང་གཞི་ལ་བཞག་པའི་ལྷན་སྐྱེས་རྣམ་དཔྱོད་ཀྱིས་བསྐྲུན་པ་ཡིན། འཛམ་གླིང་འཁྲུག་ཆེན་གཉིས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཁྲིད་ཀྱི་ཡ་ང་བའི་མི་ཤི་རྟ་འགྱེད་ཀྱི་སྐྱོ་གར་དང་རྒུད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ནི། མིའི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་དཔྱོད་འཇོམས་པར་བྱེད་པ་དང་རང་དབང་འཕྲོག་པར་རྩོམ་པའི་སྒེར་གཅོད་གཅིག་སྤུད་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་ལམ་ལུགས་ཁོ་ནས་བསྐྱེད་པའོ།

"གུང་བྲན་དམར་ཤོག་མེད་ན། རྒྱ་ནག་གསར་པ་མེད།" ཅེས་པའི་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་དུང་ཕྱུར་བཅུ་གསུམ་གྱི་རང་དབང་དང་རྣམ་དཔྱོད་བརྡལ་བཤིག་གཏོང་བའི་འབོད་ཚིག་དེའི་འོག འདས་པའི་ལོ་ ༦༥ ལྷག་གི་དུས་ཡུན་རིང་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་མི་དམངས་ཀྱི་ཆེ་མཐོང་དང་རང་དབང་བཤུ་གཞོག་བྱས་ཏེ། ཡོད་ཚད་ "དམར་ཤོག་པའི་ཁ་ལ་ཉན་པ། དམར་ཤོག་པའི་རྗེས་འབྲངས་པ། དམར་ཤོག་པར་དྲིན་གཟོ" དགོས་པའི་གཅིག་སྤུད་སྒེར་གཅོད་ཀྱི་དབང་སྒྱུར་སྲིད་ཇུས་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས། དྲུག་བཞི་སློབ་མའི་ཡར་ལངས་ངོ་རྒོལ་གྱིས་མཚོན་པའི་ཞི་བའི་སྐད་

འབོད་དང་། སྨྱུར་ཡིག་འགྲེམས་བསྒྲགས། རྟོམ་རིག་དང་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ལམ་ནས་ཐེར་འདོན་སྐྱོན་བརྗོད་བྱེད་པ། ཐོག་ཁང་ནས་མཆོངས་ཏེ་རང་ཤི་རྒྱག་པ་དང་མི་སྐོར་ཁག་གཅིག་གིས་མཉམ་དུ་ཕྱུག་སྨན་འཐུང་སྟེ་སྡེབ་གཅིག་ལ་ཁྲིམ་གཞུང་དུ་རང་ཤི་རྒྱག་པ་སོགས། ལོ་གཅིག་རེར་རྒྱ་ནག་ནང་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་རྒོལ་ལས་འགུལ་ཁྲི་༣༠༨ ལྷག་བྱུང་གིན་ཡོད། ཆ་སྙོམས་ཉིན་རེར་མང་ཚོགས་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་རྒོལ་༡༥༠༠ ལྷག་བྱུང་གི་ཡོད།

དེར་མ་ཟད། བོད་དང་ལྷོ་སོག་པོ། ཤར་ཏུར་ཀི་སི་ཐན་གཙོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བདག་དབང་ལྡན་ལ། ཤེས་རིག་གི་དཔལ་ཡོན་འཛོམས་པའི་ཁྲིམ་མཆེས་མི་རིགས་རྣམས་ལའང་། དྲག་པོས་བཙན་འཛུལ་བྱས་ཏེ་མི་སེར་སྲིལ་ཡུལ་དུ་བསྒྱུར་བཞིན་ཡོད་ལ། ད་ལྟའི་ཆར་མི་རིགས་དེ་དག་རྩ་བརླག་ཏུ་འགྲོ་རྒྱུའི་ཉེན་ཁ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད། དེ་བས་སོ་སོའི་མི་རིགས་ཀྱི་རང་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་བརྟོད་ལེན་ཆེད། རང་སྲོག་བློས་གཏོང་གིས་ཡར་ལངས་སྐད་འབོད་ཀྱི་ངོ་རྒོལ་རིམ་པར་བྱུང་བཞིན་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་བོད་ལ་མཚོན་ནས་བཤད་ན། ཕྱི་ལོ་ *༡༩༥༩* བོད་ས་ཡོངས་སུ་དམར་དམག་[1]གིས་བཙན་འཛུལ་དབང་བསྒྱུར་བྱས་རྗེས། ‘བོད་དུ་དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྒྱུར’ ཟེར་བའི་འབོད་ཚིག་འོག བོད་རིགས་སྐྱ་སེར་མང་ཚོགས་རྒྱན་གཞོན་མེད་པར་གྲལ་རིམ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་ ‘མང་ཚོགས་ལས་འགུལ’[2] སྤེལ་ནས། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དཔལ་ཡོན་གྱི་གཞི་རྟེན་དགོན་སྡེ་རྣམས་རྩ་བརླག་དང་། བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ ‘ངལ་རྩོལ་བསྒྱུར་བཀོལ་ར་བ’ ཟེར་བའི་སྤྱི་ཚོགས་བཙོན་ཁང་བསྐྲུན་ཐོག བོད་རིགས་མི་དམངས་ཡོངས་ལ་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་དབང་བསྒྱུར་བྱས་ཤིང་། བོད་མིའི་མི་འབོར་གྱི་

1 ད་ལྟའི་ཆར་མི་དམངས་བཅིང་འགྲོལ་དམག་ཏུ་འབོད་པའི་རྒྱ་དམར་གཞུང་དམག་དཔུང་གི་ཐོག་མིའི་མིང་ཡིན། དམར་ཤོག་གིས་དྲག་པོའི་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་མགོ་རྩོམ་དུས་ཀྱི་མིང་ལ་ ‘དམར་དམག’ ཅེས་འབོད་ལ། རྗེས་སུ་འཇར་འགོག་དམག་འཁྲུག་སྐབས་རྒྱལ་དམངས་ཀྱི་བློ་འགུག་ཐབས་སུ་ ‘མི་དམངས་གསར་བརྗེ་དམག’ ཏུ་བཏགས་ཤིང་། མཐའ་མ་གོ་མིན་དམག་དཔུང་ལ་འཐབ་འཛིང་བྱས་ཏེ་རྒྱ་ནག་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་དབང་བསྒྱུར་སྐབས། མི་དམངས་ཀྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་ཐབས་སུ་ ‘མི་དམངས་བཅིང་འགྲོལ་དམག’ ཅེས་སུ་མིང་བསྒྱུར་བྱས་ཡོད།

2 ‘མང་ཚོགས་ལས་འགུལ’ ནི་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་བརྗོད་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ལས་འགུལ་དང་དོན་གཅིག་ཡིན། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་དེ་ལ་ ‘མང་ཚོགས་ལས་འགུལ’ ཅེས་འབོད་ཀྱིན་ཡོད།

དྲུག་ཆ་གཅིག་ལྷག་དུས་མིན་རྐྱེན་ལམ་དུ་བཏང་ཡོད།

དེ་རྗེས་ཧུའུ་ཡའོ་པང་གིས་སྐབས་དེའི་བོད་དུ་བཙའ་སྐྱོད་ལས་བྱེད་པའི་ཚོགས་འདུའི་ཐོག “བོད་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ཧ་ཅང་ཛ་དྲག་རེད།” ཅེས་བརྗོད་ནས་ལག་བསྟར་སྲིད་ཇུས་དོན་ཚན་དྲུག་གཏན་འབེབས་ཐོག རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་སྔོན ‘བོད་དུ་དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྒྱུར’ ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་སྐབས་མངགས་གཏོང་བྱས་པའི་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་རྣམས་བོད་ནས་ཕྱིར་འཐེན་དང་། བོད་རིགས་ལས་བྱེད་འདེམས་སྒྲུག་གིས་སྲིད་ཇུས་ལྷུག་གཏོང་གི་རྣམ་པ་ཙུང་ཙམ་ཞིག་མངོན་ཡོད་ཀྱང་། དུས་ཡུན་རིང་པོ་མ་ལོན་པར་ཧུའུ་ཡའོ་པང་གི་གོ་གནས་ཕབ་པར་བརྟེན་ནས། སྔར་གྱི་དམ་དྲག་སྲིད་ཇུས་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་མ་བྱུང་བར་སླར་ཡང་ཛེ་སྡུག་ཏུ་ཕྱིན་སྐབས། ༡༩༥༧ ནས་བཟུང་བོད་ནང་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་ཡར་ལངས་ཀྱི་མགོ་ཚུགས་ཤིང་། ད་ལྟའི་བར་བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་སོ་སོའི་རང་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་རྩོད་ལེན་གྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་ཟམ་ཆད་མྱོང་མེད་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མིའི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་རིམ་པར་ཁྲག་དྲི་བྲོ་བའི་དྲག་གནོན་བྱས་པ་འཛམ་གླིང་སྐད་ཡོངས་གྲགས་ཡིན།

ལྷག་པར་དུ་ས་བྱི་ཞི་རྒོལ་ཆེན་མོ་དང་རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་བྱུང་བའི་རྗེས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ལ་དམག་མི་ཕོན་ཆེན་འགྲེམས་འཛུགས་གིས། བོད་མིའི་འགྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་མཐའ་དག་ལ་སྣང་འཛིན་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཏེ། བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་སླར་ཡང་བཙོན་ར་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་ལྔ་པ་ཚོགས་པའི་རྗེས་ནས་བཟུང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་དུ་ ‘རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རིག་གསར་ལས་འགུལ’ ཞིག་སྤེལ་མགོ་བརྩམས་ཡོད། དེའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ ‘སྤྱི་ཚོགས་བཙོན་ར’ ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཏེ། བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་དམར་ཤོག་པའི་བཀའ་སྒྲུབ་པ་

དང་། དམར་ཤོག་པའི་རྗེས་འབྲངས་པ། དམར་ཤོག་པར་དྲིན་གཟོ་བ་བཅས་བྱ་དགོས་པའི་ ‘དམར་པོའི་བྲན་གཡོག་སྤྱི་ཚོགས’ བསྐྲུན་རྒྱུ་དེ་རེད།

ཞེས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་སྲིད་འཛིན་ཆགས་པ་དང་བསྟུན་ནས། དམར་ཤོག་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཟེར་བའི་མདོ་ཡི་འཐབ་རྩོད་ལས་འགུལ་གྱི་མེ་རོ་བསྐྱར་དུ་གསོས་ཏེ། བོད་ནང་དུ་ ‘རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རིག་གསར་ལས་འགུལ’ དེ་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། གོང་དུ་ཞིབ་འཇུག་སྐྱན་ཐོའི་སྐབས་བབ་དུམ་ཚན་སོ་སོར་བརྗོད་ཟིན་པ་ལྟར། ལས་བྱེད་པ་མང་པོ་གཞི་རིམ་དུ་བཏང་སྟེ་དབང་ཤུགས་ཀྱི་བཙན་བསྒྱུར་དང་དཔལ་འབྱོར་གྱི་བསླུ་འཁྲིད་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས། གཞི་རིམ་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་དམར་ཤོག་ཚོགས་མི་འདྲང་ངེས་འཕར་སྤྱོན་ཐོག ཆེས་ཆུང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་སྡེ་ཚན་ཁྱིམ་ཚང་ནས་སྡེ་བའི་བར་དུ་ཕན་ཚུན་བལྟ་གཞོག་དང་ཁེ་འཚོང་བྱ་རྒྱུ་དེ་འཐབ་རྩོད་ཀྱི་གཞི་རྟར་བཞག་པའི་ཐོག་ནས། གཞི་རིམ་མང་ཚོགས་ཁྲིད་དུད་དཔོན་དང་རུ་དཔོན། དྲ་བདག སྡེ་དཔོན། དམར་དཔོན་བཅས་རིམ་པ་ལྟར་ཕན་ཚུན་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་དབང་སྒྱུར་བའི་གྲལ་རིམ་བཟོས་ཤིང་། དེ་རྒྱུན་འཁྱོངས་ཡོང་ཐབས་སུ་སྡེ་བ་སོ་སོ་དྲ་མིག་ཅན་གྱི་ཁྲབ་ཁོངས་ཆུང་དུར་བཅད་བགོས་ཀྱིས་གྲལ་རིམ་མཐོ་དམའ་ལྟར་བལྟ་གཞོག་བྲན་བསྒྱུར་གྱི་དབང་ཆ་སྤྲད་རྗེས། གྲལ་རིམ་དབང་སྒྱུར་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་སྒྲོམ་གཞི་སྲུང་སྐྱོབ་ཆེད་སྡེ་བ་སོ་སོའི་ནང་དུད་དཔོན་ལ་དུད་ཁྲིམས། རུ་དཔོན་ལ་རུ་ཁྲིམས། དྲ་བདག་ལ་དྲ་ཁྲིམས། སྡེ་དཔོན་ལ་སྡེ་ཁྲིམས། དམར་དཔོན་ལ་དམར་ཁྲིམས་བཅས་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞིའི་གཟེབ་དྲ་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟོས་ཏེ་ ‘དམར་པོའི་བྲན་གཡོག་སྤྱི་ཚོགས’ ཤིག་བསྐྲུན་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གིས་ལས་འགུལ་དེ་ལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་སྐྱོང་བའི་སྤྱི་ཚོགས་ཞེས་པའི་ཕྱི་ཐུམ་མཛེས་པོ་ཞིག་སྤྲས་ནས་ ‘ཁྲིམས་སྐྱོང་སྤྱི་ཚོགས’ སུ་དྲི་བསྒྲགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།

འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་སྤེལ་བཞིན་པའི་ ‘མང་ཚོགས་ལམ་ཕྱོགས’ ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་ཏེ། ‘དྲ་མིག་ཅན’ སྤྱི་ཚོགས་དོ་དམ་ལམ་ལུགས་ཀྱི་གདོང་རིས་ངོ་མ་དེ་རེད། ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་རིང་བོད་ནང་ལམ་ལུགས་འདི་ལག་བསྟར་བྱས་པ་ལ་བརྟེན། ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་སྐད་འབོད་གནང་མཁན་གྲྭ་བཙུན་དང་མི་སྐྱ་ཕོ་མོའི་གཙོས། རྩོམ་ཡིག་དང་གླུ་གཞས་སོགས་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ལམ་ནས་བོད་ནང་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་བྱེད་མཁན་རྩོམ་པ་པོ་དང་སྒྱུ་རྩལ་པ། གཞས་པ་གཞས་མ། དེ་བཞིན། སྤྱི་ཚོགས་ནྲ་རྒྱ་བརྒྱུད་ནས་བོད་མིའི་དཀའ་སྡུག་གླེང་སློང་བྱེད་མཁན་མང་ཚོགས་དཀྱུས་མ་ཚུན་ཆད་འཛུ་བཟུང་བཀག་ཉར་གྱིས་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་བ་དང་བཙོན་འཇུག་ཁྲིམས་ཐག་གཅོད་བཞིན་པ་སོགས། བོད་མིའི་སྐད་བརྗོད་རང་དབང་དང་རྩོམ་འབྲིའི་རང་དབང་བཙལ་བཤིག་ཚབས་ཆེན་གཏོང་བཞིན་ཡོད།

ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཕན་ཚུན་ནང་ཚོས་སློབ་གཉེར་ཆེད་བསྐྱོད་མཁན་གྲྭ་བཙུན་ཚང་མ་ཁྲིམས་ཆད་དང་། ས་ཁུལ་གཞན་དུ་མཆོད་མཇལ་འགྲོ་མཁན་བོད་མི་དད་ལྡན་མང་ཚོགས་ལ་ཚོག་མཆན་མི་སྤྲོད་པ་སོགས་བོད་མིའི་ཆོས་དད་རང་དབང་དང་འགྲོ་བསྐྱོད་རང་དབང་ལ་ཆད་བཀག་བཟོ་བ། རང་ལུས་མེར་བསྲེགས་ཀྱིས་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་གནང་མཁན་དག་གི་ནང་མི་ཉེ་འབྲེལ་དང་། སྡེ་བ། དགོན་པ་བཅས་ཐུན་མོང་ལ་སྡུག་སྦྱོང་མནར་གཅོད་གཏོང་བ། རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་ཆེད་འདུ་འཛོམས་ཞུ་གཏུགས་བྱེད་མཁན་མང་ཚོགས་ཐོག་གང་བྱུང་མེ་མདའ་བརྒྱབ་སྟེ་དམར་གསོད་དྲག་གནོན་བྱེད་པ་སོགས། ཐ་ན་བོད་མིའི་ཚེ་སྲོག་གི་ཐོབ་ཐང་ལའང་ཉེན་འཇིགས་ཆེན་པོ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་དུས་རབས་ཀྱི་འཕེལ་འགྱུར་དང་མི་མཐུན་པའི་ལྟོག་འགྲོས་ཀྱི་ལམ་ཕྱོགས་འདི་འདྲ་ཞིག་འཛིན་དགོས་དོན། ཨ་རབ་ཀྱི་དམངས་གཙོའི་གསར་བརྗེ།

འབར་མའི་དམངས་གཙོའི་གསར་བརྗེ། ཧྲོང་ཀོང་སློབ་མའི་དམངས་གཙོ་ཡར་ལངས། ཡུ་ཁི་རྣེན་གྱི་དམར་ཤོག་གཙང་ཕྱུག་གི་ལས་འགུལ་སོགས་འཛམ་གླིང་དམངས་གཙོའི་རླབས་རྒྱུན་གྱི་ཤུན་རྐྱེན་འོག ས་སྣང་རིལ་མོ་འདིར་དམར་ཤོག་པའི་ལམ་ཕྱོགས་དང་གཞུང་ལུགས། ལམ་ལུགས་བཅས་གནས་ཐུབ་དཀའ་བའི་སྤྱི་ཚོགས་འཕོ་འགྱུར་དབང་གིས། འཛམ་གླིང་གི་དམར་ཤོག་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཤོས་རྒྱ་དམར་དཔོན་རིགས་ཚོས་སྙེར་གཙོད་གཅིག་སྤྱུད་སྲིད་དབང་ལ་འཇིགས་ཉེན་གྱི་དངངས་སྐྲག་སླེབས་པའི་རྐྱེན་པས། "རྒྱལ་ཁབ་སྐྱོང་བར་ངེས་པར་དུ་མཐའ་མཚམས་སྐྱོང་དགོས་པ་དང་། མཐའ་མཚམས་སྐྱོང་བར་སྔོན་ལ་བོད་བརྟན་ལྷིང་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས" པའི་འདུ་ཤེས་བཟུང་སྟེ། བོད་ས་ཡོངས་རྫོགས་ 'དམར་པོའི་བྲན་གཡོག་སྤྱི་ཚོགས' སུ་བསྒྱུར་ཐབས་སུ་ 'རྣམ་པ་འགྱུར་བའི་རིག་གསར་ལས་འགུལ' དེ་དག་སྤེལ་བཞིན་ཡོད།

བོད་མི་རིགས་ལ་འཕྲད་བཞིན་པའི་རྒྱ་ནག་དམར་པོའི་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་འདི་དག་ནི། བོད་མི་གཅིག་པུའི་དཀའ་ངལ་གནད་དོན་ཁོ་ན་ཞིག་མ་ཡིན་པར། འཛམ་གླིང་སྤྱིའི་མི་འབོར་གྱི་བདུན་ཆ་གཅིག་ཟིན་པའི་རྒྱ་རིགས་མི་དམངས་དུང་ཕྱུར་བཅུ་གསུམ་གྱི་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་དང་། ལྷག་པར་དུ་འཛམ་གླིང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་སྤྱིའི་རང་དབང་དང་ཐོབ་ཐང་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཆགས་ཡོད། དེ་བས། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་དང་རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་གཙོས། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོགས་སྡེ་ཁག་གི་ངོས་ནས་དམིགས་བསལ་དོ་སྣང་གནང་སྟེ་རྒྱ་གཞུང་ལ་དངོས་ཤུགས་བརྒྱུད་གསུམ་ནས་གནོན་ཤུགས་སྤྲོད་དགོས་པ་མ་ཟད། འཛམ་གླིང་གི་དམངས་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་ངོས་ནས་ཀྱང་དཔལ་འབྱོར་ཁེ་ཕན་ཁོ་ནར་དམིགས་ཏེ་དམར་ཤོག་པས་འགྲོ་བ་མིའི་

རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་བརྩལ་བཞིག་གཞོན་པ་སྣང་མེད་དུ་མི་འཛོགས་མི་རུང་བར། ད་ལྷའི་བོད་ནང་གི་ཛ་དྲག་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས་ཐད་ཐུགས་ཁུར་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་དགོས་རྒྱུ་ནི། དམངས་གཙོའི་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཉིད་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ <<རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྱབ་གསལ་བསྒྲགས>> ལ་མཚན་རྟགས་བཀོད་དེ། སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱུར་ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་ཕུལ་བའི་འོས་འགན་ཞིག་ཆགས་ཡོད་དོ། །